

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ
ΙΩΑΝΝΗΝ.

EVANGELIVM SECVNDVM
IOANNEM.

Cap. 1.
De diuina uerbi gnatioe,

ΕΝ ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, ὃς ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν, ὃ γέγονεν. ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. ἐγένετο ἄνθρωπος ὁ ἀπεκαλεῖτο παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννης, οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ, οὐκ ἦν ἐκ αὐτοῦ τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος οὐκ ἔγνω. δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος οὐκ ἔγνω. εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον, ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς δυνάμει τέκνα θεοῦ γενέσθαι τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, οἱ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν. καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα πλὴν δόξης αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενὲς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ ὅτι κέκραγεν λέγων, οὗτος ἦν ὃν εἶπον ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἐμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. ὁ

De predicatioe Johannis in deserto,

IN principio erat uerbum, & uerbum erat apud deū, & deus erat uerbum. Hoc erat in principio apud deum. Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quod factum est. In ipso uita erat, & uita erat lux hominum, & lux in tenebris lucet, & tenebrae eam non comprehenderunt. Fuit homo missus a deo, cui nomen erat Ioannes. Hic uenit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, ut oēs crederent per illū. Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine. Erat lux uera, quae illuminat oēm hominem uenientem in hunc mundū. In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus eū nō cognouit. In propria uenit, & sui eum nō receperūt. Quotquot autē receperunt eū, dedit eis potestatem filios dei fieri his qui credūt in nomine eius. Qui non ex sanguinibus, neq; ex uoluntate carnis, neq; ex uoluntate uiri, sed ex deo nati sunt. Et uerbum caro factū est, & habitauit in nobis, & uidimus gloriam eius gloriam uelut unigeniti a patre, plenum gratiae & ueritatis. Ioannes testimonium perhibet de ipso, & clamauit dicens. Hic erat de quo dicebā, qui post me uenturus est, prior me cepit esse, quia prior me erat.

ἦν. καὶ ἐκ τῶ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάν
 τες ἐλάβομεν, καὶ χάρις ἀντὶ χάριτος, ὅτι
 ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀ-
 ληθὴς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. θεὸν
 οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε. ὁ μονογενὴς υἱός, ὁ ὢν
 εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς ἐκείνος, θεὸς ὢν
 σατος, καὶ ἄντη ἐσὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅ-
 τε ἀπέστειλαμ ὁ Ἰουδαῖοι θεὸν ἱεροσολύμων
 ἱερεῖσ καὶ λευίτας, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτὸν. σὺ
 τίς εἶ. καὶ ὡμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο.
 καὶ ὡμολόγησεν, ὅτι οὐκ εἰμι ἐγὼ ὁ Χρι-
 στός. καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν. τί οὖν, ἡλίᾳς εἶ
 σὺ; καὶ λέγει. οὐκ εἰμι, ὁ προφῆτης εἶ σὺ; καὶ
 ἀπεκρίθη, οὐ. εἶπορ οὖν αὐτῷ. τίς εἶ, ἵνα ἀ-
 πόκρισιμ δώμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς. τί λέ-
 γεις περὶ σεαυτοῦ; ἔφη, ἐγὼ φωνὴ βοῶντος
 ἐν ἐρήμῳ, εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶ-
 περ ἠσαΐας ὁ προφῆτης. Ἐοὐ ἀπεσπόμενοι
 ἦσαν ἐκ τῶν φαρισαίων, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν
 καὶ εἶπορ αὐτῷ. τί οὖν βαπτίζεις εἰ σὺ οὐκ εἶ
 ὁ Χριστός, οὐτε ἡλίᾳς, οὐτε προφῆτης; ἀπε-
 κρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων. ἐγὼ βαπτί-
 ζω ἐν ὕδατι, μέσσοι δὲ ὑμῶν ἔσκηκεν ὁ ἄνθρωπος
 οὐκ οἶδατε, ἀντὶς ἐσὶν ὁ ὀπίσω μου ἐρχό-
 μενος, ὃς ἐμπροθέμ μου γέγονεν, ὃν ἐγὼ
 οὐκ εἰμι ἀξίος, ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμά-
 τα τοῦ ὑποδήματός. ταῦτα ἐν βηθαβαρᾷ
 ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου ὅπου ἦν Ἰωάν-
 νης βαπτίζων. Τῆ ἑσπέρῃσι ἔλεωπα
 ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς
 αὐτόν, καὶ λέγει. ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ, ὁ
 αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. οὗτός ἐ-
 σὶν περὶ οὗ ἐγὼ εἶπορ. ὁ ὀπίσω μου ἐρχε-
 τὸν ὃς ἐμπροθέμ μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός
 μου ἦν. καὶ γὰρ οὐκ ἴδον αὐτόν, ἀλλ' ἵνα
 φανερωθῆ τῷ Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἔλθω
 ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι βαπτίζων. καὶ ἐμαρτύ-
 ρησεν Ἰωάννης λέγων, ὅτι τεθέαμαι τὸ πνεῦ-
 μα καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερᾷ ἐξ οὐρανό, καὶ ἔ-
 μένη ἐπ' αὐ-

erat. Et de plenitudine eius nos omnes
 accepimus, & gratiam pro gratia, quia
 lex per Moysen data est, gratia & ueritas
 per Iesum Christum facta est. Deum
 nemo uidit unquam. Unigenitus filius qui
 est in sinu patris, ipse enarrauit. Et hoc
 est testimonium Ioannis, quando mi-
 serunt Iudaei ab Hierosolymis sa-
 cerdotes & leuitas, ut interrogarent
 eum. Tu quis es? Et confessus est, & non
 negauit. Et confessus est, non sum ego
 Christus. Et interrogauerunt eum. Quid
 ergo? Helias es tu? Et dicit. Non sum.
 Propheta es tu? Et respondit. Non. Di-
 xerunt ergo ei. Quis es, ut responsum
 demus his qui miserunt nos? Quid di-
 cis de teipso? Ait. Ego uox clamantis
 in deserto, dirigite uiam domini, sicut dixit
 Esaias propheta. Et qui missi fuerant,
 erant ex pharisaeis. Et interrogauerunt
 eum, & dixerunt ei. Quid ergo baptizas,
 si tu non es Christus, neque Helias, neque
 propheta? Respondit eis Ioannes dicens,
 Ego baptizo in aqua, medius autem ue-
 strum stetit quem uos nescitis, Ipse est qui
 post me uenturus est, qui ante me fa-
 ctus est, cuius ego non sum dignus ut sol-
 uam eius cortigiam calciameti. Haec in
 Bethabara facta sunt trans Iordanem,
 ubi erat Ioannes baptizans. Postero die
 uidet Ioannes Iesum uenientem ad se, &
 ait. Ecce agnus dei, qui tollit peccatum
 mundi. Hic est de quo dicebam. Post me
 uenit uir qui ante me factus est, quia pri-
 or me erat, & ego nesciebam eum. Sed ut
 manifestetur Israeli, propterea ueni ego
 in aqua baptizans. Et testimonium perhi-
 buit Ioannes dicens. Vidi spiritum descen-
 dentem quasi columbam de caelo, & man-
 R sit super

Iohannis testio de seipso, Ego uox clamantis in deserto.

Ad interrogantes de eis baptizans;

Iohannes testio de iesu, du uidit eu uenientem ad se,

ANGELVM SECVNDVM IOANNEM.

Principio erat uerbum
 et uerbum erat apud deum
 et deus erat uerbum. Et
 erat in principio apud
 deum et ipsum facta sunt
 et factum est uerbum, quod factum
 est in ipso uita erat, et uita erat lux
 et lux in tenebris lucebat, et
 non comprehendebat. Fuit
 illud a deo, cui nomen erat
 uenit in testimonium, ut
 perhiberet de lumine, ut
 per illud. Non erat ille lux, uer-
 nium perhiberet de lumine
 ra, quae illuminat omnem
 nicentem in hunc mundum
 at, et mundus per ipsum
 mundus enim non cognouit
 uenit, et sui eum non recep-
 ior autem receperunt eum
 et filios dei fieri. His qui
 ne eius. Qui non ex
 ex uoluntate carnis
 te uiri, sed ex deo nati
 in caro facti est, et
 uidimus gloria conspici
 nigeniti a patre, plenus
 atis. Ioannes testimonium
 le ipso, et clamantem
 uo dicebat, qui post me
 prior me accepit.

νεμ ἐπ' αὐτὸν· καὶ γὰρ οὐκ ἤδερ' αὐτὸν, ἀλλὰ πέμφας, με βαπτίζην ἐν τῷ ὕδατι, ἐκεῖνος μοι εἶπε, ἐφ' ὃν ἄμ, ἰδοὺ τὸ πνεῦμα καταβαί / νομ καὶ μένομ ἐπ' αὐτὸν, οὗτος ἐσὶ ὁ βαπτί / ζομ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. καὶ γὰρ ἑώρακα καὶ μεμαρτύρηκα, ὅτι οὗτος ἐσὶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.

De vocatōe Andree et petri

τῆ ἑωσῆριον πάλιν εἰσήκει ὁ ἰωάννης, καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο, καὶ ἐμβλέψας τῶ ΙΗΣΟΥ περιπατοῦντι λέγει. Ἰδοὺ ἄμρὸς τῆ δεοῦ, καὶ ἠκουσαμ' αὐτοῦ δι' δύο μαθηταί λαλοῦντ' ὅ, καὶ ἠκολούθησαμ' ὅ, ΙΗΣΟΥ. εἰρα φεῖε ἡ ὁ ΙΗΣΟΥΣ καὶ διεσάμει ὅ αὐτοῦσ ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖα. τί ζητεῖτε; δι' εἰπωμ' αὐτῶ. εἰσβεί ὁ λέγεται ἐρμηνεύομενομ διδάσκαλε, ποῦ μένας; λέγει αὐτῶ. Ἰδοὺ, ἐρχεσθε καὶ ἴδετε. ἦλθον καὶ εἰδομ' πῶ μέν καὶ παρ' αὐτῶ ἔμεναμ πῶ ἡμέρασ ἐκείνημ. ὥρα δὲ ἦμ' ὡς δεκάτη, ἦμ' ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς σίμωνος πέτρου, εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκροσάμτων παρὰ ἰωάννου καὶ ἀκολοθησάντων αὐτῶ. εἰρήσκει οὗτος πρώτος τῶ ἀδελφῶ τῶ ἰδίων σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῶ, εὐρήκαμεμ τὸν μεσίαμ, ὁ ἐσὶμ μετ' ἐρμηνεύομενομ ΧΡΙΣΤΟΣ. καὶ ἠγάθεν αὐτ' πρὸς τ' ΙΗΣΟΥΝ, ἐμβλέψας αὐτῶ ὁ ΙΗΣΟΥΣ, εἶπεν, σὺ εἶ σίμων ὁ υἱὸς ἰωάννα, σὺ κληθήσκη κηφᾶς, ὁ ἐρμηνεύεται πέτρος.

De vocatōe iεε philippi et Nathanael.

τῆ ἑωσῆριον ἠθέλησεν ὁ ΙΗΣΟΥΣ ἐξελεῖν εἷς πῶ γαλιλαίαμ, καὶ εἰρήσκει φίλιππομ, ὃ λέγει αὐτῶ. ἀκολούθη μοι. ἦμ' δὲ ὁ φίλιππος ἀπὸ βηθσαϊδά ἐκ πόλεωσ ἀνδρέου καὶ πέτρου. εἰρήσκει φίλιππος τὸμ μαθαμαήλ, καὶ λέγει αὐτῶ, ὅμ ἔγραψεν μοσῆς ἐν τῶ νόμῳ, ὃ οἱ προφήται, εὐρήκαμεμ ΙΗΣΟΥΝ τὸμ υἱὸν τῆ ἰωσήφ παρὰ ναζαρέθ, καὶ εἶπεμ αὐτῶ ναθαμαήλ. ἐκ ναζαρέθ δ' ἴσεται τί ἀγαθὸμ εἶμαι. λέγει αὐτῶ φίλιπποσ, ἔρχου καὶ ἴδε. εἶδ' ἐμ ὁ ΙΗΣΟΥΣ τὸμ ναθαναήλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτ', καὶ λέγει πρὸς αὐτ', ἰδοὺ ἀληθῶσ ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ ὁλόσ οὐκ ἐσὶν, λέγει αὐτῶ ναθαναήλ

fit super eū, & ego nesciebam eū, sed q misit me ut baptizarem in aqua, ille mi hi dixit. Super quē uideris Spiritū descendentem & manentē super eum, hic est q baptizat in spiritu sancto. Et ego uidi & testimoniū perhibui quod hic est filius dei. Postero die iterū stabat Ioannes & ex discipulis eius duo. Et intuitus Iesum ambulātē dicit. Ecce agn⁹ dei. Et audierunt eum duo discipuli loquentem, & secuti sunt Iesum. Conuersus aut Iesus & uidens eos sequētes se, dicit eis. Quid quæritis? Qui dixerunt ei. Rabbi, quod dicitur interpretatum magister, ubi habitas? Dicit eis. Venite & uidete. Venerunt & uiderūt ubi maneret, & apud eum manserunt die illo. Hora autem erat fere decima. Erat Andreas frater Simonis Petri, unus ex duobus qui audierāt a Ioanne. & secuti fuerant eum, Reperit hic prior fratē suū Simonē, & dicit ei. Inuenimus mesiam, quod est interpretatum Christus. Et adduxit eum ad Iesum. Intuitus eum Iesus dixit. Tu es Simon filius Ioanna, tu uocaberis cephass, quod interpretatur Petrus. Postero die uoluit Iesus exire in galilæam, & reperit Philippum, & dicit ei. Sequere me. Erat autē Philipp⁹ a Bethsaida ciuitate Andree & Petri. Reperit Philippus Nathanael, & dicit ei. De quo scripsit Moses in lege & prophetæ, inuenimus Iesum filiū Ioseph nazarenum, & dixit ei Nathanael. A Nazareth potest aliquid boni esse. Dicit ei Philippus. Veni & uide. Vidit Iesus Nathanael uenientem ad se, & dicit de eo. Ecce uere Israelita, in quo dolus non est. Dicit ei Nathanael.

θανηλ. πότερ με γινώσκεις. ἀπεκρίθη ὁ Ἰη-
 σοῖς, καὶ εἶπερ αὐτῷ. πρὸ τῶ σε φίλιππυ
 φωνῆσαι ὄντα ὑπὸ πλῶ συγκλῶ εἰδόμε. ἄπει
 κρήθη ναθανηλ, καὶ λέγει αὐτῷ. ῥαββει, σὺ εἶ
 ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.
 ἀπεκρίθη Ἰησοῖς καὶ εἶπερ αὐτῷ, ὅτι εἶ-
 πὸς σοὶ εἰδόμε σε ὑπὸ κάτω φλι συγκλῶ, πισεύ-
 εις, μείζω τούτων ὅψι. Ἐλέγει αὐτῷ. ἀμὴν
 ἀμὴν λέγω ὑμῖν. ἀπῶρτι ὁ φεθε τῶ οὐρανὸν
 ἀνεωγῶτα, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀνα-
 βαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν
 τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τῆ ἡμέρα τῆ τρίτη, γά-
 μῃ ἐγένετο ἐν κανᾶ φλι γαλιλαίας. καὶ
 ἦν ἡ μητὴρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ
 Ἰησοῖς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γά-
 μον. καὶ ὑπερήσαντῃ οἴνου, λέγει ἡ μητὴρ
 τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν. οἶνον οὐκ ἔχουσι.
 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῖς. τί ἐμοὶ καὶ σοὶ γάμει,
 οὐπω ἦκα ἡ ὥρα μου. λέγει ἡ μητὴρ αὐτοῦ
 τοῖς διακόνοις, ὅτι ἄρ λείπει ὑμῖν ποιήσατε.
 ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαὶ λίθιναι ἕξ κείμεναι κατὰ
 τὸν καθαρισμόν τῶ Ἰουδαίου, χωροῦσαι ἀνά
 μετρῆτας δύο, ἢ τρεῖς. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰη-
 σοῖς. γεμήσατε τὰς ὑδρίας ὕδατῃ.
 καὶ ἐγένετο αὐτὰς ἕως ἄνω, καὶ λέγει αὐ-
 τοῖς. ἀντήνατε μὴν καὶ φέρετε τῷ ἀρ-
 χιτρικλίνῳ. καὶ ἦνεγκαν. ὡς δὲ ἐγεύσατο
 ὁ ἀρχιτρικλίνῃ τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημέ-
 νον, καὶ οὐκ ἔδει πῶδεμ ἐστῖν. οἱ δὲ διάκονοι
 ἠδῆσαν ὅτι ἠντληκότες τὸ ὕδωρ, φωνῆ τὸν
 νυμφίον ὁ ἀρχιτρικλίνῃ καὶ λέγει αὐτῷ.
 πᾶς ἄμτρωπῃ πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον
 τίθησι καὶ ὅτ᾽ ἄμ μεθυοῦσι, τότε τῶ ἐλά-
 σω, σὺτε τήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρ-
 τι. ταύτῳ ἐποίησεν πλῶ ἀρχλὴν πῶν σημεί-
 ων ὁ Ἰησοῖς ἐν κανᾶ φλι γαλιλαίας.
 καὶ ἐφαιμέρωσεν πλῶ δόξαν αὐτοῦ. καὶ εἶ-
 πῖσευσαν εἰς αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτῷ. μετὰ τῆ
 το κατέβη εἰς καπερναοὺν αὐτὸς καὶ ἡ μητὴρ
 αὐτοῦ

thanahel. Vnde me noscis: Respondit
 Iesus, & dixit ei. Priusq; te Philippus
 uocaret cum esses sub ficu uidi te. Re-
 spondit Nathanahel, & ait. Rabbi,
 tu es filius dei, tu es rex Israel. Respon-
 dit Iesus & dixit ei. Quia dixi tibi uidi
 te sub ficu, credis, maiora his uidebis. Et
 dicit ei. Amē amen dico uobis, posthac
 uidebitis cœlū apertum, & angelos dei
 ascendentes & descendentes super fi-
 lium hominis.

Et die tertia nuptiæ factæ sunt in
 Chana Galilææ, & erat mater Iesu ibi.
 Vocatus est autem Iesus & discipuli
 eius ad nuptias. Et deficiente uino, di-
 cit mater Iesu ad eum. Vinum non ha-
 bent. Et dicit ei Iesus. Quid mihi tecū
 est mulier: Nondum uenit hora mea.
 Dicit mater eius ministris. Quodcūq;
 dixerit uobis facite. Erant autem ibi la-
 pideæ hydriæ sex positæ secundum pu-
 rificationem iudæorum, capientes sin-
 gulæ metretas binas uel ternas. Dicit
 ei Iesus. Implete hydrias aqua. Et im-
 pleuerunt eas usq; ad summum. Et di-
 cit eis Haurite nunc, & ferte architri-
 clino. Et tulerunt. Vt autem gustauit
 architridinus aquam uinū factum, &
 non sciebat unde esset, ministri autem
 sciebant qui hauserāt aquā, uocat spon-
 sum architriclinus, & dicit ei. Omnis
 homo primum bonum uinum ponit,
 & cum inebriati fuerint, tunc id quod
 deterius est. Tu seruasti bonum ui-
 num usq; huc. Hoc fecit initium si-
 gnorum Iesus in chana galilææ, & ma-
 nifestauit gloriam suam, & credide-
 runt in eum discipuli eius. Post hæc
 descendit Capernaum ipse & mater

De miraclo p' iesu aque
 mutate i uino.

Vt iesus descendit Caperna-
 nau cum suis et mansit ibi.

R 2 eius

Cap. 2. 3.

Ve Iesū ascendit hierosolymā et eiecit vīd. 1 emē. 8 tēplo.

αυτου, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτου, καὶ οἱ μαθη-
 ται αὐτου, καὶ ἐκεῖ ἔμεναν ὄν πολλὰς ἡ /
 μέρας. καὶ ἐγγύς ἦν τὸ πᾶσα ἡ ἰου-
 δαίωμ. καὶ ἀμέβη εἰς ἱεροσόλυμα ὁ ἸΗ-
 ΣΟΥΣ. καὶ ἔφερεν ἐν ᾧ ἔειπε τοὺς πω-
 λοῦντας τοὺς βόας καὶ πρόβατα καὶ πε-
 ρισεράς, καὶ τοὺς κερματισὰς καθημέ-
 ρους. καὶ ποιήσας φραγγέλιον ἐκ χοινί /
 ωμ πάντας θξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ. τὰ τε
 πρόβατα καὶ τοὺς βόας. καὶ τῶν κολ-
 λυβισῶν θξέχεε τὸ κέρμα. καὶ τὰς τρια-
 πέζας ἀνέσρεψε, καὶ τοῖς τὰς περσειεράς
 πωλοῦσιν ἔειπε, ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν
 Ἐ μὴ ποιῆτε τὸν δίκον το πατρὸς μου οἱ /
 κορ ἐμπορίου. ἐμνήθησαμ δὲ οἱ μαθηταὶ
 αὐτου, ὅτι γεγραμμέον ἐστίν, ὁ ζῆλ^{ος}
 τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με. ἀπεκρίθησαν
 οὖν οἱ ἰουδαῖοι καὶ ἔειπον αὐτῷ, τί σημεῖ^{ον} /
 ομ δεκνύας ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιῆς; ἀπεκρί-
 θη δὲ ἸΗΣΟΥΣ καὶ ἔειπε αὐτοῖς. λύσατε ἡ να-
 ὸν τοῦτομ καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερω αὐτῶμ
 ἔειπον οὖν οἱ ἰουδαῖοι, τεσσαράκοντα ἔξ ἔ-
 τεισιν ὠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, Ἐ σὺ ἐν τρι-
 σὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτῶμ; ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν
 περὶ το ναοῦ το σώματος αὐτου. ὅτε οὖν
 ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήθησαμ οἱ μαθηταὶ
 αὐτου, ὅτι τοῦτο ἔλεγεν, Ἐ ἐπίσεισαμ τῆ γρα-
 φῆ Ἐ τῷ λόγῳ ἔειπε ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ὡς δὲ
 ἦν ἐν ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πᾶσα ἐν τῆ ἑορ-
 τῆ πολλοὶ ἐπίσεισαμ εἰς τὸ ὄνομα αὐτου, θει-
 ωροῦντες αὐτω τὰ σημεῖα ἃ ἐποίησεν. αὐτὸς δὲ
 ὁ ἸΗΣΟΥΣ ὄνκ ἐπίσεισεμ ἐαυτῶν αὐτοῖς, διὰ
 τὸ αὐτὸμ γινώσκων πάντας, Ἐ ὅτι ὄν χρειαν
 ἔειχεμ, ἵνά τις μαρτυρήσῃ περὶ το ἀνθρώπου.
 αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεμ τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.
 ἦν δὲ ἀνθρώπος ἐκ τῶ φαρισαίων νικηδόκ-
 μοσ ὄνομα ἄρχων τῶ ἰουδαίωμ. οὗτος ἦλ-
 θεμ πρὸς τὸ ἸΗΣΟΥΝ νυκτὸς, καὶ ἔειπεν αὐτῷ. ῥαβ-
 βεῖ, οἶδαμεμ, ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδά-
 σκαλ^{ος}

Ad iudeos. Soluite tēplū h.

Ve multi crediderūt i Iesū cū esset hierosol i die festo.

De Nicodemo ut veniret ad iesū nocte.

cuius & fratres eius & discipuli eius, & ibi
 manserunt non multis diebus. Et pro-
 pe erat pasca iudæorum, & ascendit Ie-
 sus Hierosolymam, & inuenit in tem-
 plo uendentes oues & boues & colum-
 bas, & nummularios sedentes. Et cum
 fecisset flagellum de funiculis, omnes
 eiecit de templo, oues & boues, & num-
 mulariorum effudit æs, & mensas sub-
 uertit. Et his qui columbas uendebant
 dixit. Auferte ista hinc, & nolite face-
 re domum patris mei domum merca-
 tus. Recordati sunt uero discipuli eius
 quod scriptū est, zelus domus tuæ co-
 medit me. Responderunt ergo iudæi,
 & dixerunt ei. Quod signum ostendis
 nobis, quia hæc facis? Respondit Iesus
 & dixit eis. Soluite templum hoc, &
 in tribus diebus excitabo illud. Dixe-
 runt ergo iudæi. Quadraginta & sex
 annis ædificatum est templum hoc, &
 tu in tribus diebus excitabis illud? Ille
 aut dicebat de templo corporis sui. Cū
 ergo resurrexisset a mortuis, recordati
 sunt discipuli eius quod hoc dixisset, &
 crediderūt scripturæ & sermoni quem
 dixerat Iesus. Cum autem esset Hiero-
 solymis in pasca in die festo, multi ce-
 diderunt in nomine eius uidentes si-
 gna eius quæ faciebat. Ipse autem Ie-
 sus non credebat semetipsum eis, eo quod
 ipse nosset omnes, & quod opus non
 haberet, ut quisquā testimonium per-
 hiberet de homine. Ipse enim sciebat,
 quid esset in homine.

Erat autem homo ex pharisæis Ni-
 codemus nomine, princeps iudæorum.
 Hic uenit ad Iesum nocte, & dixit ei.
 Rabbi, scimus quod a deo ueneris ma-
 gister

III

σκαλος, ουδεις εδ ταυτα τα σημεα δωαται
 ποιειν, α συ ποιεις, εαμ μη η ο θεος μεταυτ,
 απεκριθη ο ΙΗΣΟΥΣ και ειπερ αυτω, αμλυ α
 μλυ λεγω σοι. εαμ μη τις γεννηθη ανωθεμ
 ου δυναται ιδειν τω βασιλειαμ του θεου.
 λεγει προς αυτον ο νικοδημο. πως δυνα
 νεται ανθρωπω γεννηθηναι γερω ωμ; μη
 δωαται εις τω κοιλιαμ φη μητροσ αυτω
 δευτερομ εισελθειν κη γεννηθηναι; απεκρι
 θη ο ΙΗΣΟΥΣ, αμλυ αμλυ λεγω σοι. εαμ μη
 τις γεννηθη ες υδατοσ και πνευματοσ, ου
 δωαται εισελθειν εις τω βασιλειαν του θεου.
 το γεγεννημενομ εκ τ σαρκοσ, σαξ εσιμ. ο
 το γεγεννημενομ εκ του πνευματοσ, πνευμα
 εσιμ, μη θαυμασθω, οτι ειπω σοι, οτι δε υ
 μασ γεννηθηναι ανωθεμ, το πνευμα οπου θε
 λαπει, κη τω φωνω αυτω ακουασ,
 αλλ ουκ οιδασ ποθεμ ερχεται, κη πω υπα
 γα. ουτωσ εσιμ πασ, ο γεγεννημενοσ εκ του
 πνευματοσ. απεκριθη νικοδημοσ κη ειπερ
 αυτω. πως δωαται ταυτα γενεσθω, απεκρι
 θη ΙΗΣΟΥΣ κη ειπερ αυτω, συ ει ο διδασκα
 λοσ του Ισραηλ ο ταυτα ου γινωσκασ; αμλυ
 αμλυ λεγω σοι, οτι ο οιδασ μεμ λαδμεμ, κη
 ο εωρακα μεμ μαρτυρομεμ, κη τω μαρτυριαν
 ημων, ου λαμβανετε, ει τα εωιγα εσ πορ υ
 μιμ, κη ουκ επισευσατε, πως εαμ ειπω τα ε
 πουρανια πισευσατε; ο ουδεις αναβεικεμ
 εις του ουρανον ει μη ο εκ του ουρανου καταβας
 ο υιοσ του ανθρωπου, ο ων εν τω ουρανω, κη καθωσ
 μωσησ υψωσεμ τ σφιμ εν τη ερημω, ουτωσ υψω
 θηναι δε τ υδον του ανθρωπου, ινα πασ ο πισευ
 ωμ εις αυτον μη απολητη, αλλ εχη ζωην αι
 ωνιομ. ουτωσ ε ηγαπισαμ ο θεοσ τ κοσμομ
 ωσ τον υδον αυτ εμ μονογενη εδωκεμ, ινα πασ
 ο πισευωμ εις αυτον, μη απολητη, αλλ εχη
 ζωην αιωνιομ. ου ε απεσφλεν ο θεοσ τ υδον αυτ
 ες τ κοσμομ, ινα κρινη τον κοσμομ, αλλ ινα
 σωθη ο κοσμοσ δι αυτ, ο πισευ εις αυτ ου κρινετη
 ο δε

gister. Nemo enim potest hæc signa fa
 cere quæ tu facis, nisi fuerit deus cū eo.
 Respondit Iesus, & dixit ei. Amen amē
 dico tibi, nisi quis renatus fuerit denuo
 non potest uiderere regnū dei. Dicit ad
 eū Nicodemus. Quomodo potest ho
 mo nasci cum sit senex? Nū potest ho
 mo in uentrē matris suæ iterato introi
 re & renasci? Respondit Iesus. Amen
 amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit
 ex aqua & spiritu, non potest introi
 re in regnum dei. Quod natum est
 ex carne, caro est, & quod natum est ex
 spiritu, spiritus est. Nō mireris, quod di
 xi tibi, oportet uos nasci denuo. Spiri
 tus ubi uult spirat, & uocem eius audis
 sed nescis unde ueniat, & quo uadat.
 Sic est omnis qui natus est ex spiritu.
 Respondit Nicodemus & dixit ei. Quo
 modo possunt hæc fieri? Respondit Ie
 sus, & dixit ei. Tu es ille magister Israel
 & hæc ignoras? Amen amen dico tibi,
 quod scimus loquimur, & quod uidi
 mus testamur, & testimonium nostrū
 non accipitis. Si terrena dixi uobis, &
 non credidistis, quomodo si dixero uo
 bis cœlestia credetis? Et nemo ascendit
 in cælū nisi qui descendit de cælo, filius
 hominis qui est in cælo. Et sicut Moses
 exaltauit serpentem in deserto, ita exal
 tari oportet filiū hominis, ut omnis q
 credit in ipso non pereat, sed habeat ui
 tam æternā. Sic enim deus dilexit mū
 dum, ut filium suū unigenitum daret,
 ut omnis qui credit in eum non pereat,
 sed habeat uitam æternā. Non em̄ mi
 sit deus filium suū in mūdū ut iudicet
 mundū, sed ut saluetur mundus per ip
 sum. Qui credit in eum, non iudicatur,
 R 3 Qui autem

Sermo iesu ad Nicodemū.

... eius & discipulis
 ... multis diebus. Et
 ... uiderunt in
 ... boues & colu
 ... sedentes. Et
 ... de fomiculis, om
 ... boues, & me
 ... mentas sub
 ... columbas uendebant
 ... hinc, & nolite fac
 ... domum patris mei
 ... uero discipuli
 ... domus tua
 ... me. Respondit ergo
 ... Quod signum e
 ... Respondit
 ... Solute templum hoc
 ... illud. Dim
 ... Quadraginta & sex
 ... templum hoc, &
 ... illud. Il
 ... corpore suo
 ... mortuis, reco
 ... hoc dixit
 ... sermone
 ... Iesus. Cum autem esset
 ... in festo
 ... in nomine eius
 ... quæ faciebat. Iple
 ... credebatur
 ... et omnes, & qu
 ... et, ut quisquā testam
 ... de homine. Iple
 ... esset in homine.
 ... autem homo ex
 ... emus nomine, princeps
 ... uenit ad Iesum nocte. Di
 ... bbi, scimus quod i deo

Cap. 3.

ὅ δε μή πισεύωμ ἕδκ κέκριται, ὅτι μή πεπί-
 στευκεμ εἰς τὸ ὄνομα ἑ μονογενεῦς ἡοῦ τω θε-
 οῦ. αὐτη δέ ἐσιμ ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυ-
 θεμ εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἡγάπησαμ οἱ ἄνθρω-
 ποι μᾶλλον τὸ σκότος, ἢ τὸ φῶς. ἢ γὰρ
 πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα. πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα
 πράσσωμ, μισεῖ δὲ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς
 τὸ φῶς, ἵνα μή ἐλεγχθῆ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὁ δε
 ποιῶν πλὴν ἀληθεαμ, ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς
 ἵνα φανερωθῆ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν θεῷ ἐσιμ
 ἔργασμένα, μετὰ ταῦτα ἦλθεμ ὁ ἸΗΣΟΥΣ
 καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς πλὴν Ἰουδαίαν γῶν,
 καὶ ἐκεῖ διέτριβεμ μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζेम,
 ἢμ δε καὶ Ἰωάννης βαπτίζωμ ἐν αἰνῶν ἐγγυῆς
 τῷ σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦμ ἐκεῖ, καὶ πα-
 ρεγίνοντο καὶ ἐβαπτιζοντο. οὐπω γὰρ ἦμ εἰ-
 βλημένοι εἰς πλὴν φυλακῶν ὁ Ἰωάννης, ἐγέ-
 νετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου με-
 τὰ Ἰουδαίων περὶ καθαρισμοῦ, καὶ ἦλθομ πρὸς
 τὸν Ἰωάννημ, καὶ εἶπομ αὐτῷ, ῥα εἰεὶ, ὅς ἦμ
 μετὰ σου πέραμ τῷ Ἰουδαίου, ὅ σὺ μεμαρτύ-
 ρηκας, ἴδε ὁυτος βαπτίζει καὶ πάντες ἔρχον-
 ται πρὸς αὐτὸν, ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν,
 ὅν δὲ ὠνάται ἄνθρωπος λαμβάνειν ὀυδὲμ, ἐὰν
 μή ἡ δέδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, αὐτοὶ
 ὕμεις μαρτυρεῖτε, ὅτι ἔπωμ, οὐκ εἰμι ἐγὼ ὁ
 ΧΡΙΣΤΟΣ, ἀλλ' ὅτι ἀπισαλμένος εἰμι ἐμ-
 προθεμ ἐκείνου, ὁ ἔχων πλὴν ἡμφομ ἡμφοίος
 εἰς, ὁ δε φίλος τῷ ἡμφοίου ὁ ἐσκηὼς ἐ' ἀκού-
 ωμ αὐτοῦ, χαρὰ χαίρει διὰ πλὴν φωνῶν τῷ ἡμ-
 φοίου, αὐτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται, ἐ-
 κῆνον δ' εἰ ἀυξάνειν, ἐμὲ ἢ ἐλατῶσαι, ὁ ἄνωθεμ
 ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐσιν, ὁ ὦν ἐκ τ' ἡῆς,
 ἐκ τ' ἡῆς ἐσιν, καὶ ἐκ τ' ἡῆς λαλεῖ, ὁ ἐκ τ' οὐρανοῦ
 ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐσιν, καὶ ὁ ἐώρακεμ
 καὶ ἠκυσεμ, τῶτο μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐ-
 τοῦ οὐδεὶς λαμβάνει, ὁ λαβὼν αὐτοῦ πλὴν μαρ-
 τυρίαν [ἐσφράγισεμ, ὅτι ὁ θεὸς ἀληθὴς ἐσιμ.
 ὅμ γὰρ ἀπίσθημε ὁ θεὸς, τὰ ῥήματα τῷ θεοῦ
 λαλεῖ.

Jesus i Judea cum d' baptizat bat.

Johannes bap. discipulis i iudaeis i iudaeis de iudaeis baptizat.

Qui aut non credit iam iudicatus est, quia non credidit in nomine unigeniti filii dei. Hoc est aut iudicium, quod lux uenit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quam lucem. Erant enim eorum mala opera. Omnis enim qui mala agit, odit lucem, & non uenit ad lucem ne arguantur opera eius. Qui aut facit ueritatem uenit ad lucem, ut manifestetur opera eius, quod in deo sint facta. Post haec uenit Iesus & discipuli eius in terram Iudaeam, & illic morabatur cum eis & baptizabat. Erat aut & Ioannes baptizans in Aennone iuxta Salim, quia aquae multae erant illic, & ueniebant & baptizabantur. Nondum enim coiectus fuerat Ioannes in carcerem. Facta est aut questio ex discipulis Ioannis cum Iudaeis de purificatione. Et uenerunt ad Ioannem & dixerunt ei. Rabbi, qui erat tecum trans Iordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, & omnes ueniunt ad eum. Respondit Ioannes & dixit. Non potest homo accipere quicquam, nisi fuerit ei datum de caelo. Ipsi uos testimonium perhibetis, quod dixerim, non sum ego Christus, sed missus sum ante illum. Qui habet sponsam, sponsus est, amicus aut sponsi qui stat & audit eum, gaudio gaudet propter uocem sponsi. Hoc ergo gaudium meum impletum est. Illud oportet crescere, me aut minui. Qui de caelo uenit supra omnes est. Qui de terra est de terra est, & de terra loquitur, qui de caelo uenit supra omnes est, & quod uidit & audiuit hoc testatur, & testimonium eius nemo accipit. Qui accepit is eius testimonium obsignauit, quod deus uerax sit. Quae enim misit deus, uerba dei loquitur.

Handwritten marginal notes in a smaller script, likely a commentary or gloss, running vertically down the right edge of the page.

EVANGELIUM
... credit iam iudicatum
... in nomine uisum
... iudicium, quod
... dilexerunt homines
... lucem. Erant enim
... non uenit ad
... opera eius. Qui autem
... lucem, ut man
... in deo sint facti
... Iesus et discipuli
... Galilæam, & illuc morabatur
... baptizabat. Erat autem et
... in Anno iuxta
... multæ erant ibi, & uenire
... ababant. Nondum enim uenerat
... in carcerem. Facta est
... Iohannis cum Iuda
... Et uenerunt ad Iohannem
... Rabbi, qui erat testimo
... danem, cui tu testimo
... hic baptizatus, & omne
... num. Respondit Iohannes
... potest accipere
... tu de celo. Iohannes
... perhibetis, quod
... ego Christus, sed
... illum. Qui habet
... autem sponte
... gaudere
... ergo gaudere
... oportet crescere
... uenit supra
... de terra est, & de
... celo uenit supra
... & audiuit hoc
... eius nemo accepit. Qui
... testimonium obligat
... sit. Quæ enim mille

λαλῶν, ὃν ἔκ μετρου δίδωσι μὲν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα, ὁ πατὴρ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἡδὼν, Ἐ πάντα δίδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν ἡδὼν, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, ὃ ἂν ἀποθῶν τῷ ἡδὼν, οὐκ ὀφείτῃ ζωὴν, ἀλλ' ὁργήν τ' ἔχει μὲν ἐπ' αὐτὸν. ὡς οὖν ἔγνω ὁ κύριος, ὅτι ἤκουσαν οἱ φαρισαῖοι, ὅτι ἸΗΣΟΥΣ πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης, καὶ τοιγαρῖ ἸΗΣΟΥΣ αὐτοῦ οὐκ εἰ βόησεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἀφῆκεν πλὴν Ἰουδαίας, καὶ ἀπεβήθη πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ἔδρα δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρίας. ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν φθισαμαρίας λεγομένην συχάρ πλησίον τῆς χωρίου ὃ, ἔδρακεν ἰακώβ ἰωσήφ πατρὸς αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐκεῖ πηγή ἢ ἰακώβ. ὁ οὖν ἸΗΣΟΥΣ κεκοπιανὸς ἐκ τῆς ὁδοῦ πορείας ἐκαθίστητο ὑπὸ τῆς πηγῆς. ὡς ἦν ὡσεὶ ἐκτὴν. ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρίας ἀντλησάμενη ὕδωρ. λέγει αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ, δός μοι πιεῖν. οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεκλήθησαν εἰς πλὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρίτισσα. πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν, παρ' ἐμοῦ πιεῖς καὶ ἐγὼ οὐκ ἔχω γυναικὸς Σαμαρίτιδος; ὃν γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρίταις, ἀπεκρίθη ἸΗΣΟΥΣ καὶ εἶπερ αὐτῇ, εἰ ἠδρα πλὴν ὕδρα μὲν τῆς θεοῦ καὶ τίς ἐστιμὸν λέγω σοι δός μοι πιεῖν, σὺ ἄμ ἠτκασα αὐτῶν, καὶ ἔδρακεν ἄμ σοι ὕδωρ ζῶν, λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, κύριε, ὅπου ἔμνημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ, πῶς ἔμνημα ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; μή σὺ μείζων εἶ τῶν πατρῶος ἡμῶν ἰακώβ; ὃς ἔδρακεν ἡμῖν τὸ φρέαρ καὶ αὐτὸς ἔζη αὐτῶν ἔπιε, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ δρέμματα αὐτοῦ. ἀπεκρίθη ὁ ἸΗΣΟΥΣ καὶ εἶπερ αὐτῇ. πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψᾷ πάλιν. ὃς δὲ ἄμ πῖνῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, ὃν μὴ διψᾷ εἰς τὸν αἰῶνα. ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγή ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ. κύριε

loquitur. Nō enim ad mensuram dat deus spm̄. Pater diligit filiū, & omnia dedit in manu eius. Qui credit in filiū, habet uitam æternam, qui autē incredulus est filio, non uidebit uitam, sed ira dei manet super eum.

III
Ut ergo cognouit dominus, audisse pharisæos, q̄ Iesus plures discipulos faceret & baptizaret c̄p̄ Ioānes, c̄p̄ Ies̄ ipse nō baptizaret sed discipuli eius, reliquit Iudæam & abiit iterum in Galilæam. Oportebat autē eum transire per mediam Samariā. Venit ergo in ciuitatem Samariæ quæ dicitur Sychar. iuxta pdium quod dedit Iacob Ioseph filio suo. Erat autē ibi fons Iacob. Iesus ergo fatigatus ex itinere, sedebat sic super fontem. Hora erat ferme sexta. Venit mulier Samaria ut hauriret aquā. Dicit ei Iesus. Da mihi bibere. Nam discipuli eius abierant in ciuitatem ut cibos emerēt. Dicit ergo ei mulier illa Samaritana. Quō tu iudæus cū sis, bibere a me poscis q̄ sū mulier Samaritana? Nō em̄ cōmertiu Iudæi cū samaritais. Rñdit Iesus, & dixit ei. Si scires donū dei, & quis sit qui dicit tibi, da mihi bibere, tu petisses ab eo, & dedisset tibi aquam uiuā. Dicit ei mulier. Dñe, neq̄ quo haurias habes, & puteus altus est. Vnde ergo habes aquam illam uiuā? Nū tu maior es patre nostro Iacob, q̄ dedit nobis puteū, & ipse ex eo bibit, & filij eius & pecora eius? Rñdit Iesus & dixit ei. Omnis qui bibit ex aqua hac, sitiet iterū, Quisq̄ autē biberit ex aq̄ quā ego dabo ei, nō sitiet in æternū, sed aq̄ quā ego dabo ei, fiet in eo fons aq̄ salientis in uitā æternā. Dicit ad eū mulier

III
Ut isq̄ fecisset iterū i Galil.

De muliere Samaritana.

Cap 4.

Κύριε, δός μοι τοῦτο δ' ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ,
 μὴ δὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. λέγει αὐτῇ
 ὁ ἸΗΣΟΥΣ. Ὑπάγε φώνησον τῷ ἀνδρῶ σου ἵνα
 ἐλθῆ ἐνθάδε. ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπερ αὐ
 τῷ. ὅκ ἔχω ἀνδρᾶ. λέγει αὐτῇ ὁ ἸΗΣΟΥΣ.
 καλῶς εἶπας ὅτι ἀνδρᾶ ὅκ ἔχω, πέντε γάρ
 ἀνδρᾶς ἔχεις, καὶ νῦν ὅμ ἔχεις ὅκ εἶμι σου ὁ
 ἀνὴρ, ἵνα ἀληθεὺς εἴρηκας. λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ.
 Κύριε θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. οἱ πατέρες
 ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνουσιν, καὶ
 ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ὄζειν ὁ τό
 πος ὅπου δεῖ προσκυνεῖν. λέγει αὐτῇ ὁ ἸΗ
 ΣΟΥΣ. Γύναι, κρίνω σοι, ὅτι ἔρχεται ὥρα
 ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν Ἱεροσολύ
 μοις προσκυνήσετε τῷ πατρὶ, ὑμεῖς προ
 σκυνεῖτε ὅκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνῶμεν
 ὅ οἴδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων
 ὄζειν, ἀλλ' ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ὄζειν, ὅτε οἱ
 ἀληθινοὶ προσκυνήται προσκυνήσουσιν τῷ
 πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ. καὶ γὰρ ὁ
 πατήρ, τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνῶντας
 αὐτόν, πνεῦμα ὁ δεῖς, καὶ τοὺς προσκυνῶν
 τας αὐτῷ ἐν πνεύματι. Ἐκ τῆς ἀληθείας δὲ προ
 σκυνεῖν. λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ. οἴδα ὅτι μεσία
 ἔρχεται ὁ λεγόμενος Χριστός, ὅτ' ἂν ἐλθῆ
 ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν ἅπαντα. λέγει αὐτῇ
 ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ἐγὼ εἶμι ὁ λαλῶν σοι. καὶ ἐπί τῶ
 τω. ἤλθομεν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἐθαύμασαν, ὅτι
 μετὰ γυναικὸς ἐλάλει. οὐδεὶς μὲντοι εἶπερ
 τί ζητεῖς ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; ἀφῆκερ δὲ
 πλὴν ὕδρα αὐτῆς ἡ γυνὴ καὶ ἀπῆλθε εἰς τὴν
 πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνδρῶσιν. Δεῦτε
 ἴδετε ἀνδρωπομ, ὃς εἶπερ μοι πάντα ὅσα
 ἐποίησα, μὴ ἵδουτός ἐστιν ὁ Χριστός; ἤλι
 θον δὲ ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐ
 τὸν. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἡρώτων αὐτῶν οἱ μα
 θηταὶ λέγοντες, ἔραθει φάγε. Ὁ δὲ εἶπερ αὐ
 τοῖς. ἐγὼ βρωσὴν ἔχω φαγεῖν ἢ ὑμεῖς ὅκ
 οἴδατε, ἔλεπον δὲ οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους.
 μή τις

Ad hos rogantes Rabbi manduca

Dñe da mihi hanc aquam ut non sitiā,
 neq; ueniā huc haurire. Dicit ei Iesus.
 Vade uoca uirū tuū, & ueni huc. Rñ/
 dit mulier & dixit ei. Non habeo uirū.
 Dicit ei Iesus. Bene dixisti, nō habeo ui
 rum. Quinq; em̄ uiros habuisti, & nūc
 quem habes nō est tuus uir. Hoc uere
 dixisti. Dicit ei mulier. Dñe uideo qđ
 propheta es tu. Patres nostri in monte
 hoc adorauerunt, & uos dicitis, quod
 Hierosolymis est locus, ubi adorare
 oportet. Dicit ei Iesus. Mulier crede mi
 hi, uenit hora quādo neq; in mōte hoc,
 neq; i Hierosolymis adorabitis patre.
 Vos adoratis quod nescitis, nos adora
 mus quod scimus, quia salus ex Iuda
 is est. Sed uenit hora & nunc est, quan
 do ueri adoratores adorabunt patrem
 in spiritu & ueritate. Nā & pater tales
 quærit qui adorent se. Spiritus est de
 us, & eos qui adorant eum in spiritu &
 ueritate oportet adorare. Dicit ei mu
 lier. Scio quod Messias ueniet qui dici
 tur Christus. Cum ergo uenerit, ille no
 bis nūciabit omnia. Dicit ei Iesus, ego
 sum qui loquor tibi. Et continuo uene
 runt discipuli eius, & mirabantur quid
 cum muliere loqueretur. Nemo tamē
 dixit quid quæris, aut qđ loqueris cum
 ea? Reliquit ergo hydriam suam muli
 er, & abiit in ciuitatem, & dicit illis ho
 minibus. Venite uidete hominem qui
 dixit mihi omnia quæcūq; feci. Nūqđ
 hic est ille Christus? Exierūt ergo de ci
 uitate & ueniebāt ad eū. Interea roga
 bant eum discipuli, dicentes. Rabbi,
 manduca. Ille autem dixit eis. Ego ci
 bum habeo māducare quem uos ne
 scitis. Dicebant ergo discipuli inter se.
 Num

EVANGELIUM

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

SECUNDVM IOANNEM

201
Cap. 4.

μή τις ἠνεγκερ αὐτῷ φαγεῖν; λέγει αὐ-
 τοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἐμὸν βρώμα ἐστίν, ἵνα ποιῶ
 τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου, καὶ τελώσω
 αὐτῷ τὸ ἔργον. οὐχ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἔτι τε
 ἔξιμι μῶν ἐστὶν ἡ θερσιμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ λέ-
 γω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν
 καὶ δεῖσατε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ ἐστὶν
 πρὸς θερισμὸν ἡ δὴ καὶ ὁ θερισμὸς μιᾶς ἡμέρας
 ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρη καὶ θερίσῃ,
 ἦν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς ὅτι
 ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλλος ὁ θερίσων,
 ἐγὼ ἄσπασα ὑμᾶς θερίσων, ὁ οὐχ ὑμεῖς κε-
 κοπιᾶκατε. ἄλλοι κεκοπιᾶκασι, καὶ ὑμεῖς
 εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. ἐκ δὲ
 φθιπέρας ἐκείνης πολλοὶ ἐπίσεισαν εἰς
 αὐτὸν τῶν σαμαριτῶν διὰ τὸν λόγον φθι-
 γωαϊκὸς μαρτυροῦντος, εἰπὲρ μοι πάντα
 ὅσα ἐποίησα, ὡς ὅτε ἦλθον πρὸς αὐτοὺς ὁ σα-
 μαριτῆς ἠρώτῃ αὐτὸν μῆναι παρὰ αὐτοῖς ἢ μῆνεν
 ἐκ τῶν δύο ἡμέρας, καὶ πάλιν πλείους ἐπίσεισαν
 διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, τῆς τε γυναικὸς ἔλεγον, ὅτι
 οὐκ ἔτι διὰ πλὴν ἑνὸς ἡμέρας πιστεύομεν αὐ-
 τοῖς ἀκηκόαμεν καὶ ἰδοὺ αὐτὸν ὅτι ὁ υἱὸς ἐστὶν
 ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τῆς κόσμου ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ, μετὰ
 τῶν δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκθερ, καὶ ἀπῆλθεν
 εἰς πλὴν γαλιλαίας, αὐτὸς γὰρ ἸΗΣΟΥΣ ἐμαρ-
 τύρκασι, ὅτι προφήτης ἦν τῆς ἰσραήλ πατρίδος
 μὴ οὐκ ἔχει, ὅτε ὅτε ἦλθον εἰς πλὴν γαλιλαίας
 ἀνέδραστο αὐτὸν οἱ γαλιλαῖοι πάντα ἑώρα
 κότες ἂν ἐποίησαν ἦν ἱεροσολύμοις ἦν τῆς ἑορ-
 τῆς καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς πλὴν ἑορτῆς,
 ἦλθον δὲ ὁ ἸΗΣΟΥΣ πάλιν εἰς πλὴν καρᾶ
 φθιπέρας γαλιλαίας ὅπου ἐποίησαν τὸ ὕδωρ οἴ-
 νου. καὶ ἦν τις εσραηλικοσ ὄνομα ἰσραήλ
 καπερναοὺμ. οὗτος ἀκούσας, ὅ-
 τι ἸΗΣΟΥΣ ἦκε ἐκ φθιπέρας ἰουδαίας εἰς πλὴν γα-
 λιλαίας, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ ἠρώτα
 αὐτὸν, ἵνα καταβῆ καὶ ἰάσκη αὐτῷ τὸν υἱόν,
 ἡμελλεν

Num quis attulit ei manducare? Di-
 cit eis Iesus, Meus cibus est, ut faciam
 uoluntatē eius qui misit me ut perficiā
 opus eius. Nonne uos dicitis quod adhuc
 quatuor menses sunt & messis uenit?
 Ecce dico uobis, leuate oculos uestros,
 & uidete regiones, quod albæ sint iam
 ad messem. Et qui metit, mercedem ac-
 cipit, & cōgregat fructū in uitā aternā,
 ut & qui seminat simul gaudeat & qui
 metit. In hoc em̄ est uerbū uerū, quod
 alius est qui seminat, & alius est qui me-
 tit. Ego misi uos metere quod uos non
 laborastis. Alij laborauerunt, & uos in
 labores eorum introistis. Ex ciuitate aut̄ il-
 la multi crediderūt in eū samaritanoꝝ
 propter uerbū mulieris testimoniū per-
 hibentis, dixit mihi omnia quæcūq; fe-
 ci. Cum uenissent ergo ad illū Samari-
 tani rogauerunt eum ut ibi maneret, &
 mansit ibi duos dies. Et multo plures
 crediderunt propter sermonem ipsius.
 Et mulieri dicebant, nō propter tuam
 loquelam credimus. Ipsi enim audiui-
 mus & scimus, quod hic est uere saluator
 mundi Christus. Post duos aut̄ dies exiit
 inde, & abiit in Galilæam. Ipse enim
 Iesus testimoniū perhibuit quod pro-
 pheta in sua patria honorē nō habet.
 Cū ergo uenisset in Galilæam exceperunt
 eū Galilæi, cū oīa uidissent quæ fece-
 rat Hierosolymis in die festo. Et ipsi em̄
 uenerāt ad diē festū. Venit ergo Iesus
 iteꝝ in Cana Galilææ ubi fecit ex aqua
 uinū. Et erat quidam regulus cuius fi-
 lius infirmabatur Capernaum. Hic cū
 audisset quia Iesus aduenisset a Iudæa
 in Galilæam, abiit ad eum, & rogabat
 eum ut descēderet & sanaret filiū eius,
 incipiebat

Mansit iesu ibi duos dies.

Post hoc abiit in Galilea

De reguli filio a morbo sanato

ἡμελλερ γὰρ ἀποθνήσκου. εἶπερ ὅω ὁ Ἰη-
 σοῦς πρὸς αὐτὸν, ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα
 ἴδῃτε οὐ μὴ πισεύετε. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βα-
 σιλικὸς, κύριε, κατέβηθι πρὶν ἀποθῶναι τὸ
 παιδίον μου. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, πορεύ-
 ου ὁ υἱός σου ζῆ, καὶ ἐπίθυσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ
 λόγῳ ὅτι εἶπερ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐπορεύε-
 το. ἦδὲν δὲ αὐτῷ καταβαίνοντος, οἱ δούλοι
 αὐτῷ ἀπλύτησαν αὐτῷ, καὶ ἀπήγαγον λέ-
 γοντες, ὅτι ὁ παῖς σου ζῆ, ἐπέθετο ὅω παῖς
 αὐτοῦ πλὴν ὥρα, ἐν ἧ κομφοτέρου ἔχερ, καὶ
 εἶπορ αὐτῷ, ὅτι χθὲς ὥρα ἐβδόμῳ ἀφῆ-
 κερ αὐτὸ πνεύματος. ἔγνω ὅω ὁ πατήρ, ὅτι ἐν
 ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐν ἧ εἶπερ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι
 ὁ υἱός σου ζῆ, καὶ ἐπίθυσεν αὐτὸς, καὶ ἡ οἰκία
 αὐτῷ ὄληθη. ἔστο πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐ-
 ποίκεν ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς
 πλὴν γαλιλαίαν. μετὰ ταῦτα ἦρ ἐορτὴ
 τῶν ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς ἱεροσό-
 λυμα, ἐστὶν δὲ ἐν τῆς ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ
 προβατικῇ κολυμβήθρα, ἢ λεγομένη ἑβραϊστὶ
 βηθσάδὰ, πέντε σῶα ἐχούσα, ἐν ταύταις κα-
 τέκατ πλῆθος πολὺ τῶν ἀδενωάτων, τυ-
 φλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων πλὴν τοῦ
 ὕδατος κίνησιμ. ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν
 κατέβαινε ἐν τῇ κολυμβήθρα καὶ ἐταράσσε
 το τὸ ὕδωρ, ὃ ὅω πρῶτ ὁ ἐμβὰς μετὰ πλὴν
 ταραχῆν τοῦ ὕδατ ὕγιῆς ἐγίνετο, ὅτι ἡ-
 ποτε κατείχετο σήματι, ἦρ δὲ ἕως ἀνθρώπου
 ἐκῆ, τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἔχωρ ἐν τῇ
 ἀδενίᾳ. τούτῳ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμε-
 νομ, καὶ γνοῦς ὅτι πολὺν ἦδὲ χρόνον ἔχε λέ-
 γει αὐτῷ, θέλεις ὑγιῆς γενέσθαι; ἀπεκρίθη
 αὐτῷ ὁ ἀδενῶν, κύριε, ἀνθρώπου οὐκ ἔχω,
 ἵνα ὅτ᾽ ἄρ ταραχθῆ τὸ ὕδωρ βάλῃ με εἰς τὴν
 κολυμβήθρα, ἐν ᾧ δὲ ἐρχομαι ἐγὼ, ἄλλο
 πρὸ ἐμοῦ καταβαίνα. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
 ἔγεραι, ἄρορ τὸν κράβατόν σου, καὶ περιπάτη,
 καὶ εὐθέως ἐγίνετο ὑγιῆς ὁ ἄνθρωπος, καὶ
 ἦρε τὸν

De probatica piscina

Incipiebat em̄ mori. Dixit ergo Iesus
 ad eum. Nisi signa & prodigia uideri-
 tis nō creditis. Dicit ad eum Regulus.
 Dñe, descende priusq̄ moriatur filius
 meus. Dicit ei Iesus. Vade, filius tu⁹ ui-
 uit. Credidit homo sermoni quē dixit
 ei Iesus, & ibat. Iam aut̄ eo descenden-
 te serui occurrerunt ei, & nunciauerunt
 dicētes. Filius tuus uiuit. Interrogabat
 ergo horam ab eis in qua melius habu-
 isset. Et dixerunt ei, heri hora septima
 reliquit eum febris. Cognouit ergo pa-
 ter. qd̄ illa hora erat in qua dixit ei Ie-
 sus filius tu⁹ uiuit, & credidit ipse & do-
 mus ei⁹ tota. Hoc itez secūdu signū fe-
 cit Iesus cū uenisset a Iudæa i Galilæā.
V Post hæc erat dies festus iudæoz, &
 ascēdit Iesus Hierosolymā. Est aut̄ Hie-
 rosolymis ad pbaticā piscina quæ no-
 minat̄ hebraicæ bethesda quinq; por-
 ticus habens, in his iacebat multitudo
 magna languentium cæcorū, daudoz,
 aridorz, expectatiū aquæ motū. Ange-
 lus autem descēdebat secundum tem-
 pus in piscinā, & turbabatur aqua. Et
 qui primus descendisset in piscinā post
 turbationem aquæ, sanus fiebat a quo-
 cumq; detinebatur morbo. Erat autē
 quidam homo ibi triginta & octo an-
 nos habens in infirmitate. Hunc cum
 uidisset Iesus iacentem, & cognouisset,
 quod iam multū tempus haberet, dicit
 ei. Vis sanus fieri? Respondit ei languī-
 dus. Domine, hominem non habeo,
 ut cum turbata fuerit aqua mittat me
 in piscinam. Dum uenio enim ego, ali-
 us ante me descēdit. Dicit ei Iesus. Sur-
 ge, tolle grabatum tuum & ambula.
 Et statim sanus factus est homo ille, &
 sustulit

Handwritten marginal notes in a smaller script, likely a commentary or continuation of the text, partially obscured by the binding.

ἦρε δὲ γράββατον αὐτοῦ, καὶ περιεπάτα. ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ἔλεγον οὖν Ἰουδαῖοι τῷ Τεθραπνευμένῳ, σάββατόν ἐσιν, οὐκ ἐξέσιμ σοι ἄραι τὸν γράββατον, ἀπεκρίθη αὐτοῖς, ὁ ποιήσας με ὕψιστος ἐκεῖνός μοι εἶπερ, ἄρα τὸν γράββατόν σου καὶ περιπάτα. κρώτκα σου οὖν αὐτόν. τίς ἐσιν ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐπιώρ σοι, ἄρα τὸν γράββατόν σου, καὶ περιπάτα; ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ἠδ' αἰτίας ἐσιν, ὁ γὰρ ἸΗΣΟΥΣ θ' ἐξένευσεν ἕχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ, μετὰ ταῦτα εὐρίσκει αὐτόν ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπερ αὐτῷ, ἴδε ὕγινης γέγονας, μήκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν σοι τί γένηται. ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνήγγαλεν τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι ἸΗΣΟΥΣ ἐσιν ὁ ποιήσας αὐτόν ὕγιον, καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν ἸΗΣΟΥΝ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἐζήτουν αὐτόν ἀποκτεῖναι, ὅτι ταῦτα ἔποια ἐν σαββάτῳ. ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται καὶ γὰρ ἐργάζομαι. διὰ τοῦτο οὖν μάλλον ἐζήτουν αὐτόν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυεν δὲ σάββατον ἀλλὰ καὶ πατέρα ἰδίον ἔλεγεν τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιεῖν τῷ θεῷ. ἀπεκρίνατο οὖν ὁ ἸΗΣΟΥΣ καὶ εἶπερ αὐτοῖς, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δάναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδὲν, εἰ μὴ τι βλεῖται τὸν πατέρα ποιοῦντα. ἀ γὰρ ἅμ' ἐκεῖνος ποιεῖ, τὰντα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. ὁ γὰρ πατήρ φιλεῖ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δίδουσι αὐτῷ, ἃ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δίδει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὕμεις θανατάζητε, ὡς περ γὰρ ὁ πατήρ ἐγείρει τοὺς νεκρούς, καὶ ζωοποιεῖ, ὅπως εἶ ὁ υἱὸς, οὗς δέλα ζωοποιεῖ. οὐδὲ γὰρ ὁ πατήρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ πῶς κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ, ἵνα πάντες τιμῶσιν τὸν υἱόν, καθὼς τιμῶσιν τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱόν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα, ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱόν, οὐδὲν ἔσται ἐργαζόμενος αὐτῷ. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ τὸν

sustulit grabatū suum, & ambulabat. Erat autē sabbatum in die illo. Dicebāt ergo Iudæi illi qui sanatus fuerat. Sabbatum est, non licet tibi tollere grabatum. Respondit eis. Qui me sanum fecit, ille mihi dixit, tolle grabatū tuum & ambula. Interrogauerunt ergo eum. Quis est ille homo qui dixit tibi, tolle grabatum tuum & ambula? Is autē qui sanus fuerat effectus nesciebat quis esset. Iesus enim declinavit a turba constituta in loco. Postea invenit eū Iesus in templo & dixit illi Ecce sanus factus es, ne posthac pecces, ne deterius tibi aliquid contingat. Abiit ille homo, & nūciauit Iudæis, quia Iesus esset qui fecit eum sanum. Propterea persequēbantur Iudæi Iesum, quia hæc faciebat in sabbato. Iesus autem respondit eis. Pater meus usq; modo operatur, & ego operor. Propterea ergo magis querebant eum Iudæi interficere, quia nō solum soluebat sabbatum, sed & patrem suū dicebat deum æqualem se faciens deo. Respondit itaq; Iesus & dixit eis, Amen amen dico uobis, non potest filius a se facere quicquid, nisi quod uiderit patrem facientem. Quæcumq; enim ille fecerit, hæc & filius similiter facit. Pater enim diligit filium, & omnia demonstrat ei quæ ipse facit, & maiora his demonstrabit ei opera, ut uos miremini. Sicut enim pater suscitatur mortuos & uiuificat, sic & filius quos uult uiuificat. Neq; enim pater iudicat quenquē, sed omne iudiciū dedit filio, ut oēs honorificent filium sicut honorificant patrē. Qui nō honorificat filium, non honorificat patrē. Qui nō honorificat filium, non honorificat patrē. Qui misit illū. Amen amen dico uobis, qui uerbu

Alcivatio iudeorum cu hōie factu nato, nō licet tibi tollere grabatum

Ut ob hoc persequantur iudei iesu

Respondit iesus iudeis plima,

ὁ τὸν

ANGELIVM
 moti. Dixit ergo
 signa & prodigia uobis
 Dicit ad eum Regius
 moriatur filius
 Vade, filius tuus
 homo sermoni que
 descendit
 & nunciauerunt
 Interrogaba
 in qua melius habebat
 horam sermone
 Cognouit ergo
 in qua dixit ei
 & accidit ipse
 Hoc nec locuti sunt
 a Iudæis i Galilæa
 dies festus iudæorum
 Hierosolyma. Est autem
 piscina que
 quinq; portus
 in his iacebat multitudo
 cæcorum, claudorum
 & aquæ motu. Aquæ
 secundum
 & turbabatur aqua
 descendisset in piscinam
 aqua, sanus fiebat
 tenebatur morbo. Erat
 ibi triginta & sex
 in infirmitate. Hic
 iacentem, & quæ
 multum tempus
 sanus fieri? Respondit
 hominem
 turbata fuerat aqua
 inam. Dum uenio
 te me descendit. Dixit
 grabatum tuum &
 sanus factus est

Cap. 5.

ὁ ὅτι λόγος μου ἀκούω καὶ πιστεύω ἔδωκεν
 πέντε ἀντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, ὅτι εἰς κρί-
 σιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μετατέθηκεν ἐκ τοῦ
 θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. ἀλλὰ ἄρα λέγω ὑ-
 μῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτι ἡμεῖς, ὅτε οἱ νε-
 κροὶ ἀκούσονται φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ,
 καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται. ὡς γὰρ πα-
 τὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκεν καὶ
 τῷ υἱῷ ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, ὅτι ὁ θεὸς ἔ-
 δωκεν αὐτῷ ὅτι κρίσιμ ποιῆσιν, ὅτι ἡσθε ἀνθρώ-
 που ὅτι μὴ θανατάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται
 ὥρα, ἐν ἧ ἡ πάντες οἱ ἐν τῷ κόσμῳ ἀκού-
 σονται φωνῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκπορεύσονται οἱ
 τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ
 δὲ τὰ φάσμα προσέσωτες, εἰς ἀνάστασιν κρίσι-
 ως. οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιῆσαι ἅπερ αὐτοῦ οὐ-
 κὲν, καὶ ὡς ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δι-
 καία ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν,
 ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς τοῦ ἀποστο-
 λῆ μου, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀληθὴς, ἀλλὰ ὁ μαρ-
 τυρῶν περὶ ἐμοῦ, ὅτι οἶδα ὅτι ἀληθὴς ὅτι ἡ
 μαρτυρία ἡ μου μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ἡ ἀ-
 κατε πρὸς ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ
 ἀληθείᾳ. ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου πλὴν
 μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω,
 ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. ἐκεῖ ἡ ὁ λύχι ὁ
 καιόμην καὶ φάνωρ, ὑμεῖς δὲ ἠδελήσα-
 τε ἀγαλλιασθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ
 αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ ἔχω πλὴν μαρτυρίαν μετὰ
 τοῦ ἰωάννου. τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκεν μοι ὁ
 πατήρ, ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα
 ἃ ἐγὼ ποίω, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ὁ πα-
 τὴρ με ἀπέσταλκεν. καὶ ὁ πέμψας με πα-
 τὴρ, αὐτὸς μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ, ὅτι φωνὴν
 αὐτοῦ ἀκηκόατε ὡς ποτε, οὐτε εἶδ' αὐ-
 τοῦ ἑώρακάτε, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχει-
 τε μνῶντα ἐν ὑμῖν, ὅτι ὁρᾷ ἀπέσταλκεν ἐκ-
 τὸν υἱόν, ὅτι ὁρᾷ ἵνα πιστεύετε. ἐβουλό-
 ητε τὰς

γραφαῖς

qui uerbū meū audit & credit ei qui mi-
 sit me, habet uitam æternam. & in iudi-
 cium non ueniet, sed transiuit a morte
 in uitam. Amen amē dico uobis quod
 ueniet hora & nunc est, quādo mortui
 audiet uocem filij dei, & qui audierint
 uiuent. Sicut enim pater habet uitā in se-
 metipso, sic dedit & filio habere uitam
 in semetipso. & potestātē dedit ei iudi-
 cium faciendi, quia filius hominis est. No-
 lite mirari hoc, quia ueniet hora i qua
 omnes qui in monumentis sunt audi-
 ent uocē eius, & procedent qui bona fe-
 cerunt, in resurrectionē uitæ, qui uero
 mala egerunt, in resurrectionē iudicij.
 Non possum ego a meipso facere quic-
 quid. Sicut audio iudico, & iudiciū meū
 iustū est, quia non quæro uoluntatem
 meā, sed uolūtātē eius qui misit me pa-
 tris. Si ego testimoniū perhibeo de me
 ipso, testimoniū meum nō est uerum.
 Alius est qui testimoniū perhibet de
 me, & scio quod uerū est testimonium
 quod perhibet de me. Vos misistis ad
 Ioannem, & testimoniū perhibuit ue-
 ritati. Ego autē non ab homine testimo-
 nium accipio, sed hæc dico ut uos salui
 sitis. Ille erat lucerna ardens & lucens,
 uos autē uoluistis ad horā exultare in
 luce eius. Ego autē habeo testimonium
 maius Ioanne. Opera enim quæ dedit
 mihi pater ut perficiam ea, ipsa opera
 quæ ego facio testimonium perhibēt de
 me, quod pater miserit me. Et qui misit
 me pater ipse testimonium perhibuit de
 me. Neque uocē eius unquam audistis, neque
 speciem eius uidistis, & uerbū eius non
 habetis in uobis manens, quia quē mi-
 sit ille, huic uos nō creditis. Scrutamini
 scripturas

γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐτοῖς ζωὴν αἰ
 ὄντων ἔχειν, καὶ ἐκείναι εἰσι μὲν μαρτυροῦσαι
 πρὸς ἕμᾶς, καὶ οὐδέποτε ἐλθεῖν πρὸς με, ἵνα ζω
 ῶν ἔχητε. Δόξα μὲν πρὸς ἀνθρώπων οὐ λαμβά
 νω, ἀλλ' ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι πλὴν ἀγάπῃ τῷ
 θεῷ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς, ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ
 ὄνοματι τοῦ πατρὸς μου, καὶ οὐ λαμβάνετε με·
 εἰ μὴ ἄλλος ἐλθὼν ἐν τῷ ὄνοματι τοῦ ἰδίου ἐκεῖ
 νομ λήψεται, πῶς δάνασθε ὑμῖς πισεῖνσα,
 δόξα μὲν πρὸς ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ πλὴν
 δόξα μὲν πλὴν πρὸς τῷ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε, μὴ
 δοκεῖτε, ὅτι ἐγὼ κατ' ἁγορεύσω ὑμῶν πρὸς τὸν
 πατέρα, ἔστιν ὁ καταγορεύων ὑμῶν μωσῆς, εἰς
 ὃν ὑμεῖς ἠλπικατε, εἰ γὰρ ἐπιστεύετε μωσῆ,
 ἐπιστεύετε καὶ ἐμοί. Πρὸς γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖν
 ἔγραψεν, εἰ δὲ οἱ ἐκείνου γραμμασιμ οὐ πι
 σεύετε, πῶς οἱ ἐμοῖς ἐρήμασιμ πισεύετε;
 μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ ἸΗΣΟΥΣ Πέραν τῆς
 θαλάσσης ἐπὶ γαλιλαίας ἐπὶ τῆ βεθσαῖδος, καὶ
 ἠκολούθη αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἐώρων αὐ
 τῷ τὰ σημεῖα, καὶ ἐποίει ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ τῷ
 θεμ ἢ εἰς τὸ ὄρος ὁ ἸΗΣΟΥΣ, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο
 μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ ἦν ἡ ἑγὼς τὸ πᾶ
 ρα ἡ ἑωρτὴ τῶν ἰουδαίων, ἐπάρας δὲ οὗ ἸΗ
 ΣΟΥΣ, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐθεασάμενος, ὅτι
 πολλὸς ὄχλος ἐρχεται πρὸς αὐτὸν, λέγει πρὸς
 τὸν Φίλιππον, πόθεν ἀρξάσω μου ἄρτους,
 ἵνα φάγωσιμ ὄντι; τούτῳ ἡ ἑλεγεμ περὶ τῶν
 αὐτῶν, αὐτὸς γὰρ ἦδεν τι ἡμελλεμ ποιῆν. ἀπε
 κρίθη αὐτῷ Φίλιππος, Διακοσίωμ δηναρῶν
 ἄρτι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος αὐτῶν
 βραχὺ τί λάβῃ. λέγει αὐτῷ εἰς ἐκ τῶν μαθη
 τῶν αὐτῷ ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς σίμωνος πέτρος,
 ἔστιμ παυδᾶριον ἐμῷδε ὁ ἔχει πέντε ἄρτους
 κριθίνους, καὶ οὗτο ὁ φάριον, ἀλλὰ ταῦτα τί ὄσιν
 εἰς τοσούτους. εἶπεμ δὲ ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ποιήσατε
 τῶν ἀνθρώπων ἀναπεσεῖμ, καὶ δὲ χόρτος πο
 λὺς ἐν τῷ τόπῳ, ἀνέπεσομ οὖν οἱ ἀνδρες τὸν
 ἀριθμὸν ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, ἔλαβεν δὲ τοὺς
 ἄρτους.

scripturas, quia uos putatis in ipsis ui
 tam æternam habere. Et illæ sunt, quæ
 testimoniũ perhibet de me, & nõ uul
 tis uenire ad me ut uitã habeatis. Glo
 riam ab hoibus nõ accipio, sed cogno
 ui uos, qd' dilectionẽ dei non habeatis
 in uobis. Ego ueni in noie patris mei, &
 nõ accipitis me. Si alius uenerit in noie
 suo, illum accipietis. Quõ uos potestis
 credere qui gloriã a uobis inuicẽ accipi
 tis, & gloriã quæ a solo deo est nõ qua
 ritis? Nolite putare quod ego accusatu
 rus sim uos apud patrẽ. Est qui accusat
 uos Moses in quo uos speratis. Si em̄
 creditis Mosi, creditis & mihi. De me
 enim ille scripsit. Si autem illius litteris
 non creditis, quõ uerbis meis credetis?
Post hæc abiit Iesus trans mare Ga
 lilææ qd' est Tyberiadis, & sequebat eũ
 multitudo magna, qd' uidebãt ei signa
 q̄ faciebat sup̄ his qui infirmabãt. Su
 biit aut̄ in motẽ Iesus, & ibi sedebat cũ
 discipulis suis. Erat aut̄ proximũ pasca
 dies festus Iudæorũ. Cũ subleuasset er
 go oculos Iesus, & uidisset quod multa
 turba ueniret ad se, dicit ad Philippũ.
 Unde ememus panes ut manducet hi?
 Hoc autem dicebat tentans eum. Ipse
 enim sciebat quid esset facturus. Re
 spondit ei Philippus. Ducentorum de
 nariorum panes non sufficiunt eis, ut
 unusquisq; modicum quid accipiat. Di
 cit ei un⁹ ex discipulis ei⁹ Andreas fra
 ter Simois Petri. Est puer un⁹ hic q ha
 bet quinq; panes ordeaceos & duos pi
 fces, sed hæc qd sũt iter tãtos? Dixit at̄
 Iesus. Facite hoies discubere. Erat autẽ
 scœnũ multũ in loco. Discubuerũt ergo
 uiri nõero fere quinq; milia. Accepit ergo
 S panes

VI
 De u. panibus et ij piscibus
 quibus mil. uirorum saturati.

Eua ngelium
 audit & credidit
 eternam & in
 amice, sed transiit am
 amice dico uobis q
 amice est, quado mo
 om hie dei, & qui audie
 Sicut pater habet uitã in
 se, sic deus filio habere ui
 tã. Si pater dedit ei ui
 tã, quia filius hominis est. No
 n hoc, quia uenit hora i qua
 qui in motum sunt uo
 eus, & procedent qui boni
 t, in reuocacione uenit, qui
 regnum in reuocacione uo
 uolunt ego a meo pater
 r audio ualio, & iudiciu
 quia non quato uolunt
 uolunt eius qui misit me
 testimoniũ perhibeo de me
 uini meum nõ est uerum,
 ni testimoniũ perhibeo
 uod uerũ est testimoniũ
 de me. Vos misistis
 & testimoniũ perhibeo
 aut non ab homine te
 pio, sed hæc dico ut uo
 erat lucerna ardens. Si
 uoluitis ad hora
 Ego aut habeo testi
 anne. Opera enim
 ter ut perhiciam ea
 o facio testimoniũ
 id pater miserime
 ater ipse testimoniũ
 deq; uocẽ eius unq; pan
 em eius uidistis, & uocẽ
 etis in uobis manes, qu
 e, huc uos nõ audietis.

ἄρτους ὃ Ἰησοῦς, καὶ εὐχαριστήσας διέδωκεν τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ ἦσαν ἄνακται /
 μυρίοις, ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ἰσχυρῶν ὅσοι ἦσαν /
 λιμοῦ. ὡς δὲ ἐνεπλήθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς /
 αὐτῶν. σωμαγάγετε τὰ περισσεύοντα κλάσμα /
 τα, ἵνα μὴ ἂν ἀπολλῆται. σωθήγαρον ὅμως καὶ /
 ἐγγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλάσματων, /
 ἐκ τῶν πεντήκοντα ἰσχυρῶν καὶ κρηθίνων, ἀπερίστω /
 σεν ἦσαν βεβρωκόσμοι. οἱ δὲ ἄνθρωποι ἰδόντες /
 ὅτι ἐποίησεν σημεῖον ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγον, /
 ὅτι οὗτος ὄζει ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος /
 εἰς τὸν κόσμον. Ἰησοῦς δὲ γινούς, ὅτι /
 μέλλουσι ἐρχομέναι, καὶ ἀρπάξουσιν αὐτὸν, ἵνα /
 ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα ἀνεχώρησεν εἰς τὸ /
 ὄρος αὐτὸς μόνος. ὡς δὲ ὄψια ἐγγύτη κατέβη /
 σεν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ /
 ἐμβάτην εἰς τὸ πλοῖον, ἤρχοντο πέραν φθι /
 θαλάσσης εἰς καπερναούμ, καὶ σκοτία ἦδη ἐγε /
 γόνα. Ἐὖν ἐληλύθη πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς /
 ἦτε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνεύματος διη /
 γείστο. ἔληλακότες οὖν ὡς σαδίου εἰκοσι /
 πέντε ἢ τριάκοντα βωρῶσιν τὸν Ἰησοῦν /
 περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐγγύ /
 του πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. ὁ /
 δὲ λέγει αὐτοῖς. Εἰμὶ ἐγώ, μὴ φοβήσθε, ἦθελον οὖν /
 λαβῆν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐνδύω τὸ /
 πλοῖον ἐγγύτη ἐπὶ φθι γῆς εἰς ἡμῶν ὑπὸ ἡγῶν. /
 τῆ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐσθλὸς πέραν φθι θα /
 λάσσης, ἰδὼν ὅτι πλοῖον ἄλλο οὐκ ἦν ἐ /
 κῆ ἐμὴ ἐμ, ἐκῆνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ /
 αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐ σωθεῖσθαι τοῖς μαθηταῖς /
 αὐτοῦ, ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον, ἀλλὰ μόν /
 νοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον. ἀλλὰ δὲ ἦλ /
 θεν πλοῖον ἐκ τῆς βεργιάδος ἐγγύτη του τό /
 που, ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαν /
 τος τῷ κυρίου. ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος, ὅτι Ἰη /
 σοῦς οὐκ ἔστι ἐκεῖ, οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐμ /
 ἔβησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἦλθον εἰς /
 καπερναούμ, ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. καὶ /
 ἐυρόντες

panes Iesus, & cū gratias egisset, distri /
 buit discipulis, discipuli autē discubebat⁹. /
 Similiter & ex piscib⁹ ἄρτῳ uolebat. Vt /
 autē impleti sūt, dicit discipulis suis. Colli /
 gite q̄ sup fuerint fragmenta ne pereāt. /
 Collegerūt ergo, & impleuerūt duode /
 cim cophinos fragmētōz ex qnqz pani /
 bus ordeaceis & duob⁹ piscibus, q̄ sup /
 fuerant his qui māducauerāt. Illi ergo /
 homines cum uidissent quod Iesus fe /
 cerat signum, dicebant. Quia hic est ue /
 re propheta qui uenturus est in mun /
 dum. Iesus ergo cum cognouisset qd /
 uenturi essent ut raperent eum & face /
 rent eū regem, secessit iterū in mōtem /
 ipse solus. Vt autē fero factum est, de /
 scenderunt discipuli eius ad mare. Et /
 cum ascendissent nauim, uenerūt trans /
 mare in Capernaum. Et tenebræ iam /
 factæ erant, & non uenerat ad eos Ie /
 sus. Mare autē uento magno flante ex /
 urgebat. Cū remigassent ergo ferme /
 stadia uiginti quinqz aut triginta, uidēt /
 Iesum ambulante supra mare, & proximi /
 mū naui fieri & timuerūt. Ille autē dicit /
 eis. Ego sum, nolite timere. Voluerūt ex /
 go accipe eū in nauim, & statim nauis /
 fuit ad terrā quā ibant. Postero die tur /
 ba q̄ stabat trās mare ut uidit, qd nauis /
 cula alia nō esset ibi nisi una illa in quā /
 ingressi fuerāt discipuli ei⁹ & qd nō intro /
 isset cū discipulis suis Iesus i nauim, sed /
 soli discipuli eius abissent. Aliæ uero su /
 peruenerunt naues a Tyberia de iuxta /
 locum ubi manducauerāt panem, gra /
 tias agente dño. Cum ergo uidisset tur /
 ba quod Iesus non esset ibi neqz disci /
 puli eius, ascēderūt & ipsi i nauiculas & /
 uenerunt Capernaū q̄rentes Iesum, & /
 cum

Iesus secessit solus a turba ne raperent & facerent eum regem

Sup mac abulas uent i qz ad d' los nauigantibz tes.

Vt turba nō inuēto iesu seruta ē eū i Capernaū.

ευρόντες αὐτὸν πέραν τῆ θαλάσσης, ἔειπον αὐ-
 τῷ ῥαββί, ὡς ὅτε ὠδε γέγονας; ἀπεκρίθη αὐ-
 τῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἔειπε. ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑ-
 μῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἰδέτε σημεῖα, ἀλλ'
 ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῆ ἄρτου ἃ ἔχορτάσθητε.
 ἐργάζεσθε μὴ τῷ βρωσῆσιν τῷ ἀπολλυμένῳ,
 ἀλλὰ τῷ μὴ φθίσειν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἢ ὃς
 ἔστι ἀνθρώπου ὑμῶν δῶσθαι, τοῦτον δὲ ὁ πατήρ ἐ-
 σφράδισεν ὁ θεός. εἴπω ὅσα πρὸς αὐτὸν, τί πι-
 οῦμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; ἀπε-
 κρίθη ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἔειπε ἑαυτῶν, τὸ ὄσιον τὸ
 ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα πιστεύητε εἰς ὃν ἀπέσταλην
 ἐκ οὐρανόθεν. εἴπω ὅσα αὐτῷ, τί ὄσα ποιῆς σὺ ση-
 μεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν σοι; τί ἐφά-
 γε; οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἐφαγον ἐν τῇ ἐ-
 ῤήμῳ, καθὼς ὄσιον γεγεναμένον, ἄρτον ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. εἴπω ὅσα αὐ-
 τῷ, ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν, οὐ μω-
 σῆς δὲ ἔδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
 ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωμι ὑμῖν τὸν ἄρτον
 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν, ὃ ἐστὶν ἄρτος τοῦ
 θεοῦ ὄσιον ὁ καταβάνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἃ ἡμεῖς
 δὲ οὐκ ἐσμεν. εἴπω ὅσα πρὸς αὐτὸν. κύ-
 ριε πάντες δὲ ὑμῖν τὸν ἄρτον τῶν ἄρτων. εἴπω
 ἢ αὐτῶν ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ἐγὼ εἰμὶ τὸ ἄρτος τῆ ζωῆς,
 ὃ ἐρχόμενος πρὸς με οὐ μὴ πεινῆσθαι, ἃ ὁ πι-
 στεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψῆσθαι ὡποτε. ἀλλ' εἴ-
 πομε ὑμῖν, ὅτι ἃ ἐώρακα ἐμὲ καὶ ὃν πιστεύει-
 τε, ὡς ὃ δὲ δίδωσίν μοι ὁ πατήρ πρὸς ἐμὲ ἢ ἄρ-
 τος. εἴπω ἢ ἐρχόμενος πρὸς με, οὐ μὴ ἐκβάλλω ἐ-
 ξω, ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα πι-
 τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέ-
 φαντός με πατρὸς, ἵνα ὡς ὃ δὲ ἔδωκέ μοι
 μὴ ἀπολέσω ὃ ἐστὶν αὐτῷ, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ τῆ
 ἑσχάτη ἡμέρα. τὸ ὄσιον δὲ ἐστὶν ὃ θέλημα τοῦ
 πέφαντός με, ἵνα ὡς ὃ θεωρῶν τὸν ἦδον
 καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν, ἔχη ζωὴν αἰώνιον,
 καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ τῆ ἑσχάτη ἡμέρα.

Εὐλόγησον

cum inuenissent eum trans mare, dixe-
 runt ei. Rabbi, quando huc uenisti? Re-
 spondit eis Iesus & dixit. Amen amē di-
 co uobis, quæritis me, nō quia uidistis
 signa, sed quia māducastis ex panibus,
 & saturati estis. Operemini nō cibum
 qui perit, sed qui permanet in uitā æter-
 nam, quem filius hominis dabit uobis
 Hunc enim pater signauit deus. Dixe-
 runt ergo ad eū. Quid facimus ut ope-
 remur opera dei? Rñdit Iesus, & dixit
 eis. Hoc est opus dei ut credatis in eū
 quem misit ille. Dixerūt ergo ei. Quod
 ergo tu facis signū, ut uideamus & cre-
 damus tibi? Quid operaris? Patres no-
 stri manducauerunt manna in deserto
 sicut scriptum est. Panem de cælo de-
 dit eis manducare. Dixit ergo eis Iesus
 Amen amen dico uobis, nō Moses de-
 dit uobis panē de cælo sed pater meus
 dat uobis panē de cælo uerum. Panis
 enim dei est qui de cælo descendit, &
 dat uitam mundo. Dixerunt ergo ad
 eū. Dñe semper da nobis panē hunc.
 Dixit autē eis Iesus. Ego sū panis uitæ.
 Qui uenit ad me, nō esuriet; & qui cre-
 dit in me non sitiet unquam. Sed dixi
 uobis, quia & uidistis me & non credi-
 tis. Omne quod dat mihi pater ad
 me ueniet, & eū qui uenit ad me nō eij-
 cio foras; quia descendi de cælo, non
 ut faciā uoluntatē meā, sed uoluntatē
 eius qui misit me. Hæc est autē uolūtas
 eius qui misit me patris, ut omne qd de-
 dit mihi nō perdā ex eo, sed resuscitē il-
 lud in nouissimo die. Hæc est autē uolū-
 tas eius q misit me, ut oīs q uiderit filiū
 & credit in eū habeat uitā æternam, &
 ego resuscitabo eum in nouissimo die.

Turbis eū querēti rñdit; de pane loquēs celesti.

S 2 Murmu

Murmurabant ergo Iudaei de illo, qui dicit se panem uiuū dicit.

Εγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι
 εἶπερ, ὅτι ἐγὼ εἰμὶ ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ, καὶ ἔλεγον, οὐχὶ οὗτος ὄστις Ἰησοῦς
 ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἶδα μὲν τὸν πατέρα καὶ
 πλὴν μητέρας, πῶς οὖν λέγει οὗτος, ὅτι ἐκ τοῦ οὐ-
 ρανοῦ καταβέβηκα. Απεκρίθη οὖν ὁ Ἰησοῦς,
 καὶ εἶπερ, ἀνθρώποι, μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων,
 οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς ἐμὲ, ἐὰν μὴ ὁ πα-
 τὴρ ὁ πέμψας με ἐκλύσῃ αὐτὸν, καὶ ἐγὼ ἀνα-
 σήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἑσχάτῃ ἡμέρᾳ. ἔστιν γεγραμ-
 μένιον ἐν τοῖς προφήταις, καὶ ἔσονται πάντες
 διδασκῆται τοῦ θεοῦ, πᾶς ὁ δὲ ἀκούσας παρὰ τοῦ
 πατρὸς ἐμαθῶν, ἔρχεται πρὸς με, οὐχ ὅτι τοῦ
 πατρὸς τίς ἐώρακεν, ἐμὴ δὲ ὡς παρὰ τοῦ θεοῦ.
 οὗτος ἐώρακεν τὸν πατέρα, ἀλλ' ἂν μὴ λέγω
 ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἔχει ζωὴν αἰώνιον.
 ἐγὼ εἰμὶ ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ πατέρες ὑ-
 μῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐπέ-
 λθανον, οὗτος ὄστις ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 καταβάς, ἵνα τίς φάγῃ ἐμὴ καὶ
 ποθάνῃ. ἐγὼ εἰμὶ ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ ου-
 ρανοῦ καταβάς, ἐὰν τις φάγῃ ἐκ τούτου ἄρ-
 του, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ὁ ἄρτος ὁ ἐμ-
 ἐγὼ δώσω, ἡ σὰρξ μου ὄστις, ἢ ἐγὼ δώσω ὑ-
 πὲρ τοῦ κόσμου ζῶντος, ἐμαχοντο δὲ οὗτοι πρὸς
 ἀλλήλους, οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, πῶς δύναται
 οὗτος ἡμεῖς δοῦναι πλὴν σάρκα φαγεῖν, εἶ-
 περ, ὁ δὲ αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς, ἀμὴν ἀμὴν λέγω
 ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε πλὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ
 ἀνθρώπου, καὶ πίετε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε
 ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς, ὁ εἶπεν μου πλὴν σάρκα, ἐ-
 πίνω μου τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ
 ἐγὼ ἀνασήσω αὐτὸν τῇ ἑσχάτῃ ἡμέρᾳ. ἢ γὰρ
 σὰρξ μου ἀληθῶς ὄστις βρωσίς, καὶ τὸ αἷμα
 μου ἀληθῶς ὄστις πόσις, ὁ τρώγων μου πλὴν
 σάρκα καὶ πίνω μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μέ-
 νει καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ, καθὼς ἀπέσταλέν με ὁ
 πατήρ, καὶ ἐγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ
 ὁ τρώγων με, καὶ κέινθαι ζήσεται δι' ἐμὲ.
 οὗτος ἔστιν

Ego si panis uiuus.

Murmurabant ergo Iudaei de illo, qui
 dixisset, ego sum panis uiuus qui de cae-
 lo descendi. Et dicebant. Nonne hic est
 filius Ioseph, cuius nos nouimus patre
 & matre? Quomodo ergo dicit hic, de
 caelo descendi? Respondit ergo Iesus,
 & dixit eis. Nolite murmurare iter uos
 Nemo potest uenire ad me nisi pater,
 qui misit me, traxerit eum, & ego resu-
 scitabo eum in nouissimo die. Est scrip-
 tum in prophetis, & erunt omnes doci-
 biles dei. Ois ergo q audiuit a patre &
 didicit, uenit ad me, no quod patrem ui-
 derit quisquam, nisi is q est a deo, hic uidit
 patre. Amen amen dico uobis, qui cre-
 dit in me, habet uitam aeternam. Ego sum
 panis uitae. Patres uestri manducauerunt
 manna in deserto, & mortui sunt. Hic
 est panis de caelo descēdens, ut ex ipso
 manducaret aliquis, & no moriat. Ego
 sum panis uiuus qui de caelo descendi.
 Si quis manducauerit ex hoc pane, ui-
 uet i aeternum. Et panis quem ego dabo, ca-
 ro mea est, quam ego dabo p mundi uita.
 Litigabant ergo Iudaei inter se dicentes.
 Quo potest hic nobis carnem suam da-
 re ad manducandum? Dixit ergo eis Ie-
 sus. Amen amen dico uobis, nisi mandu-
 caueritis carnem filij hominis, & biberi-
 tis eius sanguinem, no habetis uitam in uo-
 bis. Qui manducat meam carnem & bibit
 meum sanguinem, habet uitam aeternam, &
 ego resuscitabo eum in nouissimo die.
 Caro enim mea uere est cibus, & sanguis
 meus uere est potus. Qui manducat meam
 carnem & bibit meum sanguinem, in me ma-
 net & ego in illo. Sicut misit me uiuens
 pater, ita & ego uiuo propter patre, &
 q manducat me, & ipse uiuet ppter me.
 Hic est

208
 Murmurabant ergo Iudaei de illo, qui
 dixisset, ego sum panis uiuus qui de cae-
 lo descendi. Et dicebant. Nonne hic est
 filius Ioseph, cuius nos nouimus patre
 & matre? Quomodo ergo dicit hic, de
 caelo descendi? Respondit ergo Iesus,
 & dixit eis. Nolite murmurare iter uos
 Nemo potest uenire ad me nisi pater,
 qui misit me, traxerit eum, & ego resu-
 scitabo eum in nouissimo die. Est scrip-
 tum in prophetis, & erunt omnes doci-
 biles dei. Ois ergo q audiuit a patre &
 didicit, uenit ad me, no quod patrem ui-
 derit quisquam, nisi is q est a deo, hic uidit
 patre. Amen amen dico uobis, qui cre-
 dit in me, habet uitam aeternam. Ego sum
 panis uitae. Patres uestri manducauerunt
 manna in deserto, & mortui sunt. Hic
 est panis de caelo descēdens, ut ex ipso
 manducaret aliquis, & no moriat. Ego
 sum panis uiuus qui de caelo descendi.
 Si quis manducauerit ex hoc pane, ui-
 uet i aeternum. Et panis quem ego dabo, ca-
 ro mea est, quam ego dabo p mundi uita.
 Litigabant ergo Iudaei inter se dicentes.
 Quo potest hic nobis carnem suam da-
 re ad manducandum? Dixit ergo eis Ie-
 sus. Amen amen dico uobis, nisi mandu-
 caueritis carnem filij hominis, & biberi-
 tis eius sanguinem, no habetis uitam in uo-
 bis. Qui manducat meam carnem & bibit
 meum sanguinem, habet uitam aeternam, &
 ego resuscitabo eum in nouissimo die.
 Caro enim mea uere est cibus, & sanguis
 meus uere est potus. Qui manducat meam
 carnem & bibit meum sanguinem, in me ma-
 net & ego in illo. Sicut misit me uiuens
 pater, ita & ego uiuo propter patre, &
 q manducat me, & ipse uiuet ppter me.
 Hic est

οὗτος ἐστὶν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατὰ
 βᾶς, ὃν καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ
 μάννα καὶ ἀπέθانون. ὁ ἔσθωρ τῶν ἄρ-
 των, ζήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Ταῦτα εἶπε μὲν ἐν συνα-
 γῇ διδάσκων ἐν καπριναῶν. πολλοὶ οὖν
 ἀκούοντες ἐκ τῆς μαθητῶν αὐτοῦ εἶπομ.
 σκληρὸς ἐστὶν ὁ λόγος τὸς δῶνται ἐν/
 τῷ ἀκρόμ, εἰδὼς δὲ ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἐν εἰσπῶ, ὅτι
 γογγύσουσι περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶ-
 περ αὐτοῖς, τοῦτο ὑμᾶς σκωδάλιζα, ἐὰν οὖν
 θεωρεῖτε τὸν ἥδμ τῷ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα
 ὅπου ἢ μὲν πρότερον, τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωο-
 ποιῶν. ἢ σὰρξ ὅνκ ὀφελᾶ ὀυδεμ, τὰ ξήματα
 ἀ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστιν ὁ ζῶν ἐστιν,
 ἀλλ' ἐστὶν ὁ ἦμῶν ἄνερ, δι' ὃν πισεύσασι, ἢ δ' α-
 γὰρ ὁ ἀρχὴς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἄνερ ἐστὶν δι' μὴ πι-
 σεύοντες, καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσω αὐτῶν,
 καὶ ἔλεγε μ. Διὰ τοῦτο εἶρηκα ὑμῖν, ὅτι ὀυ/
 δεῖς δῶνται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ἢ δεδο-
 μῖον αὐτῶ ἐκ τῆ πατρὸς μου, ἐκ τῶν πολλοῖ
 ἀπῆλθον τῆς μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω,
 καὶ ὅνκ ἐτι μετ' αὐτῶν περὶ πάρων. εἶπερ οὖν
 ὁ ἸΗΣΟΥΣ τῶς δῶδεκα. Μὴ ἢ ὑμῶς θέλετε
 ὑπάγειν, ἀπεκρίθη οὖν αὐτῶ σίμων πέτρος,
 κύριε, πρός τίνα ἀπελθούσόμεθα; ξήματα ζωῆς
 αἰώνιου ἔχας, ὅ ἢ μὲν πεπιστεύκαμον ὅ ἐν ὄ-
 καμον, ὅτι σὺ εἶ ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ ὁ ἠὸς τῆ θεῶ τῶν
 των. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ὅνκ ἐγὼ ἦμῶ
 τῶς δῶδεκα δὲ ἐλεξάμην; καὶ ὁ ἦμῶν εἰς δι-
 ἄβολος ἐστιν; ἔλεγε μ. ἢ τὸν ἰουδαμ σίμων
 ἰσκαριώτῳ, ὅνκ ἐτ ἢ μελλερ αὐτῶν περὶ ἀδῶ-
 να, εἰς ὃν ἐκ τῆς δῶδεκα. καὶ περὶ πάτα ὁ
 ἸΗΣΟΥΣ μετὰ ταῦτα ἐν τῇ γαλιλαίᾳ, ὃν γῆ
 ἢ δελεμ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ περὶ πατέρ, ὅτι ἐζητήσῃ
 αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ἢ δὲ ἐγγὺς ἢ
 εὐρητῆ τῶν ἰουδαίων ἢ σκλωπονηγία. εἶπερ οὖν
 πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, μετὰ βῆθι ἐντεῦ
 δεμ καὶ ὑπάγε εἰς πλὴν ἰουδαίαν, ἵνα ἢ οἱ μα-
 θηταὶ σου θεωρήσωσι τὰ ἔργα σου ὅ ὀποιεῖς.
 ὀυδεῖς

Hic est panis qui de caelo descendit.
 Non sicut manducaverunt patres ue/
 stri manna, & mortui sunt. Qui man/
 ducat hunc panem uiuet in æternum.
 Hac dixit in synagoga docens in Ca/
 pernaum. Multi ergo audientes ex
 discipulis eius dixerunt. Durus est hic
 sermo. Et quis potest eum audire? Sci
 ens aut Iesus apud semetipsum quod
 murmurarent de hoc discipuli eius, di-
 xit eis. Hoc uos offendit? Si ergo uide/
 ritis filiū hominis ascendentē ubi erat
 prius? Spiritus est qui uiuificat, caro nō
 pdest quicquid. Verba quæ ego locutus
 sū uobis spiritus & uita sunt. Sed sunt
 quidam ex uobis qui nō credunt. Scie
 bat enim ab initio Iesus qui essent cre/
 dentes, & quis traditurus esset se. Et di-
 cebat. Propterea dixi uobis, quod ne-
 mo potest uenire ad me, nisi fuerit ei
 datum a patre meo. Ex hoc multi disci
 pulorum eius abierunt retro, & iam nō
 cū illo ambulabāt. Dixit ergo Iesus ad
 duodecim. Nunquid & uos uultis abire?
 Rñdit ergo ei Simō Petr⁹. Dñe ad quē
 ibim⁹? uerba uitæ eternæ habes, & nos
 credim⁹ & cognouim⁹ q̄a tu es Christ⁹
 fili⁹ dei uiuī. Rñdit eis Iesus. Nōne ego
 uos duodecim elegi, & ex uobis un⁹ dia
 bolus est? Dicebat aut de Iuda Simo
 nis Iscariotha. Hic enim erat traditu
 rus eū cū esset unus ex duodecim.
 Ambulabat Iesus post hæc in Galilæ
 am, nō enim uolebat in Iudæa ambula
 re, quia quærebāt eū Iudæi interficere.
 Erat aut in pximo dies festus Iudæoz
 scenopegia. Dixerūt aut ad eū fratres
 eius. Trāsi hinc, & uade in Iudæā, ut &
 discipuli tui uideant opera tua quæ facis.
 S 3 Nemo

Ut multi ex discipulis eius murmurarent, et abierunt retro.

Iesus unum ex xxiij. discipulis nouit.

VII In scenopegia ascendit ad diem festum discipuli, et iesus solus.

mabant ergo Iudæi deside
 rum panis aut quid
 scilicet dicebant. Nonne
 nos nouimus
 Quomodo ergo dicit
 Respondit ergo Ie
 murmurare inter
 ad me nisi pater
 me ueniat cum. Ego reli
 cum in nouissimo die. Est sermo
 prophetis. Et erunt omnes do
 nis ergo quæ dicit a pater
 me non quod pater
 quicquid, nisi si quis a deo ueniat
 Amen amen dico uobis, qui
 me habet uitam eternam. Ergo
 uer. Pater ueltri mada
 in deserto, & mortui sunt. Et
 de celo descendens, ut expro
 aliquis, & nō morietur. Ego
 uis qui de celo descendens
 manducaret ex hoc pane.
 Et panis que ego dabo
 quæ ego dabo per munda
 ergo Iudæi inter se dicit
 hic nobis carnem filij
 nducandū? Dixit ergo
 amen dico uobis, nisi
 carnem filij hominis
 anguinē, nō habetis
 manducat mea carne
 anguinē, habet uitam
 ulcatabo eum in nouis
 em mea uere est ab
 ere est panis. Qui mandu
 & bibit meū sanguinē
 ego in illo. Sicut mandu
 ca, ita & ego uis propter
 aducam me. & ipse

Cap. A.

οὐδεις γαρ εν κρυπτῳ τι ποιει ηδη ζητει αυτον εν παρησια ειναι. ει ταυτα ποιεις, φανερωσομ σε αυτον τον κοσμον. ουδε δε οι αδελφοι αυτου επισθουμ εις αυτον. λεγει ουν ανηρ τις ο ΙΗΣΟΥΣ. ο καιρος ο εμοσ ουνπω παρεισιμ. ο δε καιρος ο υμετερος, παντοτε εσιμ ετοιμος, ου δωατα ο κοσμος μισει υμας. εμε δε μισει, οτι εγω μαρτυρω περι αυτου, οτι τα εργα αυτου ποικρα εσιμ, υμας αναθετε εις πλιν εορτων ταυτων. εγω ουνπω αταβαινω εις πλιν εορτων ταυτων, οτι ο καιρος ο εμοσ ουνπω πεπληρωτη. ταυτα η επιωμ αυριε, εμανημ εν τη γαλιλαια. ωσ η ανεθεκα ο αδελφοι αυτου, τοτε η αυτου ανεθεκ εις πλιν εορτων, ου φανερως, αλλ ωσ εν κρυπτῳ, ο ουν Ιουδαοι, εζητηω αυτον εν τη εορτη, ελεγομ. παρεισιμ εκεινοσ. ηδη γογυσμοσ πολυσ περι αυτου εν τισ οχλοισ, οι μην ελεγομ, οτι καθοσ εσιμ, αλλοι δε ελεγομ, ου, αλλα πλανα τον οχλον. ουδεις μλιτι παρησια ελαλη περι αυτου δια τον φοβομ των Ιουδαωμ, ηδη δε φλι εορτησ μεσουσθεσ, ανεθεκ ο ΙΗΣΟΥΣ εις τον ιερουσολιμσ, εθιμασ, εθιμασ ο Ιουδαοιοι λεγοντες. ωσ δυτοσ γραμματα οιδεμ μη μεμαδικωσ, απεκριθη αυτοισ ο ΙΗΣΟΥΣ ηδη επιπερ. η εμη διδαχη, ουκ εσιμ, εμη, αλλα του επιμφαντοσ με, εαρ τισ θελει τον θελημα αυτου ποιει γνωσεται περι φλι διδαχης, ωτε ερομ εκ του θεου εστιμ, η εγω απεμαντ λαλω. ο αφ εαυτου λαλωμ, πλιν δόξαμ πλιν ιδίαν ζητει. ο δε ζητωμ πλιν δόξαμ του επιμφαντοσ αυτου, δυτοσ αληθης εστιμ, ηδη αδικια εν αυτω ουκ εστιν. ου μωσθεσ δέδωκεμ υμι τον νόμομ, ηδη ουδεις δε υμων ποιει τον νόμομ, τι με ζητετε αποκτενα. απεκριθη ο οχλοσ, ηδη επιπερ. Δαμονιομ εχεισ, τισ σε ζητει αποκτενα; απεκριθη ο ΙΗΣΟΥΣ ηδη επιπερ αυτοισ. εμ ερομ επιοικσα ηδη παντισ δαμαζετε. δια τουτο μωσθεσ δέδωκεμ υμι πλιν περιτομιαν

Nemo quippe in occulto quod facit, & quirit ipse palam esse. Si haec facis, manifesta te ipsum mundo. Neque enim fratres eius credebant in eum. Dicit ergo eis Iesus. Tempus meum non dum adest, tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest mundus odisse uos, me autem odit, quia ego testimonium perhibeo de illo, quod opera eius mala sint. Vos ascendite ad diem festum hunc. Ego nondum ascendo ad diem festum istum, quia meum tempus nondum impletum est. Haec autem cum dixisset illis mansit in Galilaea. Ut autem ascenderunt fratres eius, tunc & ipse ascendit ad diem festum non manifeste, sed uelut in occulto. Iudaei ergo quaerebant eum in die festo, & dicebant. Vbi est ille? Et murmur multus erat in turba de eo. Quidam enim dicebant bonus est, alij autem dicebant non, sed seducit turbam. Nemo tamen palam loquebatur de illo propter metum Iudaeorum. Cum autem iam dimidium festi pactum esset, ascendit Iesus in templum & docebat. Et mirabantur Iudaei dicentes. Quomodo hic litteras scit, cum non didicerit? Respondit eis Iesus & dixit. Mea doctrina non est mea, sed eius qui misit me. Si quis uoluerit uoluntatem eius facere, cognoscat de doctrina, utrum ex deo sit, an ego a me ipso loquar. Qui a semetipso loquitur, gloriae propriam quaerit. Qui autem quaerit gloriam eius qui misit eum, hic uerax est, & in iusticia in illo non est. Nonne Moses dedit uobis legem? & nemo ex uobis facit legem. Quid me quaeritis interficere? Respondit turba & dixit. Daemonium habes. Quis te quaerit interficere? Respondit Iesus & dixit eis. Unum opus feci & omnes miramini. Propterea Moses dedit uobis circumcisionem

Ut a iudaeis iesus querebat in die festo & murmur multum erat in populo.

Ut in dimidio festi iesus palam docuit in templo.

Turba de iesu, demonium habes, et iesus respondit.

περιτομῶν, οὐχ ὅτι ἐκ τῆ μωσέως ὄβριμ, ἀλλ' ἐκ τῆ πατέρω, καὶ ἐν σαββάτῳ πηγιτέμνετε ἄνθρωπον, εἰ περιτομῶν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος μωσέως, ἐμοὶ χολᾶτε, ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγίῃ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ, μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τῆ δικαίαν κρίσιν κρίνατε. ἔλεγγον ὅσω ἱνεῖς ἐκ τῆ ἱεροσολυμιτῶν, οὐχ οὗτος ὄβριμ ὁμ ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι, καὶ ἴδε παρρησία λαλεῖ, καὶ οὐδὲμ αὐτῶ λέγουσιν, μήποτε ἀλθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες, ὅτι οὗτος ὄβριμ ἀλθῶς ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ, ἀλλὰ τῆ οἰδαμου πόθριμ ὄβριμ. ὁ δὲ ΧΡΙΣΤΟΣ ὅτ' αὐμ ἐρχηκη, οὐδεὶς ἰνώσκη πόθριμ ὄβριμ. ἐκράξεν ὅσω ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἐν τῶ ἱερῶ διδάσκων καὶ λέγων, καὶ με οἰδατε καὶ οἰδατε πόθριμ εἰμί. ὁ ἀπ' ἐμαυτῆ οὐκ ἐλθῶσα, ἀλλ' ἐσιμ ἀλθινὸς ὁ πόθριμ με, ὁμ ὑμᾶς οὐκ οἰδατε. ἐγὼ οἰδα αὐτῆ, ὅτι παρ' αὐτῆ εἰμί, καὶ κᾶνος με ἀπέσφλεμ. ἐζήτησιν ὅσω αὐτῆ πιάσασα, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεμ ἐπ' αὐτῆ τὰς χεῖρας, ὅτι οὐπω ἐλκλύθη ἡ ὥρα αὐτῆ. πολλοὶ ἰ ἐκ τῆ ὄχλου ἐπίσθισαμ εἰς αὐτῆ, καὶ ἔλεγγον, ὅτι ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ ὅτ' αὐμ ἐλθῆ, μὴ ἰ πλείονα σκμῆα τῶν τῶν ποιήσασιν ὁμ οὐτῆς ἐποίησιν, ἡκῶσ' οἱ φαρισαῖοι τῆ ὄχλου γογγύζοντες πηγι αὐτῆ ταῦτα. καὶ ἀπέσφλαμ οἱ φαρισαῖοι ὁ ὁ ἄρχιερεῖς ὁ πηκρέτ', ἵνα πιάσασιν αὐτῆ. εἰ π' ὅσω αὐτῆς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἐτι μικρὸμ ῥόνονμ μεθ' ὑμῶν εἰμί, καὶ ὑπάτω πηγὸς τῆ πέμψαμτᾶ με. ζητήσετε με καὶ οὐχ' εὐρήσετε, καὶ ὅπω εἰμί ἐγὼ, ὑμῶ ὁμ δάσασατε ἐλθῆμ. εἰ πομ ὅσω οἱ ἰσδαῖοι πηγὸς εἰαυτῆς. πόσ' οὐτῆς μέλλει πορεύεσθ', ὅτι ἡμᾶς οὐχ' ἐν ῥήσω μῶν αὐτῶ, μὴ εἰς πῶ διασώσασιν ἡμῶ ἐλλῶσιν μέλλει πορεύεσθ', ὁ διδάσκαμ τῆς ἐλλῶσας, τίς ὄβριμ οὗτος ὁ λόγῶ ὁμ εἰ πομ. ζητήσετε με καὶ οὐχ' εὐρήσετε, καὶ ὅπου εἰμί ἐγὼ, ὑμᾶς ὁμ δάσασατε ἐλθῆμ. ἐμ δὲ τῆ ἐχάτη ἡμέρα τῆ μεγάλῆ ἡ ἱεροτῆς, εἰσῆκα ὁ ἸΗΣΟΥΣ καὶ ἐκράξεν λέγων, ἐάμ ἡε διδάσκει ἕρχεσθω

circūcisionem, nō quia ex Mose est sed ex patribus. Et in sabbato circūciditis hoīem. Si circūcisionē accipit homo in sabbato ut nō soluat lex Mosi, mihi in dignamini, quia totū hoīem sanū feci in sabbato. Nolite iudicare secūdū aspectum, sed iustū iudiciū iudicate. Dicebant ergo quidā ex Hierosolymitanis. Nōne hic est quē q̄runt interficere? Ecce palā loquit̄, & nihil ei dicunt. Nū uere cognouerunt principes hunc esse uere Christū. Sed hunc scimus unde sit, Christus aut̄ cū uenerit, nemo scit unde sit. Clamabat ergo Iesus in templo docēs & dicēs. Et me scitis, & unde sim scitis, & a meipso nō ueni, sed est uerax qui misit me, quē uos nescitis. Ego scio eum, quia ab ipso sum, & ille me misit. Quærebant ergo eū ap̄phendere, & nemo misit in illū manus, quia nōdū uenerat hora eius. De turba aut̄ multi crederunt in eū, & dicebāt. Christus cū uenerit, nuuquid signa plura faciet ijs q̄ hic fecit? Audierunt pharisæi turbā murmurantem de illo hæc, & miserunt principes & pharisæi ministros ut ap̄prehenderent eū. Dixit ergo eis Iesus. Adhuc modicum tēpus uobiscū sum, & uado ad eū qui me misit. Quæretis me & nō inuenietis, & ubi ego sū, uos non potestis uenire. Dixerūt ergo iudæi inter sese. Quo hic itur⁹ est, quod nō inuenimus eū? Nū in dispersionē græcorū iturus est, & doctur⁹ græcos? Quis est hic sermo quē dixit, quæretis me & non inuenietis; & ubi sum ego, uos non potestis uenire? In nouissīmo aut̄ die magno festiuitatis stabat Iesus & clamabat, dicens. Si quis sitit

Ut principes & pharisæi miserunt ad apprehendendū iesū.

Ut in nouissīmo die festiuitatis stabat Iesus & clamabat, si quis sitit etc.

S 4 ueniat

Cap. 8.

ἔρχεσθε πρὸς με καὶ πίνετε, ὁ πισεύων εἰς ἐμὲ καθὼς εἶπερ ἡ γραφή, ὡταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ξενύσουσι ὕδατος ζῶντος. τὸ δὲ εἶπερ περὶ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμελλορ λαμβάνει οἱ πισεύοντες εἰς αὐτὸν. οὐπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον, ὅτι ὁ ἸΗΣΟΥΣ οὐδέπω ἐδεδόκη, πολλοὶ δὲ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκούσαντες τὸν λόγον ἔλεγον, οὗτος ἐστὶν ἀληθῶς προφήτης. ἄλλοι ἔλεγον, οὗτος ἐστὶν ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ. ἄλλοι δὲ ἔλεγον, μὴ γὰρ ἐκ τοῦ γαλιλαίας ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ ἔρχεται; οὐχὶ ἡ γραφή εἶπερ, ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαβὶδ καὶ ἀπὸ βηθλεὲμ οὗ κώμης οὗ ἦν Δαβὶδ ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ ἔρχεται; σχίσμα δὲ οὖν τῶν ὄχλων ἐγένετο δι' αὐτὸν, ἅντες δὲ ἠθέλωρ διζῆσαι αὐτῷ πῶς αὐτῶν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, ἵνα θορῶν οὐκ ἔπαυσε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ φαρισαίους, καὶ εἶπορ αὐτοῖς ἐκείνοι. διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπεκρέτα. οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος. ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ φαρισαῖοι, μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνηκατε; μὴ ἴσως ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστρεψεν εἰς αὐτόν, ἢ ἐκ τῶν φαρισαίων; ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον, ἐπικατάρτατοί εἰσι. λέγει νικόδημος πρὸς αὐτοὺς ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτόν, εἰς ὥρ διζῆσαι αὐτόν, μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰρ μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον, ἵνα γινώσκῃ τί ποιῆ; ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπορ αὐτοῖς. μὴ καὶ σὺ ἐκ τοῦ γαλιλαίας εἶ; ἐρεύνησον ἵνα ἴδῃς ὅτι προφήτης ἐκ τοῦ γαλιλαίας, οὐκ ἐγήγερται, καὶ ἐπορεύθη ἐκαστος εἰς τὸν οἶκόν αὐτοῦ. ἸΗΣΟΥΣ δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. ὅρθε δὲ πάλιν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ πάλιν ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ καθίσασκεν ἐδιδάσκειν αὐτοὺς, φέρονσιν δὲ οἱ ἑραμίαι καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς αὐτόν, σαβαίκα ἢ μοιχεῖα καταλιφθεῖσσαν, καὶ σήσαντες αὐτὸν ἔρω μέσον, λέγουσιν αὐτοῖς.

Διδάσκαλε

ueniat ad me & bibat. Qui credit i me sicut dicit scriptura, flumina de uentre eius fluent aquae uiuae. Hoc aut dixit de spiritu quem accepturi erant credentes in eum. Nondū enim erat spūs sanctus, quia Iesus nōdū erat glorificatus. Multi ergo ex illa turba cū audissent hos sermones eius dicebāt. Hic est uere ppheta. Alii dicebāt. Hic est Christus. Quidam aut dicebant. Nūquid a Galilaea uenit Christus? Nonne scriptura dicit quod ex semine Dauid & de Bethleē castello ubi erat Dauid uenit Christus? Dissensio itaq; facta est in turba propter eum. Quidā aut ex ipsis uolebant apprehendere eum, sed nemo misit super eū manus. Venerunt ergo ministri ad pontifices & pharisaeos, & dixerunt eis illi. Quare non adduxistis illum? Responderunt ministri. Nunq; sic locutus est homo, sicut hic loquitur. Responderunt ergo eis pharisaei. Nū & uos seducti estis? Nunquis ex principibus credidit i eū, aut ex pharisaeis? Sed turba haec quae non nouit legē, maledicti sunt. Dixit Nicodemus ad eos, ille q uenit ad eū nocte, qui un⁹ erat ex ipsis. Num lex nostra iudicat hoīem, nisi prius audierit ab ipso & cognouerit qd faciat? Rñderunt, & dixerunt ei. Nū & tu Galilaeus es? Scrutare scripturas & uide, qd a galilaea ppheta nō surrexit. & pfect⁹ ē unusq; i domū suā. **U**es aut perrexit in montem oliueti, & diluculo iterū uenit in tēplū, & oīs populus uenit ad eū, & sedens docebat eos. Adducunt aut scribae & pharisaei mulierē in adulterio deprehensam, & statuerunt eam in medio, & dixerūt ei. Magister

VIII

Diuisa opio ouit i turba de chio, et cotetio,

Ve facta est en it mistros Nicodemū & pontifices i

De muliere adultera,

Δὶδ' ἀσκαλε, αὐτὴ ἢ γωνὴ κατὰ κλίμα ἐπ' αὐ-
 τοφώρῳ μοιχοῦ ἰσχυρῆ. ἔν δὲ τῷ νόμῳ μωσῆς
 ἢ μὴ ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολᾶ-
 σθαι, σὺ δὲ τί λέγεις, τοῦτο δὲ ἔλεγε μὴ πρὸς αὐ-
 ζοντες αὐτὸν, ἵνα ἔχουσιν κατηγόρη μὴ αὐτῷ.
 Ο δὲ ἸΗΣΟΥΣ κατακύψας, τῷ δακτύλῳ κα-
 τέγραφε μὴ εἰς τὴν γῆν, ὡς δὲ ἐπέμεινον ἐρω-
 τῶντες αὐτὸν καὶ ἀνακύψας, εἶπερ, πρὸς αὐ-
 τοὺς. Ὁ ἀναμάρτυτος ἢ μὴ πρῶτος τὸν λί-
 θον ἐπ' αὐτῷ βαλλέτω, καὶ πάλιν κατακύ-
 ψας ἔγραφε μὴ εἰς τὴν γῆν. οἱ δὲ ἀκούον-
 τες ἠθέλησαν εἰς καρδίαις, ἀρεξάμενοι ἀπο-
 πῆν πρὸς αὐτῶν, καὶ κατελείφθη μόνος ὁ
 ἸΗΣΟΥΣ, καὶ ἡ γωνὴ ἐν μέσῳ ἐσώσα. ἀνα-
 κύψας δὲ ὁ ἸΗΣΟΥΣ καὶ μεθ' ἑαυτοῦ θεασάμε-
 νος τὴν πόλιν καὶ τὸν ἱερόν, εἶπερ αὐτῇ. ἢ γυν-
 ῆ, ποῦ εἰσὶν οἱ κτίστοι οἱ κατήγοροί σου; οὐ-
 δὲίς σε κατέκρινε; ἢ δὲ εἶπερ, οὐδὲίς κύ-
 ρισ. εἶπερ δὲ ὁ ἸΗΣΟΥΣ. οὐδὲ ἐγὼ σε κα-
 τήρην. πορεύου καὶ μηκέτι ἀμαρτάνε.
 πάλιν δὲ ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἀντίθετος ἐλάλησεν λέγων.
 ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τῆς κόσμου. ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ
 οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἐξί τὸ φῶς
 τῆς ζωῆς. εἶπο μὴ αὐτῶ οἱ φαρισαῖοι, σὺ περὶ
 σεαυτοῦ μαρτυρεῖς, ἢ μαρτυρία σὺ οὐκ εἶσιν ἀ-
 ληθῆς. ἀπεκρίθη ἸΗΣΟΥΣ καὶ εἶπερ αὐτοῖς, καὶ μὴ
 ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀλλ' ἢ μαρ-
 τυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ἵνα
 γῶ. ἢ μὴ οὐκ οἶδατε πόθεν ἔρχομαι, καὶ
 ποῦ ἵνα γῶ. ἢ μὴ κατα τὴν σάρκα κρίνετε,
 ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα, καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ
 ἢ κρίσις ἢ ἐμὴ ἀληθῆς εἶσιν. ὅτι μόνος οὐκ
 εἰμι, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ, καὶ ὁ πατήρ, καὶ
 ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ἢ μὴ ἐξῆς γέγραπται, ὅτι
 δύο ἄνθρωποι ἢ μαρτυρία ἀληθῆς εἶσιν. ἐγὼ
 εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, ὁ μαρτυρῶν πε-
 ρὶ ἐμοῦ ὁ πατήρ, ἔλεγον ἢ οὐκ αὐ-
 τῶ. ὅτι εἶσιν ὁ πατήρ σὺ, ἀπεκρίθη ἸΗΣΟΥΣ. οὐ-
 τε ἐμὲ οἶδατε, οὐτε τὸν πατέρα μου, εἰ ἐμὲ ἴδῃτε
 καὶ τὸν

Magister, hæc mulier dephensa est in
 ipso adulterio. In lege aut̄ Moses mā-
 dauit nobis huiusmodi lapidare. Tu
 ergo quid dicis? Hoc aut̄ dicebant ten-
 tantes eum, ut possent accusare eum. Ie-
 sus autem inclinans se deorsum, digito
 scribebat in terrā. Cum ergo perseuera-
 rent interrogantes, erexit se, & dixit eis.
 Qui sine peccato est uesterū, primus in
 illā lapidē mittat. Et iterū se inclinans
 scribebat in terra. Audiētes aut̄ hæc un⁹
 post unū exhibant, incipientes a seniori-
 bus, & remāsit solus Iesus, & mulier in
 medio stans. Erigens aut̄ se Iesus, & ne-
 minem uidens p̄ter mulierem dixit ei.
 Mulier, ubi sunt illi tui accusatores?
 Nemo te condēnauit? Quæ dixit. Ne-
 mo dñe. Dixit aut̄ Iesus. Nec ego te cō-
 demno. Vade & iam amplius noli pec-
 care. Iterū ergo Iesus locutus est eis di-
 cens. Ego sum lux mūdi. Qui sequitur
 me nō ambulabit in tenebris, sed habe-
 bit lumen uitæ. Dixerunt ergo ei phari-
 sæi. Tu de teipso testimoniū perhibes,
 testimoniū tuū nō est uerū. Rñdit Ie-
 sus & dixit eis. Et si ego testimoniū
 phibeā de meipso, uerū est testimoniū
 meū, q̄a scio unde ueni, & quo uado,
 uos aut̄ nescitis unde uenio & quo ua-
 do. Vos secūdū carnē iudicatis, ego nō
 iudico quēcūq; porro & si iudicem ego,
 iudiciū meū uerū ē, q̄a solus nō sū, sed
 ego & q̄ misit me pater. Quin & i legē
 uestra scriptū ē, qd' duo x̄hoīm testimo-
 niū uex̄ ē. Ego sū q̄ testimoniū phibeo
 de meipso, & testimoniū phibet de me
 q̄ misit me pater. Dicebāt ergo ei. Vbi
 est pater tu⁹? Rñdit Iesus. Neq; me sci-
 tis neq; patrem meū. Si me nouissetis,
 & patrem

*Vt dixit iohannes. Ego
 sum lux mundi.*

*Interrogatus Iesus ubi sit pa-
 ter eius: respondet et*

& bibat. Qui cecidit
 in aqua uiuæ. Hoc aut̄
 accepturi erant eum
 enim erat sp̄s
 erat glorificati
 audite
 hic est
 Christus
 Nūquid a Ga-
 liliæ? Nonne scripsit
 David de Be-
 niamin? facta est in
 eum. Quis aut̄ ex phari-
 saeis dicitur
 pharisæi. Nū-
 quis est pharisæi?
 aut ex phari-
 saeis non nouit legē?
 Dixit Nicodemus ad
 eum nocte, qui uenit
 in lex nostra iudicabit
 audient ab ipso & opo-
 ar? Rñderunt, & dicit
 Galilæus est? Scitis
 qd' a galilæa profertur
 perfectus ē uisus
 aut perrexit in ierusa-
 lusalim? uenit ad eum
 adducunt aut̄ scriba
 in adulterio deprehensi
 erunt eum in medio

Ὁ τὸν πατέρα μου ἠδ' ἔθε ἄμ. ταῦτα τὰ ῥή-
 ματα ἐλάλησεν ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἐν τῷ γαζοφυλα-
 κίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ. καὶ οὐδεὶς ἐπίαι-
 σεν αὐτὸν, ὅτι οὐπω ἐκλήθη ἡ ὥρα αὐτοῦ, ἐπι-
 περ οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἐγὼ ὑπά-
 γω ἐζητήσατέ με, ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν
 ἀποθανῆθε, ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνα-
 σθε ἐλθεῖν. ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, μή τι ἀπ-
 κτενῆ ἑαυτὸν, ὅτι λέγει, ὅτι ὅπου ἐγὼ ὑπά-
 γω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ἐπερ αὐτοῖς.
 ὑμεῖς ἐκ τῆς γῆς κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῆς ἄνω εἰμί.
 ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ
 εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ἐπιπορ οὖν ὑμῶν,
 ὅτι ἀποθανῆθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἰάν-
 γκαρ μὴ πιστεύσκετε, ὅτι ἐγὼ εἰμί, ἀποθάνω
 ὅπου ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἔλεγον οὖν αὐ-
 τοῖς. Σὺ τίς εἶ; καὶ ἐπερ αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ.
 πλὴν ἀρχὴν ὅτι ἐλάλω ὑμῶν, πολλὰ ἔχω
 περὶ ὑμῶν λαλῆν ἐκρίναμ, ἀλλ' ὁ πέμψας
 με ἀληθῆς ὄζειν, καὶ γὰρ ἂν ἤκουσα παρ' αὐτοῦ
 ταῦτα λέγω εἰς τὸν κόσμον, οὐκ ἔγνωσα ὅτι
 τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐλάλησεν. ἐπερ οὖν αὐτοῖς ὁ
 ἸΗΣΟΥΣ, ὅτι ἂν ὑψώσκει τὸν ἑῶν ἄνθρωπον,
 τότε γνώσεθε, ὅτι ἐγὼ εἰμί, ἐπέμαυτω
 ποιῶ οὐδέ μιν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέ μιν ἐκ πα-
 τέρ μου ταῦτα λαλῶ, ἐπερ ἐπέμψεν με ἐμὲ ὁ
 πατήρ, οὐκ ἀφῆκέ μιν μόνον ὁ πατήρ, ὅτι ἐγὼ
 τὰ ἀρετὰ αὐτοῦ ποιῶ πάντοτε. ταῦτα αὐτὸν λα-
 λῶντες πολλοὶ ἐπίσθυσαν εἰς αὐτὸν. ἔλεγον οὖν
 ὁ ἸΗΣΟΥΣ, πρὸς τὴν πεπισθούσαν αὐτοῦ ἰσ-
 τίασε, ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῶ ἐμοῦ,
 ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἐστέ, ἐπερ γνώσεθε τὴν ἀλή-
 θειαν, ἢ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. ἀπεκρίθη-
 σαν αὐτοῦ, πῶς ἔμαθα ἀρετὰ ἐσθμ, καὶ οὐδενὶ
 δεδούλευκα μὴ πώποτε, πῶς σὺ λέγεις, ὅτι
 ἐλευθεροὶ γενήσεσθε; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ.
 ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῶν, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν
 τὴν ἁμαρτίαν, οὐ δύνασθε εἶναι ἐκ τῆς ἁμαρτίας, ὁ
 δὲ δούλος οὐ μὴ εἶναι ἐκ τῆς δικίας εἰς τὸν αἰῶνα.
 ὁ ἰός

& patrem meum novissetis. Hæc uerba
 locutus est Iesus in gazophylatio, do-
 cens in tēplo. Et nemo apphēdit eū, q̄a
 nō dū uenerat hora ei⁹. Dixit ergo itez
 eis Iesus. Ego uado & q̄retis me, & in
 peccato uestro moriemini. quo ego ua-
 do uos non potestis uenire. Dicebant
 ergo Iudæi. Nunquid interficiet semet-
 ipsum, quia dicit, quo ego uado uos nō
 potestis uenire. Et dicebat eis. Vos de
 deorsū estis, ego de supernis sum. Vos
 de mūdo hoc estis, ego nō sum de hoc
 mundo. Dixi ergo uobis, quod morie-
 mini in peccatis uestris. Si enim non
 credideritis quod ego sum, moriemini
 in peccatis uestris. Dicebant ergo ei.
 Tu quis es? Et dicit eis Iesus. Principiū
 qui & loquor uobis. Multa habeo quæ
 de uobis loquar & iudicem, sed qui me
 misit uerax ē, & ego quæ audiui ab eo,
 hæc loquor in mundo. Non cogno-
 uerunt, quid patrem eis diceret. Di-
 xit ergo eis Iesus. Cum exaltaueritis fi-
 lium hoīs, tunc cognoscetis quod ego
 sim, & a me ipso facio nihil. sed sicut do-
 cuit me pater hæc loquor. Et qui me mi-
 sit mecum est. Non reliquit me solum
 pater, q̄a ego quæ placita sunt ei facio
 semper. Hæc illo loquente multi credi-
 derunt in eum. Dicebat ergo Iesus ad
 eos qui crediderunt ei Iudæos. Si uos
 māseritis in sermone meo, uerē discipu-
 li mei eritis, & cognoscetis ueritatē, &
 ueritas liberos reddet uos. Rñderūt ei.
 Semen Abrahæ sum⁹, & nemini serui-
 uimus unq̄b. Quō tu dicis, liberi redde-
 mini? Rñdit eis Iesus. Amen amē dico
 uobis, qđ oīs q̄ facit pctm, seru⁹ ē pcti.
 Seru⁹ aut nō manet i domo i æternū.
 Filius

Inrogaty a iudæis. tu q̄s es, zndet. p̄ncipiū q̄ et loqz no,

Ies⁹ ad iudæos ei credētes.

Judei dicūt ei. Semē abrahæ sum⁹, & nemini seruius unq̄b.

ο υιος μωυ εις τον αιωνα. εαμ οω ο υιος υμω
 ελθουδεωσκ, οντως ελευθεροι εσε. υιδου οτι
 απεμα αβρααμ εσε, αλλα ζητετε με απο
 κτηνα, οτι ο λοιος ο εμοσ, ου χωρε εν υμω.
 εγω ο εωρακα παρα του πατρι μου λαω,
 η υμωσ οω ο εωρακα τε πατρι του πατρι υμωσ
 ποιετε. απεκριθησαρ και ειπορ αυτω. ο πα
 τερ υμωσ αβρααμ οσιμ. λεγει αυτωσ ο ιη
 σοισ. ει τεκνα του αβρααμ ητε, τα εργα τω
 αβρααμ εποιετε. νυν δε ζητετε με απο κτη
 να, ανθρωπορ, οσ πω αληθααρ υμωρ λελα
 ληκα, ημ ηκουσα παρα του θεου. τουρ αβρααμ
 ουκ εποικισμ. υμωσ ποιετε τα εργα του πα
 τρω υμωσ. ειπορ οω αυτω. ημωσ εκ πορνει
 αε ου γεννημεθα, ενα πατερα εχομυ τον
 θεου. ειπορ αυρις ο ιησοισ. ει ο θεοσ πατηρ
 υμωσ ημ, ηγαπατε αρ εμε. εγω γαρ εκ του
 θεου εγεννηθωρ. ουδε γαρ απεμα του
 εληλυθα, αλλα εκενος με απεσιλημ. δια τι τω
 λαλιωμ πω εμω ου γινωσκεισ, οτι ου δυνα
 ναθε ακουερ τον λογορ τον εμορ. υμωσ εκ
 του πατρωσ του διαβολου εσε. και τασ επι
 θυμιασ του πατρωσ υμωσ θελετε ποιειν.
 εκανθου ανθρωποκτονου ημ απαρχησ. και
 εν τη αληθεια ουχ εσηκεμ, οτι ουκ εσιμ αλη
 θασ εν αυτω, οτι λαλιω τον ψευθου, εκ των
 ιδιωμ λαλιω, οτι ψευθεσ οσιμ και ο πατηρ αυ
 του. εγω δε οτι πω αληθααρ λεγω ου πο
 σευετε μοι. τισ δε υμωσ ελεγχει με περι αν
 μαρτιασ. ει δε αληθααρ λεγω, δια τι υμωσ
 ου πισυετε μοι; ου εκ του θεου, τα ρημα
 τα του θεου ακουε, δια τουτο υμωσ ουκ ακυ
 ετε, οτι εκ του θεου ουκ εσε. απεκριθησαρ οω
 οι ιουδαιοι και ειπορ αυτω. ου καλωσ λεγο
 μον υμωσ, οτι σαρμαριτικη ει συ, και διαμο
 νιορ εχασ; απεκριθη ιησοισ. εγω διαμο
 νιορ ουκ εχω αλλα τιμω τον πατερα μου τον
 θεου. ητιμασατε με, εγω δε ου ζητω πω
 οριωμ μου. ειμ ο ζητωμ και κρινωμ.

Αμην

Filius manet in æternū. Si ergo uos fili
 us liberos fecerit, uere liberi eritis. Scio
 quod filij Abrahæ sitis, sed q̄ritis me in
 terficere, quia sermo meus nō habet lo
 cū in uobis. Ego quod uidi apud patrē
 meū loquor, & uos q̄ uidistis apud pa
 trem uestrū, facitis. R̄nderūt & dixerūt
 ei. Pater noster Abrahā est. Dicit ei Ie
 sus. Si filij Abrahæ effletis, opa Abrahæ
 faceretis. Nūc aut̄ q̄ritis me interficere
 hoīem qui ueritatē uobis locut⁹ sum,
 quā audiui a deo. Hoc Abraham non
 fecit. Vos facitis opera patris uestri. Di
 xerunt itaq; ei. Nos ex fornicatione nō
 sumus nati. Vnum patrem habemus
 deū. Dixit eis Iesus. Si deus pater ue
 ster esset, diligeretis utiq; me. Ego em̄
 ex deo processi & ueni. Neq; em̄ a me
 ipso ueni, sed ille me misit. Quare loq̄
 lam meā nō cognoscitis? quia nō po
 testis audire sermonē meū. Vos ex pa
 tre diabolo estis, & desyderia patris ue
 stri uultis facere. Ille homicida erat ab
 initio, & in ueritate non stetit, quia non
 est ueritas in eo. Cum loquitur mēda
 cium, ex proprijs loquitur, quia mēdax
 est & pater eius. Ego autem si ueritatē
 dico, non creditis mihi. Quis ex uobis
 arguit me de peccato? Si ueritatem di
 co, quare uos non creditis mihi? Qui
 ex deo est, uerba dei audit. Propterea
 uos nō auditis, quia ex deo nō estis. R̄n
 derunt ergo iudæi, & dixerūt ei. Nōne
 bene dicimus nos, quod samaritanus
 es tu, & dæmonium habes? Respon
 dit Iesus. Ego dæmonium non habeo,
 sed honorifico patrem meum, & uos
 inhonorastis me. Ego aut̄ non quæro
 gloriā meam, est qui quærat & iudicet.
 Amen

Altera iudeorū cū iesu.

Dicit iesu samaritanū, & dæmoniu h̄ce.

Cap. 8. 9.

Ἀμήν ἀμήν λέγω ὑμῖν, ἔάν τις τὸν λόγον
τὸν ἐμὸν τήρησῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς
αἰῶνα. εἴπορ ὅω αὐτῶ οἱ ἰουδαῖοι, κἀὼ ἐγὼ
καμῶ, ὅτι δαμόνιον ἔχεις. ἀβραάμ ἀπέθα
νεμ, καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις, ἔάν τις
τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσεται θανά
του εἰς τὸν αἰῶνα. μή σὺ μείζων εἶ τῆ πατρὸς
ἡμῶν ἀβραάμ, ὅς τις ἀπέθωνε; οἱ προφῆ
ται ἀπέθωνοι; τίνα σε αὐτὸν σὺ ποιῶς; ἀπε
κρίθη ἸΗΣΟΥΣ. ἔάν ἐγὼ δοξάζω ἐμαυτὸν, ἢ
δοξάζω μου οὐδ' ἐμ ὄζην. ἐσιμ ὁ πατήρ μου ὁ δοι
ξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε, ὅτι θεός ὑμῶν
ὄζην, καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα
αὐτόν, καὶ ἔάν εἴπω, ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσο
μαι ὁμοιος ὑμῶν ψεύσκει, ἀλλ' οἶδα αὐτόν. οὐ
τὸν λόγον αὐτῆ τῆσ, ἀβραάμ ὁ πατήρ ὑμῶν
ἢ γαλαϊάσαρ, ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν πλὴν ἐμῆν,
καὶ εἶδεν. οὐκ ἔχον. εἴπορ ὅω οἱ ἰουδαῖοι πρὸς
αὐτόν, πέντηκοιτα ἔτη οὐπω ἔχεις. οὐκ ἀβρα
άμ ἐώρακα; εἶπερ αὐτῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ἀμήν
ἀμήν λέγω ὑμῖν. πρὶν ἀβραάμ γενέσθαι ἐγὼ
εἶμι. ἤρα οὐω λίθους, ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν.
ἸΗΣΟΥΣ δὲ ἐκρύβη καὶ ὄξθηθην ἐκ τοῦ ἱεροῦ.
διελθὼν δὲ ἀ μέσς αὐτῶν, καὶ παρήγγειλε οὕτως.
καὶ πρῶτον ὁ ἸΗΣΟΥΣ, εἶδεν ἀνθρωπομ τυ
φλὸν ἐκ γενετῆς, οὐκ ἠρώτησαμ αὐτόν οἱ μα
θηταὶ αὐτὸν λέγοντες, ἔα βεβί, τίς ἡμαρτεμ, ὅ
πως ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ; ἀπε
κρίθη ὁ ἸΗΣΟΥΣ. οὐτε οὗτος ἡμαρτεμ, οὐτε οἱ
γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ
θεοῦ ἐν αὐτῶ. ἐμὲ δ' εἰ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ
πέμψαντός με, ἕως ἡμέρας ὄζην. ἐρχεται νῦν
ὅπκ οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι, ὅτ' ἂν ἐν τῷ
κόσμῳ ὡ φῶς εἶμι τῆ κόσμου. ταῦτα εἰπὼν.
ἔπιυσεμ χαμάι. καὶ ἐποίησεμ πηλὸν ἐκ τοῦ
πύσματος, οὐκ ἐπέχρισεμ τὸν τυφλὸν ἐπι
φύς ὀφθαλμοῦς τοῦ τυφλοῦ, καὶ εἶπερ αὐτῶ.
ἵπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ σίλω
θ, καὶ ἐξμιθέεται ἀπεσαλευθῆ. ἀπῆλθεν
ὅω καὶ ἐνί

Tulerūt iudi lapides ut iacerent in eū

Cæcū a natiuitate curat.

Abrahā

IX

Amen amen dico uobis, si quis sermo
nē meū seruauerit, mortē nō uidebit in
æternū. Dixerūt ergo illi iudæi. Nūc co
gnouimus qđ dæmoniū habes. Abra
ham mortuus est & propheta, & tu di
cis, si quis sermonē meū seruauerit, nō
gustabit mortē in æternū. Nunquid tu
maior es patre nostro Abrahā q mor
tuus est? Et ppheta mortui sunt. Quē
teipsū tu facis? Rñdit Iesus. Si ego glo
rifico meipsum, gloria mea nihil est. Est
pater meus qui glorificat me, quē uos
dicitis deum uestrū esse, & non cognou
istis eum, ego aūt noui eum. Et si dixe
ro, quod nō scio eum, ero similis uobis
mēdax. sed scio eum, & sermonem eius
seruo. Abraham pater uester exultauit
ut uideret diē meū, & uidit & gauisus
est. Dixerūt ergo iudæi ad eum. Quin
quaginta annos nondū habes & Abra
ham uidisti? Dixit eis Iesus. Amē amē
dico uobis, antequam esset ego sum.
Tulerūt ergo lapides, ut iacerent in eū.
Iesus aūt abscondit se, & exiuit de tēplo
transiens per mediū illoꝝ & p̄terijt sic.
Et p̄teriens Iesus uidit hominem cæ
cū a natiuitate, & interrogauerūt eū di
scipuli eius dicētes. Rabbi, qđ peccauit,
hic aut parētes eius, ut cæcus nasceret?
Rñdit Iesus. Neq; hic peccauit neq; pa
rentes eius, sed ut manifestentur opera
dei in illo. Me oportet operari opera
cuius qui misit me donec dies est. Venit
nox quando nemo potest operari. Qu
diu fuero in mūdo, lux sum mūdi. Hoc
cum dixisset expuit in terram, & fecit lu
tū ex spūto, & illeuit lutū super oculos
cæci, & dixit ei. Vade laua in natoria
Syloe, quod interpretat' missus. Abijt
ergo &

Marginal notes in Greek script on the right edge of the page, including the name 'Abrahā' and other fragments of text.

οὐκ ἐνίψατο, καὶ ἄλλοι βλέπωσι. οὐκ γὰρ
 τὸν ἐξ ἑαυτοῦ, ἀλλ' οἱ θεοὶ οὗτοι ἐστὶν οἱ πρῶτοι
 ὅτι τυφλὸς ἦν, ἔλεγον. οὐκ οὐτός ἐστι ὁ καθ' ἑ
 μένος, ὁ προσαιτῶν; ἄλλοι ἔλεγον, ὅτι οὗτος
 ἐστὶν. ἄλλοι δὲ, ὅτι ὁμοίος αὐτῷ ἐστὶν. ἐκεῖνος
 ἔλεγε, ὅτι ἐγὼ εἰμι. ἔλεγον οὖν αὐτῷ. πῶς ἦνε
 ὄψαθ' ἡσάμ σου οἱ ὀφθαλμοί, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος
 καὶ εἶπεν. ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς τῆς
 ἡμέρας ἐποίησέν με, καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλ
 μούς, καὶ εἶπε μοι. ὕπαγε εἰς πλὴν κολυμβή
 θρασιν τῆς σιλωάμ, καὶ νίψαι. ἀπελθὼν δὲ
 καὶ νίψας, ἀνέβλεψα. εἶπε μοι οὖν αὐτῷ.
 ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος; λέγει, οὐκ οἶδα. ἄκουσιν
 αὐτὸν πρὸς τοὺς φαρισαίους τὸν ποτε τυ
 φλόν. ἦν δὲ σάββατον, ὅτε τὸν πληθὸν ἐποί
 ησαν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέφερον αὐτὸν τοὺς ὀφθαλ
 μούς. πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ φαρι
 σαῖοι, πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπε μοι αὐτοῖς. πλη
 θὸν ἐπέθηκέν μοι ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ
 ἐνίψαμ. ὁ βλεῖτω. ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν φαρι
 σαίων τινες, οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἐστὶν πα
 ραθεῖς, ὅτι σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι ἕ
 λεγον, πῶς δὴ ἄρα ἄνθρωπος ἄμαρτωλός τοι
 αὐτὰ σκμῆα ποιῆσιν; καὶ ἰσχυρῶς ἐκρίνετο. λέ
 γουσιν οὖν οἱ τυφλοὶ πάλιν, σὺ τί λέγεις; καὶ αὐτῷ,
 ὅτι ἠνοιξέμεν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπε μοι,
 τί προφήτης ἐστὶν. οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰου
 δαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἦν καὶ ἀνέβλε
 ψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ
 τῷ ἀναβλέψαντι. καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς
 λέγοντες. οὗτός ἐστι ὁ υἱὸς ἡμῶν, ὃν ἡμεῖς
 λέγομεν, ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν ἄρτι
 βλέπει. ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐ
 τῷ καὶ εἶπον. οἶδαμεν, ὅτι οὗτός ἐστι ὁ υἱὸς
 ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη, πῶς δὲ μῶν
 εἰδῶν οὐκ οἶδαμεν, ἢ τίς ἠνοιξέμεν αὐτὸν τοὺς
 ὀφθαλμούς; ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν, αὐτὸς ἢ λι
 κίαμ ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε, αὐτὸς πρὶ αὐτῷ λα
 λήσει. Ἰάντα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβῶντο
 τοὺς Ἰουδαίους

ergo & lauit, & uenit uidens. Ita q; uici
 ni & qui uiderant eum prius quod cæ
 cus esset, dicebant. Nōne hic est qui se
 debat & mēdicabat? Alij dicebant hic
 est, aliḡ autem similis est eius. Ille di
 cebat, ego sum. Dicebant ergo ei. Quo
 modo aperti sunt tibi oculi? Respōdit,
 ille & dixit. Ille homo qui dicitur Iesus
 lutū fecit, & inunxit oculos meos, & di
 xit mihi. Vade ad natatoriā Syloā, &
 laua. Et ab ἡ & laui, & uisū recepi. Dixe
 rūt ergo ei. Vbi est ille? Ait. nescio. Ad
 ducunt eum ad pharisæos qui dudum
 cæcus fuerat. Erat autē sabbatū quando
 lutum fecit Iesus, & aperuit oculos eius.
 Iterum ergo interrogabāt eū & phari
 sæi quomodo uisum recepisset. Ille autē
 dixit eis. Lutū mihi imposuit sup̄ ocu
 los, & laui & uideo. Dicebant ergo ex
 pharisæis quidam. Nō est hic homo a
 deo, quia sabbatum non custodit. Aliḡ
 autē dicebāt. Quomodo potest homo
 peccator hæc signa facere? Et dissensio
 erat inter eos. Dicunt cæco iterum. Tu
 qd dicis de illo qui aperuit tibi oculos
 tuos. Ille autē dixit. Propheta est. Non
 crediderunt ergo Iudæi de illo, quia cæ
 cus fuisset & uidisset, donec uocauerūt
 parentes eius qui uisum receperat, & in
 terrogauerunt eos dicentes. Hic est fili
 9 uester quē uos dicitis cæcum natū esse.
 Quomodo ergo nunc uidet? Respon
 derunt eis parentes eius, & dixerūt. Sci
 mus quod hic est filius noster, & quod
 cæcus natus est, quomodo autē nunc ui
 deat, nescim⁹, aut quis eius aperuit ocu
 los nos nescimus. Ipse atatē habet, ip
 sum interrogate, de se loquet⁹. Hæc di
 xerunt parentes eius, quoniā timebant
 T Iudæos

† ipse

Cap. 9.

τοὺς ἰουδαίους. ἦδ' ἔτι σωετέθεντο οἱ ἰσρα-
 ῆται, ἵνα ἐὰν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ ΧΡΙΣΤΟΝ,
 ἀποσωάγωγος γένηται. διὰ τὸ τοιοῦτον
 οἱ πατέρες αὐτοῦ εἶπον, ὅτι ἡλικία μ' ἔχει, ἀνδρὶ ἔρω-
 τήσατε. ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου ἕνθρω-
 πον, ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπον αὐτῷ. Δὲ δό-
 ξαμ' ἰδοὺ θεῶν, ἡμεῖς οἶδα μὲν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος
 ἐντος ἁμαρτωλός ἐστιμ'. ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος
 καὶ εἶπε μὲν. εἰ ἁμαρτωλός ἐστιμ' οὐκ οἶδα. ἐμ' οἶ-
 δα, ὅτι τυφλὸς ὡμ' ἄρτι βλέπω. εἶπον οὖν
 αὐτῷ πάλιν, τί ἐποίησάν σοι, ὡς ἡνοήξῃς
 σου τοὺς ὀφθαλμούς; ἀπεκρίθη αὐτοῖς, εἶ-
 πον ὑμῖν ἦδ' ἔτι οὐκ ἠκούσατε, τί πάλιν
 θέλετε ἀκοῦσαι; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτὸ
 μαθηταὶ γενέσθαι; ἐλοιδόρησαν οὖν αὐτὸν
 καὶ εἶπον, σὺ εἰ μαθητὴς ἐκείμων. ἡμεῖς
 δὲ τοῦ μωσέως ἐσμὲν μαθηταί, ἡμεῖς οἶ-
 δα μὲν, ὅτι μωσὴ ἐλάλησεν ὁ θεός, τοῦτο
 δὲ οὐκ οἶδα μὲν πρότερον εἶναι. ἀπεκρίθη ὁ ἄν-
 θρωπος καὶ εἶπε αὐτοῖς, ὅτι τὸ πρῶτον ἔθαυμα-
 ζομαι ἐσὶν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἶδατε πρότερον εἶναι,
 καὶ ἀνέφεξάν μου τοὺς ὀφθαλμούς. οἶδα μὲν
 δὲ, ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ θεός οὐκ ἀκούει. ἀλ-
 λ' ἐὰν τις θεοσεβῆς ἦ, τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῆ
 τούτου ἀκούει. ἐκ τῆς αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη, ὅτι ἦν
 νοιξέμεν τισὶ ὀφθαλμοῖς τυφλοῦ γεγεννημέ-
 νου. εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο
 ποιῆσαι ὅνδ' ἐμ'. ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, ὅτι
 ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, ὅτι σὺ διδά-
 σκαὸς ἡμεῶν; ὁ δὲ ἐβόησεν αὐτοῖς ἔξω. ἠκούσεν
 ὁ ἸΗΣΟΥΣ ὅτι ἐβόησεν αὐτὸν ἔξω, ὁ ἐρω-
 τῆσεν αὐτὸν, σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ
 θεοῦ; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, καὶ τίς ἐστιν κύριε,
 ἵνα πιστεύω εἰς αὐτόν; εἶπεν ἡ αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ
 ὅτι ἐώρακας αὐτόν, ὁ λαλῶν μετὰ σου ἐκ
 νόου ἐσὶμ'. ὁ δὲ ἔφη, πιστεύω κύριε, ὅτι προσεκύ-
 νησάν αὐτῷ. καὶ εἶπε μὲν ὁ ἸΗΣΟΥΣ. εἰς κρῖμα
 εἶπὼν εἰς τὸ κόσμον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέ-
 ποντες βλέπωσιν ὅτι οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται
 καὶ ἠκούσασιν

Iudæos. Iam enim conspirauerant Iu-
 dæi, ut si quis eum confiteretur esse Chri-
 stum, extra synagogam fieret. Propte-
 rea parentes eius dixerunt, etat in
 habet, ipsum interrogate. Vocauerunt
 ergo rursum hominem, qui fuerat cæ-
 cus. & dixerunt ei. Da gloriâ deo. Nos
 scimus, quod hic homo peccator est. Re-
 spondit ergo ille & dixit. An peccator
 sit nescio, unum scio quod cæcus cum essem
 modo uideo. Dixerunt ergo illi iterum.
 Quid fecit tibi? Quomodo aperuit tibi o-
 culos? Respondit eis. Dixi uobis, iam & non
 audistis. Quid iterum uultis audire? Num
 & uos uultis discipuli eius fieri? Male-
 dixerunt ergo ei. & dixerunt ei. Tu di-
 scipulus illius sis, nos autem Mosi discipu-
 li sumus. Nos scimus quod Mosi locu-
 tus est deus, hunc autem nescimus unde sit.
 Respondit ille homo, & dixit eis. In hoc
 enim mirabile est, quia uos nescitis un-
 de sit, & aperuit meos oculos. Scimus
 autem quod peccatores deo non audire, sed
 si quis dei cultor est & uoluntatem eius
 facit, hunc exaudit. A sæculo non est au-
 ditum, quod quis aperuit oculos cæci na-
 ti. Nisi esset hic a deo, non poterat face-
 re quicquam. Responderunt & dixerunt ei.
 In peccatis natus es totus, & tu doces
 nos? Et eiecerunt eum foras. Audiuit Ie-
 sus quod eiecissent eum foras, & cum in-
 uenisset eum, dixit ei. Tu credis in filium
 dei? Respondit ille & dixit. Quis est do-
 mine ut credam in eum? Et dixit ei Ie-
 sus. Et uidisti eum, & qui loquitur tecum
 ipse est. At ille ait. Credo domine. Et ado-
 rauit eum. Et dixit ei Iesus. In iudicium
 ego in hunc mundum ueni, ut qui non
 uident uideant, & qui uident, cæci fiant.
 Et audierunt

καὶ ἤκουσαν ἐκ τῶν φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄν-
 τες μετ' αὐτῶν, ἔειπον αὐτῶν, μή ἑμῶν τυ-
 φλοὶ ἐσμὲν, εἴπωμεν αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ. εἰ τυ-
 φλοὶ ἦτε, ὅνκ ἂν εἶχετε ἁμαρτίαν. καὶ ἡ λέ-
 γετε, ὅτι βλέπομεν, ἢ οὐκ ἁμαρτία ὑμῶν
 μὲν ἐστίν. ἀλλ' ἡμεῖς λέγομεν ὑμῖν, ὅ μὴ εἰσερχόμε-
 νος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν ἀνλήρην τῶν προβά-
 των, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλὰ χόθρον ἐκίνος κλέ-
 πῆς εἰσὶν ἔλθῃς, ὅ ἡ εἰσερχόμενος διὰ τῆς
 θύρας ποιμὴν ὄξει τῶν προβάτων. τὸ τῶν θυ-
 ρῶν ἀνοίξῃ, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτῶν ἀκού-
 σι, ἔλθῃ ἰδίᾳ τὰ πρόβατα κατὰ τὸ ὄνομα, καὶ ἐξά-
 γῃ αὐτὰ, καὶ ὅτι τὰ ἰδίᾳ τὰ πρόβατα ἐκβάλλῃ, ἐμ-
 προσημῶν αὐτῶν πορεύεσθαι. καὶ τὰ πρόβατα αὐτῶν
 ἀκολουθεῖ, ὅτι οἱ ἰδίᾳ τῶν φωνῶν αὐτῶν. ἀλλοί-
 τῳ δὲ, ὅ μὴ ἀκολουθεῖ τὸν ποιμῆν, ἀλλὰ φεύζοντες
 ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἱ ἰδίᾳ τῶν φωνῶν αὐτῶν. καὶ
 τὸν ποιμῆν τῶν προβάτων εἶπερ αὐτοῖς ὁ Ἰ-
 ΗΣΟΥΣ, ἐκίνος δὲ οὐκ εἴπωμεν, τίνα ἦν ἢ ἐλάλα
 αὐτοῖς. εἶπερ οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ.
 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῆς
 προβάτων, πάντες ὅσοι περὶ ἐμοῦ ἔλθουσιν, κλέ-
 πῆς εἰσὶν ἔλθουσιν, ἀλλ' οὐκ ἠκούσαν αὐτῶν
 τὰ πρόβατα. ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα, δι' ἐμοῦ εἰσὶν εἰ-
 σέλθῃ σωθήσονται, καὶ εἰσελεύσονται, καὶ ἐξελύσονται,
 καὶ νομὴν εὐρήσονται, καὶ κλέπῆς οὐκ ἔρχεται,
 εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ τὴν ψυχὴν, ἀπολέσκει. ἐγὼ ἔλ-
 θω, ἵνα ζωὴν ἔχωσιν, καὶ περὶ οὗ ἔχωσιν.
 ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, ὁ ποιμὴν ὁ κα-
 λός, τὴν ψυχὴν αὐτῶν τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβά-
 των. ὁ μισθωτὸς δὲ οὐκ ἂν ποιμὴν, ὅ μὴ οὐκ
 εἰσὶν τὰ πρόβατα ἰδίᾳ, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρ-
 χόμενον, ἀκούσῃ τὰ πρόβατα ἔφυγον,
 καὶ ὁ λύκος ἀρπάξει αὐτὰ, καὶ σκορπίσει τὰ
 πρόβατα. ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει, ὅτι μισθωτὸς
 ὄξει, καὶ οὐ μέλει αὐτῶν περὶ τῶν προβάτων.
 ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ
 ἐμά, καὶ γινώσκωμαι ὑπὲρ τῶν ἐμῶν, καὶ ὁ
 γινώσκῃ με ὁ πατήρ, καὶ γὼ γινώσκω τὸν πα-
 τῆρα

Et audierunt qdā ex pharisæis hæc qui cum ipso erant, & dixerunt ei. Num & nos cæci sumus? Dixit eis Iesus. Si cæci essetis, non haberetis peccatū. Nunc uero dicitis, uidem⁹, pctm̄ ergo uestrū manet. Amen amen dico uobis, qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed ascendit aliunde, ille fur est & latro. Qui aut̄ intrat per ostiū, pastor est ouium. Huic ostiarius aperit, & oues uocē eius audiunt. Et proprias oues uocat nominatim, & educit eas. Et cum proprias oues emiserit, ante eas uadit, & oues illum sequuntur, quia sciūt uocem eius. Alienū aut̄ non sequuntur sed efugient ab eo, quia non nouerunt uocem alienorū. Hoc prouerbiū dixit eis Iesus, Illi aut̄ nō cognouerūt q̄ esset quæ loqueretur eis. Dixit ergo eis iterum Iesus. Amen amē dico uobis, ego sū ostiū ouīū. Oēs quotquot ante me uenerunt fures sunt & latrones, sed nō audierunt eos oues. Ego sum ostium, per me si quis introierit saluabitur, & ingredietur & egredietur, & pascua inueniet. Fur non uenit nisi ut furetur & mactet & perdat. Ego ueni ut uitam habeant, & abundantius habeāt. Ego sum pastor bonus, bonus pastor animam suam dat pro ouibus. Mercennarius autem, & qui non est pastor, cuius non sunt oues propriæ, uidet lupum uenientem & dimittit oues & fugit, & lupus rapit & dispergit oues. Mercennarius autem fugit, quia mercennarius est, & non est illi curæ de ouibus. Ego sum pastor bonus, & cognosco oues meas, & cognoscor a meis. Sic ut nouit me pater, & ego agnosco patrem

Qui nō intrat i ouile p ostiū ē

Ego sū ostiū.

Ego sū pastor bonus.

¶ 2 trem

Cap. 10.

Τέτρα, κη πλὴ ψυχῶ μου τίθημι ὑπὲρ ἧν προ
 βάτωμ. καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἀ ὅνκ ἔσιμ
 ἐκ φλι ἀυλῆς ταύτης, καὶ κενά με δ' εἰ ἀγαθῶν,
 καὶ φλι φωνῆς μου ἀκούσωσιμ, καὶ γενήσεται
 μία ποίμνη, εἰς ποιμῶν. Διὰ τοῦτο ὁ πατήρ
 με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι πλὴ ψυχῶ μου
 ἵνα πάλιμ λάβω αὐτήμ. οὐδεὶς ἄρρα ἀντιῶ
 ἀπὸ ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι ἀντιῶ ἀπὸ ἐμῶν /
 τῶ. Ἔχουσί αμ ἔχω δῆνα ἀντιῶ, καὶ ἔχου-
 σί αμ ἔχω πάλιμ λαβῆμ ἀντιῶ. ταύτω πλὴ
 ἐντολῶ ἔλαβον παρὰ τῶ πατρός μου. χί /
 σμα οὗ πάλιμ ἐγγύετο ἐν τοῖς ἰουδαίοις
 διὰ τοὺς λόγους τούτους. ἔλεγον δὲ πολ-
 λοὶ ἔξ αὐτῶν. Δαμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται α-
 τὶ αὐτοῦ ἀκούετε; Ἄλλοι ἔλεγον. ταῦτα τὰ
 ῥήματα ὅνκ ἔσιμ δαμονιζομῶν. μή δα-
 μόνιον δάναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοί-
 γαι; ἐγγύετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν ἱεροσολύ /
 μοις, καὶ χαμῶν ἡμ. καὶ περιεπάτη ὁ ἸΗ-
 ΣΟΥΣ ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ σοῶ σολομῶν. ὁ
 ἐκύκλωσαμ οὗ αὐτῶν οἱ ἰουδαῖοι, ὁ ἔλεγον
 αὐτῶ. ἔως πότε πλὴ ψυχῆμ ἡμῶν ἄρρα; εἰ-
 σὶ εἰ ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ, εἰπέ ἡμῖμ παρρησί α. ἀπε-
 κριθῆ αὐτῶ ὁ ἸΗΣΟΥΣ. εἰπομ ἡμῖμ κὴ ὄπι-
 σενεπ. τὰ ἔργα ἀ ἐγὼ ποῶ ἐν τῷ ὀνόματι
 τῶ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ.
 ἀλλ' ὑμεῖς ὄνκ πισεύετε, ὅτι ὄνκ ἐσὲ ἐκ τῶν
 προβάτω ἧν ἐμῶν, καθὼς εἰπομ ἡμῖμ. τὰ
 πρόβατα τὰ ἐμά φλι φωνῆς μου ἀκούη, καὶ
 γὼ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθῶσιμ μοι, καὶ
 γὼ ζωῆμ αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς, καὶ ὄνκ μὴ
 ἀπόλωνται εἰς τῶν αἰῶνα, καὶ ὄνκ ἄρρα ἴσασα
 τίς αὐτῶ ἐκ τῶ χερσῶ μου. ὁ πατήρ μου ὄνκ δέ-
 δωκέμ μου μείζων πάντω ἐσίμ, κὴ οὐδεὶς δύ-
 να ἄρρα ἄρρα ἐκ τῶ χερσῶ τῶ πατρός μου. ἐσὼ
 κὴ ὁ πατήρ ἐν ἐσμῶ. ἐβάσαν οὗ πάλιμ λί-
 θος οἱ ἰουδαῖοι; ἵνα λιθάσωσιμ αὐτόμ. ἀπεκρί-
 θη αὐτῶ ὁ ἸΗΣΟΥΣ, πλὴ καλὰ ἔργα ἔδξα ὑ-
 μῖμ ἐκ τῶ πατρός μου, διὰ πῖομ αὐτῶ ἔργωμ λι-
 θάζετε ἀπε-

trem, & animam meam pono pro oui-
 bus. Et alias oues habeo, quæ non
 sunt ex hoc ouili, & illas oportet me ad-
 ducere, & uocem meam audient, & fi-
 at unum ouile & unus pastor. Propte-
 rea me pater diligit, quia ego pono
 animam meam ut iterum sumam eam.
 Nemo tollit eam a me, sed ego pono eam a
 meipso. Potestatem habeo ponendi eam.
 & potestatem habeo denuo sumendi eam.
 Hoc mandatum accepi a patre meo.
 Dissensio iterum facta est inter Iudæos,
 propter sermones hos. Dicebant autem
 multi ex ipsis. Dæmonium habet & in-
 fanit. Quid eum auditis? Alij dicebant
 Hæc uerba non sunt dæmoniū haben-
 tis. Nūquid dæmonium potest cæcorum
 oculos aperire? Facta sunt autem encæniam
 in Hierosolymis, & hyems erat. Et am-
 bulabat Iesus in templo in porticu Sa-
 lomonis. Circūdederunt ergo eum Iu-
 dæi, & dicebant ei. Quousque animam
 nostram tollis? Si tu es Christus dic no-
 bis palam? Respondit ei Iesus. Loquor
 uobis & non creditis. Opera quæ ego
 facio in nomine patris mei, hæc testi-
 monium perhibent de me. Sed uos non
 creditis, quia non estis ex ouibus meis.
 Oues meæ uocem meam audiunt, & ego co-
 gnosco eas, & sequuntur me, & ego uitam
 æternam do eis, & non peribunt in æternum,
 & non rapiet eas quisquam de manu mea.
 Pater meus qui dedit mihi maiorem om-
 nibus est, & nemo potest rapere de ma-
 nu patris mei. Ego & pater unum sumus.
 Sustulerunt ergo lapides Iudæi ut lapi-
 darent eum. Respondit eis Iesus. Multa
 bona opera ostendi uobis ex patre meo
 Propter quod eorum opus me lapida-
 tis. Respon-

Dissensio iterum facta est inter Iudæos de Iesu.

Iesu ambulabat in porticu templi ierosolymitanorum. Si tu es Christus.

Ut et uoluerunt eum lapidare: et dicit eis.

EVANGELIUM

θάξει με· ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ ἰουδαῖοι λέγοντες, περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάρομεν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν, πῶς σεαυτὸν θεὸν ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν, εἰ ὡς εἶπα θεοὶ ἐσεῖ; εἰ ἐκείνου ἐἴπερ θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο. καὶ οὐ δυνάταί ἑστιν λαλῆσαι ἢ γράφειν, ὃν ὁ πατήρ ἢ γέννησεν· ἀπέβαλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε, ὅτι βλασφημῶντες, ὅτι ἐἴπομεν, ἦ ὁ θεοῦ ἐμί; εἰ οὐ ποῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς μου μὴ πισεύετε μοι. εἰ δὲ ποῶ, κὰρ ἐμοὶ μὴ πισεύετε, τοῖς ἔργοις πισεύσατε, ἵνα γινώτε, καὶ πισεύσκατε, ὅτι ἐγὼ ἐμοὶ ὁ πατήρ, καὶ γὰρ ἐγὼ αὐτῷ. ἐζήτησάν τινες αὐτὸν πιάσαι, καὶ ἐζητήθησαν ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῶν, καὶ ἀπῆλθον πάλιν πέραν τοῦ ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ ἐμῆμεν ἐκεῖ καὶ πολλοὶ ἤλθον πρὸς αὐτὸν, ὅτι ἴδοντες αὐτὸν, ὅτι ἰωάννης μὲν σκηνοῦν ἐποίησεν οὐδέ μιν, πάντας δὲ ὅσα ἐἴπερ ἰωάννης περὶ τούτου ἐλάλησεν ἡμῖν, ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτὸν.

Ἦν δὲ τις ἀδενεῖς λέζαρος ἀπὸ βηθα· νίας ἐκ τοῦ καὶ μαρίας καὶ μαρθαί, ἀδελφῆς αὐτῆς. Ἦν δὲ μαρία ἡ ἀλείψασα τὸ κύριον μετὰ τοῦ ποδῶν καὶ ἐκμάζασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ἰατρὸς τοῦ λαοῦ αὐτῆς, ἥ ὁ ἀδελφὸς λέζαρος ἠδένει. ἀπέβαλεν οὖν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι, κύριε, ἴδε ὁ ἀδενεῖς ἀδενεῖς ἀκούσας δὲ ὁ ἰησοῦς ἐἴπερ, αὐτὴ ἢ ἀδένει οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον, ἀλλ' ἔτι ζῆν ἔστιν ἐκ τῆς θέου, ἵνα διοξαθῆ ὁ ἦτος τοῦ θεοῦ δι' αὐτὴν. ἢ γὰρ αὖτε ὁ ἰησοῦς πλὴν μαρθαί, ὅτι ἀδελφὴ ἦν αὐτῆς, ὅτι τὸν λέζαρον, ὡς οὐκ ἔκουσεν ὅτι ἀδενεῖς, τότε μὲν ἐμῆμεν ἐν τῷ ἦρ τὸ πρῶτον δύο ἡμέρας, ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγοντες μαθηταῖς. ἀγωνίσθη εἰς πλὴν ἰουδαίαν πάλιν, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί, ἔσθαι νῦν ἐζήτησάν σε λιθάσαι οἱ ἰουδαῖοι, ὅτι ἔστιν ἔτι ζῆν ἔστιν ἐκ τῆς θέου.

Ὁ πάλιν

tis: Rñderunt ei iudæi dicentes. De bono opere nõ lapidamus te, sed de blasphemia, & quia tu homo cum sis, facis tui sum deum. Rñdit eis Iesus. Nõne scriptum est i lege uestra, ego dixi dii estis? Si illos dixit deos, ad quos sermo dei factus est, & nõ potest solui scriptura, quæ pater sanctificauit & misit in mundum. Vos dicitis, blasphemias, quia dixi filius dei sum? Si nõ facio opera patris mei, nolite credere mihi. Si autem facio, & si mihi non credetis, operibus credite, ut cognoscatis & credatis quod pater in me est, & ego in patre. Quarebant iterum eum apprehendere, & exiuit de manu eorum; & abiit iterum trans Iordanem in eum locum ubi erat Iohannes baptizans primum, & mansit illic. Et multi uenerunt ad eum, & dicebant, Iohannes quidem signum fecit nullum. Oia autem quæcunque dixit Iohannes de hoc, uera erant, & crediderunt multi ibi in eum.

Vt exiuit. et abiit a iudeis trans iordanem.

XI De suscitato Lazari.

Εrat autem quidam languens Lazarus a Bethania, de castello Mariæ & Marthæ sororis eius. Mariæ autem erat quæ unxit dominum unguento, & extersit pedes eius capillis suis, cuius frater Lazarus infirmabatur. Miserunt ergo sorores eius ad eum dicentes. Domine, ecce quæ amas infirmatur. Audiens autem Iesus dixit. Infirmitas hæc nõ est ad mortem, sed pro gloria dei ut glorificetur filius dei per eam. Diligebat autem Iesus Martham, & sororem eius & Lazarum. Vt ergo audiuit quod infirmaretur, tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus. Dein de post hoc dicit discipulis. Eamus in Iudæam iterum. Dicunt ei discipuli. Rabbi, nunc quær ebant te iudæi lapidare, **T** 3 & iterum

Cap. 11.

καὶ πάλιν ὑπάγαγε ἐκεῖ· ἀπεκρίθη δὲ Ἰησοῦς·
 θυγί δώδεκα εἰσὶν ὥραι φθιῆς ἡμέρας· εἴ μὲν τις
 περιπατῆ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπη, ὅτι τὸ
 φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει. εἴ μὲν δὲ τις
 περιπατῆ ἐν τῇ νυκτὶ, προσκόπη, ὅτι τὸ
 φῶς οὐκ ἔστι ἐν αὐτῷ. ταῦτα εἶπερ, καὶ μετὰ
 τὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς, λέξας· ὁ θίλθ
 ἡμῶν κεκοίμηται, ἀλλὰ πορεύομαι, ἵνα θύξ
 υπνήσω αὐτὸν. εἶπορ οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·
 κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. εἰρήκα δὲ ὁ
 Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐκῆνοι δὲ
 ἔδοξαμ, ὅτι περὶ φθι κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέ
 γει. τότε οὖν εἶπερ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρη
 σία, λέξας ἀπέθαν, καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα
 πισεύσητε, ὅτι οὐκ ἡμῶν ἐκεῖ, ἀλλ' ἄγωμεν
 πρὸς αὐτὸν. εἶπερ οὖν θωμᾶς ὁ λεγόμενος
 διδύμος τοῖς μαθηταῖς, ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς
 ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ. εὐδὼρ οὖν ὁ
 Ἰησοῦς, εὐρερ αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἦδ' ἡ
 ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. ἦν δὲ ἡ βηθανία ἐξ
 γυῖς πέντε ἰεροσολύμων ὡς ἀπ' σαδίων δεκα
 πέντε, καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἰουδαίων ἐκλή
 θισαμ, πρὸς τὰς περὶ μάρθαμ καὶ μαρίαμ,
 ἵνα παραμυθίσοντ' αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ
 αὐτῶν. ἡ οὖν μάρθα, ὡς ἠκουσίμ, ὅτι ὁ Ἰη
 σοῦς ἔρχεται ὑπὸ νηκσίμ αὐτῶν. μαρία δὲ ἐν
 τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. εἶπερ οὖν ἡ μάρθα πρὸς
 τὸν Ἰησοῦν· κύριε, εἰ ἦς ὧδε, ὁ ἀδελφός μου
 οὐκ ἂν ἐτεθνῆκε, ἀλλὰ ἐν νῦν οἶδα, ὅτι ὅσα ἂν
 ἀτήση τὸν θεόν, δώσῃ σοι ὁ θεός, λέγει αὐτῇ ὁ
 Ἰησοῦς· ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. λέγει αὐ
 τῷ μάρθα, οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστά
 σι ἐν τῇ ἑχάτῃ ἡμέρᾳ. εἶπερ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς·
 εἰ ὧ εἶμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή, ὁ πισεύων εἰς ἐ
 μέ, καὶ ἀποθάνῃ ζήσεται. ἐπὶ ὧ δὲ ζῶν ἐπι
 πισεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα.
 πισεύεις τῷ τ; λέγει αὐτῷ· ναὶ κύριε. ἐγὼ πε
 πθικα, ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστός ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ εἰστ
 κόσμον ἐρχόμενος. ἐταῦτα εἰπῶσα, ἀπῆλ
 θερ ἐ ἐφώνησε

& iterum uadis illuc. Rñdit Iesus. Non
 ne duodecim sunt horæ diei? Si quis
 ambulauerit in die, non offendit, quia
 lucē huius mūdi uidet. Si autē q̄s ambu
 lauerit in nocte offendit, quia lux non
 est in eo. Hæc ait, & post hæc dicit eis.
 Lazarus amicus noster dormit, sed ua
 do ut a somno excitem eum. Dixerunt
 ergo discipuli eius. Domine, si dormit,
 salu⁹ erit. Dixerat autem Iesus de mor
 te eius, illi autem putauerunt quod de
 dormitione somni diceret. Tunc ergo
 Iesus dixit eis manifeste. Lazarus mor
 tuus est, & gaudeo propter uos ut cre
 datis, quod non fuerim ibi. Sed ea
 mus ad eū. Dixit ergo Thomas qui di
 citur didymus ad discipulos. Eamus
 & nos & moriamur cū eo. Venit itaq̄
 Iesus, & inuenit eū quatuor dies iam in
 monumento habentē. Erat autē Betha
 nia iuxta Hierosolymā fere stadij quin
 decim. Multi autē ex Iudæis uenerāt ad
 Marthā & Mariam ut consolarentur
 eas de fratre suo. Martha ergo ut audi
 uit quod Iesus uenit occurrit illi. Maria
 autē domi sedebat. Dixit ergo Martha
 ad Iesum. Dñe si fuisses hic, frater meus
 nō fuisset mortuus. Sed & nunc scio, ga
 quæcunq̄ poposceris a deo, dabit tibi
 deus. Dicit illi Iesus. Resurget frater tu
 us. Dicit ei Martha. Scio qd' resurget
 in resurrectione in nouissimo die. Dicit
 ei Iesus. Ego sū resurrectio & uita, Qui
 credit in me, etiam si mortuus fuerit ui
 uet, & omnis qui uiuit & credit in me,
 non morietur in aternū. Credis hoc?
 Ait illi. Vtiq̄ domine. Ego credidi, ga
 tu es Christus filius dei qui in hūc mū
 dum uenisti. Et cum hæc dixisset, abiit
 & uocauit

θεμ καὶ ἐφώνησεν μαρία πλὴν ἀδελφῆν αὐ-
 τῆς λάβρα εἰποῦσα. ὁ διδάσκαλος πάρεστιν,
 καὶ φωνεῖ σε. ἐκείνῳς ἤκουσεν ἐγείρεται τα-
 χύ, καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν. Ὦν πω δὲ ἔλκλν
 24 ὁ ἸΗΣΟΥΣ εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἐν τῷ
 τόπῳ, ὅπου ὑπῆνθησεν αὐτῷ ἡ μάρθα. οἱ
 οὖν ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ
 καὶ παραμυθούμενοι αὐτῷ ἰδόντες τὴν μα-
 ρίαν, ὅτι ταχέως ἀνέστη, καὶ ἦλθεν, ἠκολού-
 θησαν αὐτῇ λέγοντες, ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνη-
 μέον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. ἡ οὖν μαρία ὡς ἤλ-
 θεμ ὅπου ἦν ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἰδοῦσα αὐτὸν, ἔπεσεν
 αὐτῷ πρὸς τοὺς πόδας λέγουσα αὐτῷ. κύριε,
 εἰ ἦς ὡςδε, ὅκ ἂν ἀπέθανέμ μόν ὁ ἀδελφός.
 ἸΗΣΟΥΣ οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίονσαν, καὶ
 τῆς σωελθόντας αὐτῇ ἰουδαίους κλαίοντας
 ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, καὶ ἐτάραξεν
 αὐτὸν, καὶ εἶπε. ποῦ τήνηκατε αὐτὸν; Δέ-
 γουσίν αὐτῷ. κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. ἐδάκρυ-
 σεν ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ἐλεγεν δὲ ἰουδαῖοι. ἴδε πῶς
 ἐθίλει αὐτόν. τινὲς δὲ εἶπεν αὐτῷ εἶπον. ὅκ
 ἠδύατο οὗτος ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς
 τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι, ἵνα κἢ οὗτος μὴ ἀποθά-
 νῃ; ἸΗΣΟΥΣ οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν εἰ-
 κντῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημέον. ἦν δὲ σπη-
 λαίον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. λέγει
 ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ
 ἀδελφὴ τῷ τεθνηκότος μάρθα. κύριε, ἠδὲν ὀ-
 ζε, τέσσαρτος γὰρ ἔστιν. λέγει αὐτῇ ὁ ἸΗΣΟΥΣ.
 ὅκ εἶπον σοι, ὅτι ἐὰν πισεύσῃς ὅτι ἐγώ εἰμι
 ὁ θεός; ἔραμ δὲ τὸν λίθον ὅς ἢ ὁ τει-
 θνηκὼς κεί μόνος, ὁ δὲ ἸΗΣΟΥΣ ἤραμ τοὺς ὀφ-
 θαλμοὺς ἄνω, καὶ εἶπε. Πάτερ, ἐυχρισθῶ
 σοι, ὅτι ἤκουσάς μου. ἐγὼ δὲ ἦδην, ὅτι
 πάντοτέ μου ἀκούεις, ἀλλὰ διὰ τὸν ὄ-
 χλον τὸν πολλῶν εἶπον, ἵνα πισεύσω-
 σίν, ὅτι σύ με ἀπέστλας.

καὶ ταῦτα εἰπὼν, φωνῆ μεγάλη ἐκραύασεν.
 Λάζαρε

& uocauit Mariam sororem suam si-
 lentio dicens. Magister adest, & uocat
 te. Illa ut audiuit surrexit cito, & uenit
 ad eum. Nondum autē uenerat Iesus
 in castellum, sed erat in illo loco ubi oc-
 currebat ei Martha. Iudæi ergo q̄ erant
 cum ea in domo & cōsolabantur eam,
 cum uidissent Mariam quod cito sur-
 rexisset & exisset, secuti sunt eam dicen-
 tes, Vadit ad monumentum ut ploret
 ibi. Maria ergo cum uenisset, ubi erat
 Iesus, uidens eum cecidit ad pedes eius
 & dixit ei. Domine, si fuisses hic, non
 esset mortuus frater meus. Iesus ergo
 ut uidit eam plorantem, & Iudæos qui
 uenerant cum ea plorantes, infremuit
 spiritu & turbauit seip̄s & dixit. Vbi
 posuistis eum? Dicunt ei. Domine, ue-
 ni & uide. Lachrymatus est Iesus. Di-
 xerūt ergo Iudæi. Ecce quomodo ama-
 bat eum. Quidam autē ex ipsis dixerūt:
 Non poterat hic qui aperuit oculos cæ-
 ci facere ut hic non moreretur. Iesus er-
 go rursus fremens in semetip̄so, uenit
 ad monumentum. Erat autem spelun-
 ca, & lapis suppositus erat ei. Ait Iesus.
 Tollite lapidem. Dicit ei Martha so-
 ror eius qui mortuus fuerat. Domine
 iam olet, quatruiduanus est enim. Dicit
 ei Iesus. Nonne dixi tibi, quod si cre-
 dideris uisura esses gloriā dei. Sustule-
 rūt ergo lapidē, ubi is q̄ mortu⁹ fuerat
 erat positus. Iesus autē eleuatis sursum
 oculis dixit. Pater gratias ago tibi, qm̄
 audisti me, Ego autē sciebam quod sem-
 per me audis, sed propter turbā q̄ circū-
 stat dixi, ut credant qd' tu me miseris.
 Hæc cū dixisset, uoce magna clamauit.
 T 4 Lazare

... in die non offendit...
 ... Si autē q̄s...
 ... post hac dicit...
 ... dormit...
 ... cum. Dixero...
 ... Domine, si dormi...
 ... Iesus de moe...
 ... quod de...
 ... dicit. Tunc...
 ... Lazarus...
 ... quod non fuerit ibi. Sed...
 ... Thomae...
 ... ad discipulos. Eam...
 ... Venit...
 ... dies iam...
 ... Erat autē Betha...
 ... fere stadiis...
 ... uenit ad...
 ... Mariam ut consolaretur...
 ... Martha ergo ut...
 ... Iesus uenit occurrit illi. Mo...
 ... edebat. Dixit ergo Ma...
 ... si fuisses hic, frater...
 ... mortuus. Sed & nunc...
 ... a deo, dicit...
 ... Iesus. Resurrexerit...
 ... ei Martha. Scio q̄...
 ... ectione in nouissimis...
 ... Ego sū resurrexerit...
 ... n me, etiam si mortuus...
 ... omnis qui uenit &...
 ... ponitur in æternū. Ceterū...
 ... li. Viq̄ domine. Ego...
 ... Christus filius dei qui in hunc...
 ... uenisti. Et cum hæc dixisset...

Cap. 11.

Λάζαρος δ' εὔρο ἔξω, καὶ δὲ ἤλθε ὁ τεθνηκώς
 δεδεμμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κει-
 ρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίω περιεδέδε-
 το. λέγει αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, λύσατε αὐτὸν, ἵνα
 ἄφετε ὑπάγειν. πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν ἰουδαίων
 οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν μαριάμ, καὶ δεασάμε-
 νοι ἅ ἐποίησεν ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἐπίθουσα μίς αὐ-
 τῶν. τινὲς δὲ δὲ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς
 φαρισαίους, καὶ ἔειπον αὐτοῖς ἅ ἐποίησεν ὁ
 ἸΗΣΟΥΣ, σωτήρα γὰρ οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
 φαρισαῖοι σκέδασον, ἵνα ἔλεγον, τί ποιοῦμεν
 ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος, πολλὰ σημεῖα ποιεῖ,
 ἵνα μὴ ἀφώμεν αὐτὸν ὅπως, πάντες πιστεύσου-
 σιν εἰς αὐτόν. καὶ ἐλεύσονται οἱ ῥωμαῖοι ἵνα
 ἀρῶσιν ἡμῶν ἢ τὸν τόπον ἢ τὸ ἔθνος. εἰς
 δὲ τις δὲ αὐτῶν κατὰ φασ ἀρχιερεὺς ὡν τοῦ
 ἑνιαυτοῦ ἐκείνου, ἔειπε αὐτοῖς, ὑμεῖς οὐκ οἴ-
 δατε οὐδέ μιν, οὐδὲ διαλογίζεσθε, ὅτι συμ-
 φέρει ἡμῖν, ἵνα εἰς ἄνθρωπον ἀποθάνῃ ὡς
 τὸ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον δὲ ἔθνος ἀπόληται.
 τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ ἔειπε, ἀλλὰ ἀρχιε-
 ρεὺς ὡν τοῦ ἑνιαυτοῦ ἐκείνου προσφίθουσε,
 ὅτι ἔμελλεν ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἀποθνήσκειν ὑπὲρ
 τοῦ ἔθνους, καὶ οὐχ ἵνα ὅλον τὸ ἔθνος μόνον,
 ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ διεσκορ-
 πισμένα συναγάγῃ εἰς ἑν. ἅπ' ἐκείνης οὖν
 ἡμέρας σκεβουλεύσαντο, ἵνα ἀποκτεί-
 νωσιν αὐτόν. ἸΗΣΟΥΣ οὖν οὐκ ἔτι παρέστη
 ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς φθὶνῆμον εἰς
 ἕφραϊμ λεγομένην πόλιν, καὶ εἰς ἑτέρωθεν
 μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ἡμεῖς ἐγγὺς δὲ πάσχα
 τῶν ἰουδαίων, ἵνα ἀνέκοσαν πολλοὶ εἰς ἱεροσό-
 λυμα ἐκ φθὶνῆμον πάλιν, ἵνα ἁγιά-
 σωσιν ἑαυτούς. ἐζήτουν οὖν τὸν ἸΗΣΟΥΣ, καὶ
 ἔλειπον μετὰ τῶν ἰερῶν ἑσκόπες. τί δὲ οὐ-
 κὶ ἡμῖν, ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; ἐδεδώκε-
 σαν ἡμεῖς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι ἑτολμή-
 ῃνα ἵνα

Congregauerunt pontifices & pharisaei concilium.

Veniens abiit in ciuitatem effraim.

Veniens abiit in ciuitatem effraim.

Lazare ueni foras, & prodijt qui fuerat
 mortuus ligatus manus & pedes insti-
 tis. & facies illius sudario erat circūliga-
 ta. Dicit eis Iesus. Soluite eum, & finite
 abire. Multi ergo ex iudæis qui uene-
 rant ad Mariā & uiderant quæ fecisset
 Iesus, crediderūt in eum. Quidam autē
 ex ipsis abierunt ad pharisæos, & dixe-
 runt eis quæ fecisset Iesus. Congrega-
 uerunt ergo pontifices & pharisæi con-
 cilium, & dicebant. Quid facimus? quia
 hic homo multa signa facit. Si dimitti-
 mus eum sic, omnes credent in eum. Et
 ueniēt Romani, & tollent nostrū & lo-
 cum & gentem. Unus autē ex ipsis Caya-
 phas nomine, cum esset pontifex anni
 illius dixit eis. Vos nescitis quicquid, nec
 cogitatis, quia expedit uobis, ut unus
 homo moriatur pro populo, & non tota
 gens pereat. Hoc autē a semetipso non
 dixit, sed cum esset pontifex anni illius
 prophetauit quod Iesus moriturus erat
 pro gente. Et non tantum pro gente, sed
 ut filios dei qui erant dispersi congre-
 garet in unum. Ab illo ergo die cogi-
 tauerunt ut interficerent eum, Iesus er-
 go iam non palam ambulabat apud
 Iudæos, sed abiit in regionem iuxta
 desertum in ciuitatem quæ dicitur Eff-
 fraim, & ibi morabatur cum discipulis
 suis. In propinquo autem erat pascha
 iudæorum, & ascenderunt multi Hie-
 rosolymam de regione ante pascha, ut
 sanctificarent seipsos. Quærebant er-
 go Iesum, & colloquebantur inter se
 in templo stantes. Quid uidetur uo-
 bis quod non uenit ad diem festū. Dede-
 rant autē pōtīfices & pharisæi mādatū,
 ut si quis

Fragmentary text from the adjacent page, partially visible on the right edge.

ἵνα ἐὰν τις γινῶ ποῦ ἔστι μιλῶνς, ὅπως πιάσῃ αὐτόν.

Ὁ οὖν ἸΗΣΟΥΣ πρὸ ἑξ ἡμερῶν τῷ πάχα ἦλθεν εἰς βηθαθαίαν, ὅπου ἦν λάζαρος ὁ τε ἰθρικῶς, ὃν ἤγαγεν ἐκ νεκρῶν ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ἐποίησάν οὖν αὐτῷ δ᾿ ἄπνομον ἐκ εἰ, ἢ ἡ μάραθα διηκόνει. Ὁ δὲ λάζαρος εἰς ἡμ ἡν ἀνακερμύωμ σὺν αὐτῷ. Ἡ οὖν μαρτία λαβῶσα λίτραν μύρου νάρδου πωσικῆς πολυτίμου, ἠλαψεν τοὺς πόδας τῷ ἸΗΣΟΥ, καὶ ἐξέμαξε τὰς δριξίμ αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἢ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ οἴου ὀσμῆς τῷ μύρου. λέγει οὖν εἰς ἐκ ἡν μαθητῶν αὐτοῦ ἰουδαῖος ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν πρὸς ἀδιδόνα. Διὰ τὶ τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίωμ δηναρῶν, ἢ ἐδόθη πτωχοῖς; εἶπερ δὲ τῶτο, οὐχ ὅτι περὶ ἡν πτωχῶν ἐμελερ αὐτῷ, ἀλλ ὅτι κλέπτης ἦν, ἢ τὸ γλωσσόκομον ἔιχερ, ἢ τὰ βαλλόμενα ἐβάσαζερ. εἶπερ οὖν ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ἀφες αὐτῆν, εἰς πλὴν ἡμέραν τῷ ἔνταφιασμοῦ μου τετήρηκερ αὐτό. τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντες ἔχετε μεθ᾿ αὐτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντες ἔχετε. ἐγὼ οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ ἡν ἰουδαίωμ, ὅτι ἐκῆ ἐσίμ, ἢ ἦλθον οὐ διὰ τὸν ἸΗΣΟΥΝ μόνον, ἀλλ ἵνα καὶ τὸν λάζαρον ἴδωσι, ὃν ἤγαγεν ἐκ νεκρῶν. βουλεύσωντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς, ἵνα καὶ τὸν λάζαρον ἀποκτείνωσι, ὅτι πολλοὶ δι᾿ αὐτὸν ὑπήγομ ἡν ἰουδαίωμ, καὶ ἐπίσθουμ εἰς τὸν ἸΗΣΟΥΝ. τῆ ἑπαύριον ὁ ἄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς πλὴν ἑορτῶν ἀκούσαντες, ὅτι ἔρχετο ὁ ἸΗΣΟΥΣ εἰς ἱεροσόλυμα, ἔλαβον τὰ βαΐα ἡν φοινίκωμ, καὶ δριξίμ ἦλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ καὶ ἔκραζον. ὡς ἀννα, ἐυλογημὴ ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου ὁ βασιλεὺς τῷ ἰσραήλ. ἐν ὧν ὁ ἸΗΣΟΥΣ ὀνάριον ἐκάθισερ ἐπ᾿ αὐτό, καθὼς ἔστι γεγραμμύωμ. μὴ φοβοῦ δύγατες σῶμ, ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται καθ᾿ ἡμῶν ἐπὶ πῶλον ὄνου. ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταί

ut si quis cognoverit ubi sit indicet, ut apprehendant eum.

Jesus ergo ante sex dies pasce uenit Bethaniam ubi Lazarus fuerat mortuus, quem suscitauit Iesus. Fecerunt autem ei cenam ibi, & Martha ministrabat. Lazarus uero unus erat ex discumbentibus cum eo. Maria ergo accepit libram unguenti nardi pistice preciosa, & unxit pedes Iesu, & extersit pedes eius capillis suis, & domus impleta est ex odore unguenti. Dixit ergo unus ex discipulis eius Iudas Iscariotes, qui erat eum traditurus. Quare hoc unguentum non uenit trecentis denarijs & datum est egenis? Dixit autem hoc, non quod pauperes illi cur e essent, sed quia fur erat, & loculos habens ea quae mittebantur portabat. Dixit ergo Iesus. Sine illam, in die sepulture mee seruauit illud. Pauperes enim semper habetis uobiscum, me autem non semper habetis. Cognouit ergo turba multa ex Iudaeis quod illic esset, & uenerunt non propter Iesum tantum, sed ut Lazarum uiderent, quem suscitauerat a mortuis. Consultabant autem principes sacerdotum, ut & Lazarum interficeret, quia multi propter illum abibant ex Iudaeis, & credebant in Iesum. Postero die turba multa quae uenerat ad diem festum, cum audissent quod uenit Iesus Hierosolymam, acceperunt ramos palmarum, & processerunt obuiam ei & clamabant. Hos anna, benedictus qui uenit in nomine domini rex Israel. Nactus autem Iesus asellum sedit super eum, sicut scriptum est. Noli timere filia Sion, ecce rex tuus uenit sedes super pullum asinae. Haec autem non cognouerunt discipuli

XII

Ut maria mag. unxit pedes iesu & extersit capill.

Murm. Juds.

Ut cogitabat & lazaru interficere.

Ut turba ostendit iesu uenire in hierosolymaz i asello.

...foras & prodigi... manus & pedes... soluite eum... ex iudaeis qui... uiderant quae facti... Quidam... congreg... pharisei... Quid facimus... Si dicit... omnes uident in eum... Roman... uolent... Vnus autem ex... nomine, cum esset... dicit eis. Vos nescitis... quae expedit uobis, ut... pro populo, & non... Hoc autem... am esset... quod Iesus... Et non tantum... qui erant... Ab illo ergo... interficerent eum... non palam ambulabat... sed abiit in regionem... in ciuitatem quae... ibi morabatur... propinquo... num, & ascendit... mam de regione... ficarent seiplos... esum, & colloqu... mplo stantes. Quis... non uenit ad... aut potiffes & pharisei...

Cap. 12.

μαθηταί αυτω τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη
 ΙΗΣΟΥΣ τότε ἐμνημόνησαμ ὅτι ταῦτα ἦν ἐπὶ
 αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαμ
 αὐτῷ. Εμαρτύρησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος ὅ ὡς μετ' αὐ-
 τοῦ, ὅτε τὸν λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τῶ μνη-
 μείου, καὶ ἠγάρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Διὰ τοῦ-
 το καὶ ὑψώθησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαμ
 τοῦτο αὐτὸν πεποιθέναι τὸ σημεῖον. οἱ
 οὖν φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτούς. Θεωροῦ-
 τε, ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε ὁσδέμ; Ἰδε ὁ κόσμος
 ὁπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν. ἦσαμ δέ τινες ἑλ-
 λῶες ἐκ τῶ ἀναβαινόντων, ἵνα προσκυνήσω-
 σίμ ἐν τῇ ἑορτῇ. οὗτοι οὖν προσήλθορ ἐί-
 λίπωρ τῶ ἀπὸ βηθσαϊδᾶ ἐκ γαλιλαίας,
 καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες, κύριε, θέλωμεν
 τὸν ΙΗΣΟΥΣ ἰδεῖν. ἐρχεται ἐίλιππος
 λέγει τῶ ἀνδρέα, καὶ πάλιν ἀνδρέας καὶ
 ἐίλιππος λέγουσιν τῶ ΙΗΣΟΥΣ. ὁ δὲ ΙΗ-
 ΣΟΥΣ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων, ἑλθόντες
 ἡώρα, ἵνα δοξασθῆ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ἀμὴν
 λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σί-
 του πεσῶν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ αὐτὸς μό-
 νοσ μὴδ, ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν
 φέρει. ὁ ἐίλιππος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει
 αὐτὴν, καὶ ὁμισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ
 κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐ-
 τὴν. ἐὰν ἐμοὶ διακονῆτε, ἐμοὶ ἀκολουθεῖ-
 τω, καὶ ὅπου ἐγὼ εἶμι ἐγὼ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος
 ὁ ἐμὸς ἔσται, καὶ ἐὰν τις ἐμοὶ διακονῆ τιμή-
 σα αὐτὸν ὁ πατήρ. καὶ ἡ ψυχὴ μου τετάρα-
 κται. τί εἶπω. πατέρες σώσατέ με ἐκ φιλώ-
 ρας ταύτης; ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθορ εἰς
 τὴν ὥραν ταύτην, πατέρες δοξαστέ μου τὸ
 ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
 ἐδοξάσα καὶ πάλιν δοξάσω. ὁ οὖν ὄχλος
 ὁ ἑσῶς, καὶ ἀκούσας ἔλεγεν, βροντὴν γε-
 γονέναι, ἄλλοι ἔλεγον, ἄγγελος αὐτῷ λε-
 λάληκεν. ἀπεκρίθη ὁ ΙΗΣΟΥΣ, καὶ εἶπεν.
 οὐδ' ἐγὼ αὐτῆ ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ δι-
 ὑμᾶς.

*Vt quidam iudei greci peti-
uerunt a philippo iesu uide.*

*Iesu dicit, nisi granum frumēti
caecum fuerit, non potest
fructum afferre.*

Ite, nunc anima mea turbata est.

Pater gloria nomē tuū.

Vt turba dixit tunc uisum.

discipuli eius primū, sed qñ glorificatus
 est Iesus, tunc recordati sunt, qd' hæc ef-
 sent scripta de eo, & hæc fecissent ei. Te-
 stimoniū ergo perhibebat turba, quæ
 erat cum eo quādo Lazarum uocauit
 de monumēto, & suscitauit eum a mor-
 tuis, Propterea & obuiam uenit ei tur-
 ba, quod audierant eum fecisse hoc si-
 gnum. Pharisei ergo dixerunt inter
 se, Videtis quod nihil proficitis? Ecce
 mundus post eum abiit. Erant autem
 quidam Græci ex his qui ascenderant
 ut adorarent in die festo. Hi ergo ac-
 cesserūt ad Philippum qui erat a Beth-
 saida galilææ, & rogabant eū dicentes,
 Dñe uolum⁹ Iesum uidere. Venit Phi-
 lippus & dicit Andream. Andreas rursum
 & Philippus dixerūt Iesu. Iesus autē re-
 spondit eis dicēs. Venit hora ut clarifi-
 cetur filius hoīs. Amē amē dico uobis,
 nisi granum frumēti cadens in terram
 mortuum fuerit ipsum solum manet.
 Si uero mortuum fuerit, multū fructū
 affert. Qui amat animā suā, perdet eā.
 Et qui odit animā suam in hoc mūdo,
 in uitā æternā custodiet eā. Si quis mi-
 hi ministrat, me sequatur. Et ubi sum
 ego, illic & minister meus erit. Si quis
 mihi ministrauerit, honorificabit eum
 pater meus. Nunc anima mea turbata
 est. Et quid dicam? Pater saluifica me
 ex hora hac. Sed propterea ueni in ho-
 ram hanc. Pater gloria nomen tuū.
 Venit ergo uox de cælo dicens. Et clari-
 ficauit, & iterū clarificabo. Turba ergo
 q̄ stabat & audierat, dicebat tonitruū
 esse factū. Alij autē dicebant. Angelus
 ei locutus est. Rñdit Iesus & dixit. Nō
 propter me hæc uox uenit sed propter
 uos.

ὕμᾱς, μᾶλλον κρείττους ἐσὶν τοῦ κόσμου τούτου. μᾶλλον ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβλήθη σέται. ἔγωγε, καὶ γὰρ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς πάντας ἐλκύνσω πρὸς ἑμαυτὸν. τοῦτο δὲ εἶπε λέγειν σημαίνων πρὸς θανάτῳ ἡμελλεῖν ἀποθνήσκειν. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος, ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ πῶς σὺ λέγεις ὅτι ὑψωθῆναι ἔχεις καὶ ἄνθρωπος τὶς ἐσὶ οὗτος ὁ ἴσους τῷ θεῷ; εἶπε ἰεροῦσολοιμίταις αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν ἐστίν. περιπατεῖτε ὡς ὅτε φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ. ὁ περὶ πατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ, οὐκ οἶδεν πῶς ὑψάσθῃ, ἕως ὅτε φῶς ἔχει, πιστεύει εἰς τὸ φῶς, ἵνα ἦοι φῶς ἐν ἑαυτῷ. ταῦτα ἐλάλησεν ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ὅτε ἀπελθὼν ἐκρούετο ἀπ' αὐτῶν. ἦσαν οὖν οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτὸν, ἵνα ὁ λόγος ἠσαίετο τοῦ προφήτου πληρωθῆναι ὃν εἶπε, κύριε τίς ἐπίστευσει τῇ ἀκοῇ ὑμῶν; ὁ βραχίον κυρίου τίς ἀπεκαλύφθη; διὰ τούτου οὐκ ἠδύνατο πιστεῖν, ὅτι πάλιν εἶπε ἠσαίας, τετίφλωκεν ἅνθρωπος τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὅτι πεπώρωκεν αὐτὸν καὶ τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσιν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐπιστραφῶσιν, καὶ ἰάσωμαι αὐτοὺς. ταῦτα εἶπε ἠσαίας ὅτι ἴδεν πλὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ, ὁ μωσὶ μέτροι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ διὰ τοῦ φαρισαίουσ οὐχ ὡμολόγησαν, ἵνα μὴ ἀποσωμάγωιο γίνωνται. ἠγάπησεν γὰρ πλὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μάλλον ἢ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. ἸΗΣΟΥΣ ὁ ἐκράξεν ὅτι εἰσπερὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ, ἀλλὰ εἰς τὸ πέμφαντά με, καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ, θεωρεῖ τὸν πέμφαντά με, ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλάλησα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. καὶ εἴαν τις μὴ ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων, καὶ μὴ πιστεύῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν, οὐδὲ ἤλθον, ἵνα

uos. Nunc iudiciū est mūdi huius. Nūc princeps mundi huius eijcietur foras. Et ego si exaltatus fuero a terra, omnes traham ad meipsum. Hoc autē dicebat significans qua morte esset moriturus. Rndit ei turba. Nos audiuimus ex lege quod Christus manet in aternū. Et quomodo tu dicis, oportet exaltari filium hominis? Quis est iste filius hominis? Dixit ergo eis Iesus. Adhuc exiguo tēpore lumen uobiscū est. Ambulate donec lucē habetis, ne uos tenebræ compñendant. Et qui ambulat in tenebris, nescit quo uadat. Dū lucem habetis, credite in lucē, ut filij lucis sitis. Hæc locutus est Iesus, & abiit. & abscondit se ab eis. Cum autē tanta signa fecisset coram eis, nō credebant in eum, ut sermo Esaiæ pphetæ impleret quē dixit. Dñe quis credidit auditui nostro, & brachiū domini cui reuelatū est? Propterea nō poterant credere, quod iterū dixit Esaias. Excæcauit oculos eorū & indurauit cor eorum ne uideant oculis, & ne intel ligant corde, & conuertantur & sanem eos. Hæc dixit Esaias quādo uidit gloriam eius, & locutus est de eo. Verum tamen & ex principibus multi crediderunt in eum, sed propter pharisæos nō confitebantur, ne de synagoga eijcerentur. Dilexerunt enim gloriam hominum magis quā gloriam dei. Iesus autem clamauit & dixit. Qui credit in me nō credit in me, sed in eū qui misit me. Et qui uidet me, uidet eum qui misit me. Ego lux in mūdū ueni, ut oīs q̄ credit in me, in tenebris nō maneat. Et si quis audierit uerba mea, & non crediderit, ego non iudico eū. Non enim ueni ut iudicem

Ut iesu abiit et abscondit se a turba.

Ut ex principibus multi crediderunt in me, sed propter pharisæos non confitebantur.

Iesu clamat. Qui credit in me non credit in me, sed in eum qui misit me.

κρίνω

iudicem

Cap. 12. 13.

κρινώ τ' κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον.
 Ο ἔδειξέ μου ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνωμ τὰ ἔθημα
 τά μου ἔχῃ τὸν κρινόντα αὐτόν. Ο λόγος
 ὁμ' ἐλάλησα, ἐκένος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἑσχάτῃ
 ἡμέρᾳ, ὅτι ἐγὼ θ' ἐμαυτῷ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ'
 ὁ πατέρας με πατρὸς αὐτοῦ μοι ἐντολὴν ἔδωκεν
 τί εἶπω καὶ τί λαλήσω, καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολή
 ἡ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐστίν, καὶ αὐτὸ λαλῶ εἰς κα
 θὼς εἰρηκέρ μοι ὁ πατὴρ ὅπως λαλήσω. πρὸ ἧ
 ἐφ' ἡμερῶν τ' πατέρα. εἰδὼς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ὅτι ἐ
 λήλυθεμ αὐτῷ ἡ ὥρα, ἵνα μεταβῆ ἐκ τ' κόσμου
 τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τὸν
 ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπη
 σεν αὐτούς, καὶ εἰπὸν γενομένου τοῦ θ' ἰσ
 βόλου ἡδὲ βεληκότος εἰς τὴν καρδίαν ἰού
 δα σίμωνος Ἰσκαριώτου, ἵνα αὐτὸν παρα
 ἔδωκεν. εἰδὼς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ὅτι πάντα δέδωκεν
 αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἅπ' αὐτοῦ
 θ' ἔλαβεν, ἔπειθ' ὁ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, ἐγείρεται
 ἐκ τ' εἰπὸν καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν
 λέντιον, διεζώσεν αὐτὸν, ἔπειθ' ἐβάλλει ὕδωρ
 εἰς τὸν νιπτήρα, καὶ ἤρξατο νίπην τὸν πόδας
 αὐτοῦ μαθητῶν, καὶ ἐμάσεν τῷ λεντίῳ ὃ ἦν διε
 ζωσμένους. ἔρχεται οὖν πρὸς σίμωνα πέτρον,
 καὶ λέγει αὐτῷ ἐκένος, κύριε, σὺ μου νίπης τὸν
 πόδας; ἀπεκρίθη ἸΗΣΟΥΣ καὶ εἶπεν αὐτῷ. ὅτι
 ποῦ, σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γινώσκῃς μετὰ ταῦτα.
 λέγει αὐτῷ πέτρος. οὐ μὴ νίπης τὸν πόδας μου
 εἰς τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ. εἰ μὴ
 μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχῃς μέρος μετ' ἐμοῦ. λέγει αὐ
 τῷ σίμων πέτρος. κύριε, μὴ τὸν πόδας μου
 μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὸ κεφάλιν. λέγει
 αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ὁ λευκός, οὐ χεῖρας ἔχει ἢ
 τὸν πόδας νίψας. ἀλλ' ἐστὶν καθαρὸς ὅλος
 ἔνι μὲν καθαρὸς ἐσὶ, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. ἡδὲ
 γὰρ τὸν πατέρα δόντα αὐτόν, διὰ τὸ εἶπεν
 οὐχὶ πάντες καθαρὸί ἐστε. ὅτε ζω ἔνι φημι τὸν
 πόδας αὐτοῦ, καὶ ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ
 ἐναπιστῶν πάλιν εἶπεν αὐτοῖς. γινώσκετε
 τί πεποίηκα

Lectio de cena dñi.

De lotione pedu.

Ut iterum recubentibus dicit Scit qd fecerim vobis etc

iudicē mūdū, sed ut saluificē mūdū. qui
 spernit me, & nō accipit uerba mea, ha
 bet q iudicet eū. Sermo quē locutus sū
 ille iudicabit eū in nouissimo die, quia
 ego ex meipso nō sum locut⁹, sed q mi
 sit me pater, ipse mihi mandatū dedit,
 qd dicā, & qd loquar. Et scio qd māda
 tū eius uita aeterna est. Quæ ergo ego
 loquor sicut dixit mihi pater sic loqr.
 Ante diem autē festū paschæ sciens Ie
 sus quod uenisset hora eius ut trāfiret
 ex hoc mūdo ad patrē cū dilexisset su
 os q erāt in mūdo usq; ad finē dilexit
 eos. Et cœna facta cū diabolus iam mi
 sisset i cor Iudæ Simōis, ut traderet eū
 Iscariotes, sciēs Iesus qd oia dedisset ei
 pater in man⁹, & quod a deo exiuisset,
 & ad deū iret, surgit a cœna, & ponit ue
 stimenta, & cū accepisset linteū, præ
 cinxit se. Deinde misit aquā in peluim,
 & cœpit lauare pedes discipulorum, & ex
 tergere linteo quo erat præcinctus. Ve
 nit ergo ad Simonē Petrum. Et dicit ei
 Petrus. Domine tu mihi lauas pedes?
 Respondit Iesus & dixit ei. Quod ego
 facio tu nescis nunc, scies autem postea
 Dicit ei Petr⁹. Nō lauabis meos pedes
 in æternum. Respondit ei Iesus. Si nō
 lauero te, non habebis partem mecum,
 Dicit ei Simon Petrus. Domine nō tā
 tum pedes meos, sed & man⁹ & caput.
 Dicit ei Iesus. Qui lotus est, non indi
 get nisi ut pedes lauat, sed est mundus
 totus. Et uos mundi estis, sed non om
 nes. Sciebat enim, quis nam esset qui
 traderet se, propterea dixit, non estis
 mundi omnes. Postq; ergo lauit pe
 des eorū, & accepit uestimenta sua, &
 cum recubuisset iterum dixit eis. Scitis
 quid fecerim

XIII

τί πεποίηκα ὑμῖν, ὑμεῖς φωνεῖτέ με ὁ δὲ δίδα
 σκαλος καὶ κύριος, ὃ καλῶς λέγετε, εἰ μὴ
 εἰ ὄω ἐγὼ ἐν ἑαυτῶν τῶν ποδῶν ὁ κύρι
 ος καὶ ὁ δὲ δίδα σκαλος, καὶ ὑμεῖς οὐ φείλετε ἀλλήλων
 νίπην τῶν ποδῶν, ὑποδάγμα γὰρ ἔδωκα
 ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς
 ποιῆτε, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστι δὲ
 λος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὗ δὲ ἀπόστολ
 οῦ μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. εἰ ταῦτα οἱ
 δαπε, μακάριοι ἐσὲ ἐὰν ποιῆτε αὐτά. οὗ πε
 ρὶ πάντων ὑμῶν λέγω. ἐγὼ δὲ οὐκ ὄω
 λεξάμην, ἀλλ' ἵνα ἡ γράφη πλῆρωσθῃ, ὁ τῶ
 γων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον, ἐπῆρεν ἐπὲ μὲ πλῆ
 ρῆνα μ' αὐτοῦ. ἀπαρτί λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ
 γενέσθαι, ἵνα οἱ ἄνθρωποι πιστεύσῃ, ὅτι
 ἐγὼ εἰμὶ. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβά
 σων ἐὰν ἕνα πέδιφον, ἐμὲ λαμβάνει. ὁ δὲ ἐμὲ
 λαμβάνων, λαμβάνει τὸν ἀποστείλαντά με.
 Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἔταράχθη τῷ πνεύ
 ματι, καὶ ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπερ. ἀμὴν ἅ
 μων λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει
 με, ἔβλεπον ὄω εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ ἅ
 ποροῦντες περὶ τίνος λέγει. ἢ δὲ ἀνακείμε
 νος εἷς ἅπλῃ μαθητῶν αὐτοῦ ὅτι τῷ κόλπῳ τοῦ
 ἸΗΣΟΥ, ὃν ἠγάπα ὁ ἸΗΣΟΥΣ. Νεῖα ὄω τοῦ
 τῶ σίμων πέτρος πυνθέσθαι τίς ἄν εἴη πε
 ρὶ οὗ λέγει, ἐπιπεσὼν δὲ ἐκείνῳ ἐπὶ τὸ σῆ
 ρος τοῦ ἸΗΣΟΥ λέγει αὐτῷ. κύριε, τίς ἐσὶς
 ἀποκρίνεται ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ἐκείνός ἐστιν ὃ ἐγὼ
 βάψας τὸ πόδιόν σου ἐπιδύσω, καὶ ἐμβάψας τὸ
 πόδιόν σου ἐπιδύσω, δίδωσιν ἰουδα σίμωνος ἰσκαριώ
 τη, καὶ μετὰ τὸ πόδιόν σου, τότε εἰσῆλθον εἰς
 ἐκείνον ὁ σατανᾶς. λέγει ὄω αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ.
 ὁ ποιῆς, ποίησον τάχιστα. τοῦτο δὲ, οὐδεὶς ἐ
 γνω ἅπλῃ ἀνακείμην, πρὸς τί εἶπερ αὐτῷ.
 ἕνα γὰρ ἔδοκον ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶ
 χερ ὁ ἰουδα, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἀ
 γόρασον, ὃν ἔχον εἰς πλῆρῶν ἐστίν.
 ἢ τοῖς πῶχτοῖς ἵνα τι δῶ. λαβὼν ὄω τὸ
 πόδιόν σου

quid fecerim uobis? Vos uocatis me
 magister & dñe, & bene dicitis, sum ete
 nim. Si ergo ego laui pedes uestros do
 minus & magister, & uos debetis alter
 alterius lauare pedes. Exemplū em̄ de
 di uobis, ut quēadmodum ego feci uo
 bis, ita & uos faciatis. Amē amen dico
 uobis, non est seruus maior dño suo,
 nec apostolus maior est eo qui misit
 illum. Si hæc scitis, beati estis si feceritis
 ea. Non de omnibus uobis dico. Ego
 scio quos elegerim. Sed ut adimpleat̄
 scriptura. Qui manducat mecū panē,
 leuauit contra me calcaneū suū. Amo
 do dico uobis priusq̄ fiat, ut cū factū
 fuerit credatis, quia ego sū. Amen amē
 dico uobis, qui accipit si quē misero, me
 accipit. Qui aut̄ me accipit, accipit eum
 qui me misit. Cū hæc dixisset Iesus tur
 batus est spiritu, & p̄testat̄ est & dixit.
 Amen amen dico uobis, quia unus ex
 uobis tradet me. Aspiciēbāt ergo se in
 uicem discipuli, hæsitantes de quo dice
 ret. Erat ergo recubēs unus ex discipu
 lis eius in sinu Iesu, quem diligebat Ie
 sus. Innuīt ergo huic Simō Petr̄, ut sci
 scitaret, q̄s esset de quo loq̄ret̄. Itaq; cū
 recubūisset ille supra pectus Iesu, dicit
 ei. Dñe, quis est? Respondit Iesus. Ille
 est cui ego intinctū panem porrexero.
 Et cū intinxisset panem, dedit Iudæ Si
 monis Ischariote. Et post buccellā in
 troiuit in eum satanas. Et dicit ei Iesus.
 Quod facis fac citius. Hoc autē nemo
 sciuit discumbentiū ad quid dixerit ei.
 Quidam enim putabant, quia oculos
 habebat Iudas, q̄ dixisset ei Iesus, eme
 ea q̄ opus sunt nobis ad diē festū, aut
 egenis ut aliquid daret. Cū ergo acce
 pisset

Iesg tbatg spū dicit de tra
dicere.

Sciscitāt petrg & iohes q̄s q̄s;

Iesus Iudæ qd facit facitig.

V pisset

De exitu iude dicit. Nunc clarificatus est fil. hoīs.

φωμίον εκέν, ευθώς δεηλθ. ημ ζ νύξ, οτε δω
 δεηλθεμ, λέγει ο ΙΗΣΟΥΣ. νυν εδοξάσθη ο υι
 ος τω ανδρωπου, κηλ ο δεος εδοξάσθη εν αυ
 τω, ει ο δεος εδοξάσθη εν αυτω, ο δεος δο
 ξάσθη αυτομ εν εαυτω. κηλ ευθως δοξάσθη αυ
 τω. τεκνία, ετι μικρομ μεθ υμων ειμί. ζη /
 τήσετέ με, κηλ καθως ειωμ τρε ιουδαίοις
 οτι οπου υπάγω εγω, υμεις ου δάσασθε ελ
 θεϊμ, κηλ υμιν λέγω αρετι, εντολήμ καινήμ
 διδάωμι υμίν, ινα αγαπάτε αλληλους, κα /
 θως ηγάπησα υμεις, ινα κηλ υμεις αγαπάτε
 αλληλους, εν τούτω γνώσονται πάντες, οτι
 εμοι μαθηταί εσε, εαμ αγαπώ εχετε εν
 αλληλοις. λέγει αυτω σίμων πέτρος. κύριε,
 που υπάγεις; απεκρίθη αυτω ο ΙΗΣΟΥΣ.
 Οπου υπάγω, ου δάσασαί μοι νυν ακολου /
 θήσαι, υσερομ δε ακολουθήσεσ μοι. λέγει αυ
 τω ο πέτρος. κύριε, δια τί ου δάσασαί σοι α
 κολουθήσαι αρετι, τίνω ψυχώ μου υπέρ σου
 θήσω. απεκρίθη αυτω ο ΙΗΣΟΥΣ. τί ψυχώ
 σου υπέρ μου θήσεσ; Αμήμ αμήμ λέγω σοι,
 ου μη αλέκτωρ φωνήσε, εως ου απαρνήση με
 τρε. και ειπεμ τρε μαθηταίς αυτω. μη
 ταρασ εδω υμων η καρδια. πισεύετε εις τον
 δεομ, η εις εμε πισεύετε. Εμ τη οικία τω πα
 τρος μου μοι αι πολλαί εισιμ. ει δε μη, ειπομ
 αμ υμίν, πορεύομαι ετιμάσαι τον πομ υμίν.
 κηλ εαμ πορευθώ εριμάσω υμίν τον πομ, πά
 λιμ ερχομαι η παλήφομαι υμεις προς εμ
 αυτομ, ινα οπου ειμί εγω ο υμεις ητε. και
 οπου υπάγω, οιδάτε, κηλ τίνω οδω οιδάτε.
 λέγει αυτω θωμάς. κύριε, ουκ οιδάμου ποσ
 υπάγεις, ο πως δάσασαί τίνω οδω ειδέ /
 και; λέγει αυτω ο ΙΗΣΟΥΣ. Εγω ειμί η οδω η
 η αλήθεια η η ζωή. ουδεις ερχετ προς τον πα
 τερ, ει μη δι εμου. ει ε γνώκατέ με, η τον πατε
 ρα μη ε γνώκατε αμ. ο απάρετι γνώσκετε αυ
 τον, και εωράκατε αυτομ. λέγει αυτω φιλίπ
 πος. κύριε, δεξομ ημίν τον πατέρα και αρε
 ημίν.

Mandatū d dilectorū dat eis.

Petro di nō cantab gallus.

Incipit Sermo dñi post cenā, ab hīc vsq ad c. 18.
Nō turba cor. viij.

pisset ille buccellā, exiuit continuo. Erat
 autē nox. Cum ergo exisset, dixit Iesus.
 Nunc clarificatus est filius hominis, &
 deus clarificatus est in eo. Si deus clari
 ficatus est in eo, & deus clarificabit eū
 in semetipso, & cōtinuo clarificabit eū.
 Filioli, adhuc paulisper uobiscū sum.
 Quæretis me, & sicut dixi Iudæis, quo
 ego uado uos non potestis uenire. Et
 uobis dico modo. Mandatū nouū do
 uobis, ut diligatis inuicem sicut dilexi
 uos, ut & uos diligatis inuicem. In hoc
 cognoscent omnes quod discipuli mei
 sitis, si dilectionē habueritis inter uos.
 Dicit ei Simō Petrus. Dñe quo uadis?
 Rñdit ei Iesus, quo ego uado, nō potes
 me modo sequi, sequeris autē postea.
 Dicit ei Petrus. Quare nō possum te se
 qui modo? Animā meam pro te po
 nam. Respondit ei Iesus. Animā tuam
 pro me pones? Amen amen dico tibi,
 nō cantabit gallus donec ter me neges.
 Et ait discipulis suis. Non turbetur
 cor uestrum. Creditis in deum, & in me
 credite. In domo patris mei mansiones
 multæ sunt. Si quo minus, dixissem uo
 bis, uado parare uobis locū. Et si abie
 ro & preparauero uobis locum, iterum
 uenio & accipiam uos ad meipsum, ut
 ubi sum ego & uos sitis, Et quo ego ua
 do scitis & uia scitis. Dicit ei Thomas.
 Dñe nescimus quo uadis. Et quomo
 do possumus uiam scire? Dicit ei Iesus.
 Ego sum uia, & ueritas, & uita. Nemo
 uenit ad patrem nisi per me. Si cogno
 uissetis me, & patrem meum utiq; co
 gnouissetis. Et a modo cognoscitis eū,
 & uidistis eum. Dicit ei Philippus. Do
 mine ostende nobis patrem, & sufficit
 nobis

XIII

ἡμῶν. λέγει αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ. τοσοῦτον ἄξι-
 ον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με; φί-
 λιππε, ὁ ἑώρακώς ἐμὲ ἑώρακεν τὸν πατέρα
 ἡμῶν, καὶ πῶς σὺ λέγεις, ὁ οὐκ ἔγνω ἡμῶν τὸν πα-
 τέρα; οὐ πιστεύεις, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ
 πατήρ ἐν ἐμοὶ ὄζει; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λα-
 λῶ ὑμῶν, ἀπὸ ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ, ὁ δὲ πατήρ ὁ
 ἐν ἐμοὶ μόνον, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα, οὐ πι-
 στεύετε μοι, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πα-
 τὴρ ἐν ἐμοὶ ὄζει; εἶδε μὴ διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πῶς
 εὐενέτε μοι. ἀλλὰ ἁπλῶς λέγω ὑμῶν, ὁ πιστεύ-
 ων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, καὶ ὁ κενὸς ποι-
 ῆσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει, ὅτι ἐγὼ
 πρὸς τὸν πατέρα μου πορεύομαι. καὶ ὁ ἐάν-
 τις ἀθήσῃ ἐν τῷ ὀνόματί μου τοῦτο ποιῆ-
 σω, ἵνα δοξασιῶν ὁ πατήρ ἐν τῷ υἱῷ. ἐάν τις ἀ-
 θήσῃ με ἐν τῷ ὀνόματί μου ἐγὼ ποιή-
 σω, ἐάν τις ἀγαπάτε με τὰς ἐντολάς τὰς ἐμὰς
 τηρήσῃ. καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ
 ἄλλον παρακλητόν δώσει ὑμῶν, ἵνα μόνον
 μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ πνεῦμα ὁ
 ἀληθείας, ὁ ὁ κόσμον οὐκ ἔκτισεν, ὅτι
 οὐ θεωρεῖ αὐτό, οὐδὲ γινώσκει αὐτό. ὑμεῖς δὲ
 γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῶν μένει, καὶ ἐν ὑμῖν
 ἔσται, οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς, ἔρχομαι
 πρὸς ὑμᾶς, ἔτι μικρὸν ἔτι ὁ κόσμος με οὐκ
 ἔτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι ἐγὼ ζῶ
 καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, γινώ-
 σεσθε ὑμεῖς, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου, καὶ
 ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ, καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῶν. ὁ ἔχω
 τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶ αὐτάς, ἐκένος
 ὄζει ὁ ἀγαπῶν με. ὁ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγα-
 πηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου, καὶ ἐγὼ
 ἀγαπήσω αὐτόν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμ-
 αὐτόν. λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώ-
 της, κύριε, τί γέγονεν, ὅτι ἡμῶν μέλλας ἐμ-
 φανίσαι σεαυτὸν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ. ἀπε-
 κρίθη ὁ ἸΗΣΟΥΣ καὶ εἶπερ' αὐτῷ, ἐάν τις ἀγα-
 πᾷ με τὸ λόγον μου τηρήσει, ἔτι πατήρ με ἀγα-
 πήσει αὐτόν

nobis. Dicit ei Iesus. Tanto tempore uo-
 biscum sum & nō cognouisti me? Phi-
 lippe, qui uidit me, uidit patrem. Quo-
 modo tu dicis ostende nobis patrem?
 Non credis, quod ego in patre, & pater
 in me est? Verba quæ ego loquor uo-
 bis, a meipso nō loquor. Pater autē i me
 manens ipse facit opera. Non creditis
 mihi, quod ego in patre & pater in me
 est? Alioquin ppter opera ipsa credite
 mihi. Amen amē dico uobis, qui credit
 in me, opera quæ ego facio, & ipse faci-
 et, & maiora horum faciet, quia ego ad
 patrem uado. Et quodcumq; petierit-
 is in nomine meo hoc faciam, ut glo-
 rificetur pater in filio. Si quid petieritis
 in nomine meo, ego faciam. Si diligitis
 me, mandata mea seruate. Et ego roga-
 bo patrem & alium paradetū dabit uo-
 bis, ut maneat uobiscū in æternū, spm̄
 ueritatis quem mundus nō potest acci-
 pere, quia nō uidet eū, nec scit eū. Vos
 autem cognoscitis eum, quia apud uos
 manet, & in uobis erit. Non relinquam
 uos orphanos, ueniam ad uos. Adhuc
 pusillū, & mundus me iam non uidet.
 Vos autē uidebitis me, quod ego uiuo, &
 uos uiuetis. In illo die uos cognoscetis
 quod ego sum in patre meo, & uos in
 me, & ego in uobis. Qui habet manda-
 ta mea & seruat ea, ille est q̄ diligit me.
 Qui autem diligit me, diligetur a patre
 meo, & ego diligam eum, & manife-
 stabo ei meipsum. Dicit ei Iudas, non
 ille Ischariotes. Domine quid factum
 est quod manifestaturus es nobis teip-
 sum, & non mundo? Respondit Ie-
 sus & dixit ei. Si quis diligit me, sermo-
 nem meum seruabit, & pater meus di-
 liget eū

Si diligit me mandata mea

Si quis diligit me

V 2 liget eū

πήσα αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλθυσόμεθα, Ἐ-
 μονήν παρ' αὐτοῦ ποιήσομεν. ὃ μὴ ἀγαπῶν
 με τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ, καὶ ὁ λόγος
 ὃν ἀκούετε, οὐκ ἔστι ἐμὸς, ἀλλὰ τοῦ πατρὸς
 ἡσυχίας, με πατρός. ταῦτα λελάληκα ὑ-
 μῖν παρ' ὑμῖν μένων. ὃ δὲ παρακλήτος τὸ
 πνεῦμα ἁγίου, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐν τῷ
 ὀνόματί μου, ἐκείνῳ ὑμᾶς διδάξει πάντα
 καὶ ὑπενείησά ὑμᾶς πάντα ὅσα ἔτι ποιοῦν ὑμῖν.
 εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρηλίω πλὴν ἐμῆν δίδω-
 μι ὑμῖν, ὅν καθὼς ὁ κόσμος δίδωσι, ἐγὼ
 δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέτω ὑμῶν ἡ καρ-
 δία, μηδὲ δαλιάτω. ἠκούσατε, ὅτι ἐγὼ εἶ-
 πομ ὑμῖν, ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς.
 εἰ ἠγαπήσθε με, ἐχάρητε ἅμ, ὅτι εἶπομ πο-
 ρεύομαι πρὸς τὸν πατέρα, ὅτι ὁ πατήρ
 μείζων μου ὄστιν. καὶ νῦν ἔρχομαι ὑμῖν πρὶν
 γενέσθαι, ἵνα ὅτ' ἅμ γλήκηται πιστεύσητε, οὐκ
 ἔτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν. ἔρχεται γὰρ
 ὁ υἱὸς τοῦ κόσμου τὸς ἀρχῶν, ἢ ἐμοὶ οὐκ ἔχει
 οὐδέ ἐμ, ἀλλ' ἵνα γνώῃ ὁ κόσμος, ὅτι ἀγαπῶ τὸν
 πατέρα, ἢ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ,
 οὕτως ποιῶ. ἐγείρεσθε ἀγαπᾶτε ἐντεῦθεν.

Ego sū uitis uera.

Εγὼ εἰμι ἡ ἀμπελὶς ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ
 πατήρ μου ὁ γεωργὸς ὄστιν. πᾶν κλήμα ἐν
 ἐμοὶ μὴ φέρομ καρπὸν ἄρει αὐτό, καὶ πᾶν
 τὸ καρπὸν φέρομ, καθάρισα αὐτό, ἵνα πλεί-
 ορα καρπὸν φέρῃ, ἢ ὅτι ὑμεῖς καθαροὶ ἔσε,
 διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν. μένετε
 ἐν ἐμοί, καὶ γὰρ ἐν ὑμῖν, καθὼς τὸ κλήμα οὐ
 δύναται καρπὸν φέρεσθαι ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ
 μένῃ ἐν τῇ ἀμπελῶ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς ἐὰν
 μὴ ἐν ἐμοί μένητε. Εγὼ εἰμι ἡ ἀμπελὶς,
 ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὃ μένων ἐν ἐμοί, καὶ γὰρ
 ἐν αὐτῷ, οὕτως φέρει καρπὸν πολλόν, ὅτι χω-
 ρίς ἐμοῦ, οὐ δύνασθε ποιῆσθαι οὐδέ ἐμ. ἐὰν μὴ τις
 μένῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλήμα, ἢ ἐξ-
 ῥᾶνθη, ἢ σαράγουσιν αὐτὰ, καὶ εἰς πῦρ βάλλ-
 λουσι, καὶ καίεται. ἐὰν μένητε ἐν ἐμοί, καὶ
 τὰ κλήματα

liget eum, & ad eum ueniamus, & man-
 sionem apud eum faciemus. Qui non
 diligit me, sermones meos non seruat,
 & sermonem quem auditis nō est mei
 us, sed eius qui misit me patris. Hęc lo-
 cutus sum uobis apud uos manēs. Pa-
 ractetus autē spiritus sanctus, quē mit-
 tet pater in nomine meo, ille uos doce-
 bit oīa, & suggeret uobis omnia quae-
 cūq; dixero uobis. Pacem relinquo uo-
 bis, pacem meam do uobis. Non quom-
 modo mundus dat, ego do uobis. Nō
 turbetur cor uestrū neq; formidet. Au-
 distis quod ego dixi uobis, uado & ue-
 nio ad uos. Si diligeretis me gaudere-
 tis utiq; quia uado ad patrem, quia pa-
 ter maior me est. Et nūc dixi uobis pri-
 usq; fiat, ut cum factū fuerit credatis.
 Iam non multa loquar uobiscum. Ve-
 nit enim princeps mundi huius, & in
 me nō habet quicq;. Sed ut cognoscat
 mundus, qd' diligo patrē, & sicut mā-
 datum dedit mihi pater, sic facio. Sur-
 gite eamus hinc.

Ego sum uitis uera, & pater me⁹ agri XV
 cola est. Oēm palmītē in me nō feren-
 tem fructū tollet eū, & oēm q fert fru-
 ctū purgabit eū, ut fructū plus afferat.
 Iam uos mundi estis propter sermonē
 quē locutus sum uobis. Manete in me,
 & ego in uobis. Sicut palmes non pōt
 ferre fructū a semetipso nisi māserit in
 uite, sic nec uos, nisi in me manseritis.
 Ego sū uitis, uos palmītes. Qui manet
 in me & ego i eo, hic fert fructū multū,
 quia sine me nihil potestis facere. Si q^s
 in me nō māserit, mittet foras sicut pal-
 mes & arefcet, & colligunt ea, & in ignē
 mittūt & ardent. Si manseritis in me &
 uerba

τὰ ζήματά μου ἐν ὑμῖν μείνη. ὃ ἐὰν θέλητε
 αὐτήσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. Ἐρ τούτων
 ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολλὸν
 φέρητε, καὶ γενήσθε ἐμοὶ μαθηταί. καθὼς
 ἠγάπησέ με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ ἠγάπησα ὑμῶν.
 μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῆ ἐμῆ. ἐὰν τὰς ἐντο
 λὰς μου τηρήσκητε, μὴ μῶτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου
 καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τε
 τηρήκα, Ἐ μὴ ἂν τὸ ἐν τῇ ἀγάπῃ ταῦτα
 λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἢ χαρὰ ἢ ἐμὴ ἐν ὑμῖν
 μείνη, καὶ ἢ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῆ, αὕτη ὅστις ἢ
 ἐν τῇ ἐμῇ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς
 ἠγάπησα ὑμᾶς, μείζονα ταύτης ἀγάπῃς ὅτι
 εἰς ἐχέ, ἵνα τίς πῶν ψυχῆν αὐτοῦ δὴ ὑπερ ἔ
 φίλων αὐτοῦ, ὅτι φίλοι μου ἐσέ, ἐὰν ποιῆτε
 ὅσα ἐγὼ ἐκέλευσα ὑμῖν, ὅτι ἐν ὑμᾶς λέ
 γω δούλους, ὅτι ὁ δούλος οὐκ οἶδεν τί ποιῆ
 αὐτοῦ ὁ κύριος, ὑμᾶς δὲ εἰρηκα φίλους, ὅτι πάν
 τα ἃ ἠκούσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρι
 σα ὑμῖν, ὅτι ὑμᾶς με διελέξαθε, ἀλλ' ἐγὼ
 διελέξαμιν ὑμᾶς, Ἐ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμᾶς
 ὑπάγητε, Ἐ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς
 ὑμῶν μὴν, ἵνα ὅτι ἄρ αὐτήσκητε τὸν πατέρα
 ἐν τῷ ὀνόματί μου δῶ ὑμῖν, ταῦτα ἐν
 τέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, εἰ
 ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, ἠγώσκητε ὅτι ἐμὲ πρῶ
 τῶν ὑμῶν μεμίσηκεν, εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε,
 ὁ κόσμος ἄρ ἴδιον ἐμίση, ὅτι ἐκ τοῦ κό
 σμου οὐκ ἐσέ, ἀλλ' ἐγὼ διελέξαμιν ὑμᾶς ἐκ
 τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος.
 μνημονεύετε τοῦ λόγου ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν,
 οὐκ ἐσιν δούλοι, Ἐ μείζον τοῦ κυρίου αὐτοῦ.
 εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν καὶ ὑμᾶς διώξουσιν, εἰ τὸν
 λόγον μου ἐτήρησα, καὶ τὸν ὑμῶν μετέξουσιν
 ἠγώσκητε, ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν ὑ
 μῖν διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἶδασιν τὸν
 πέμψοντά με, ἐμὴ ἠγώσκη καὶ ἐλάλησα αὐ
 τοῖς, ἀμαρτίαν οὐκ εἶχον, καὶ δὲ πρόσφα
 ἦν, οὐκ εἶχον πῶς ἀμαρτίας αὐ
 τῶν.

uerba mea in uobis manserint, quod-
 cūq; uolueritis petetis, & fiet uobis. In
 hoc clarificatus est pater me⁹ ut fructū
 plurimū afferatis, & efficiamini mei di-
 scipuli. Sicut dilexit me pater, & ego di-
 lexi uos. Manete in dilectione mea. Si
 p̄cepta mea seruaueritis, manebitis in
 dilectione mea, sicut & ego patris mei
 p̄cepta seruauī, & maneo in ei⁹ dilectio-
 ne. Hæc locutus sum uobis, ut gaudiū
 meū i uobis maneat, & gaudiū uestrū
 impleat. Hoc est p̄ceptū meū, ut diliga-
 tis uos inuicem sicut dilexi uos. Maio-
 rem hac dilectionem nemo habet, quā
 ut animā suā ponat quis p̄ amicis suis.
 Vos amici mei estis, si feceritis q̄cunq;
 ego p̄cipio uobis. Nō post hac uos di-
 co seruos, quia seruus nescit quid faciat
 dñs ei⁹. Vos aut̄ dixi amicos, q̄a oīa q̄
 cūq; audiui a patre meo nota feci uobis
 Nō uos me elegistis, sed ego elegi uos,
 & posui uos, ut eatis & fructū afferatis,
 & fruct⁹ uester maneat, ut qd̄cūq; peti-
 eritis patrē in noīe meo det uobis. Hæc
 m̄do uobis ut diligatis inuicē. Si mū-
 dus uos odit, scitis quod me priorē uo-
 bis odio habuit. Si de mundo fuissetis
 mūdus quod suū erat diligeret. Quia
 uero de mundo non estis, sed ego ele-
 gi uos de mundo, propterea odit uos
 mundus. Mementote sermonis mei,
 quem ego dixi uobis. Non est seruus
 maior dño suo. Si me persecuti sunt, &
 uos p̄sequent. Si sermonē meū seruau-
 erunt, & uestrū seruabūt. Sed hæc oīa
 faciēt uobis p̄pter nomē meū, quia ne-
 sciunt eū q̄ misit me. Si nō uenisset &
 locutus fuisset eis, peccatū nō haberēt.
 Nūc aut̄ excusationē nō habēt de pctō
 V 3 suo

Hoc ē p̄ceptū meū ut d̄.

Hec m̄do uobis.

EVANGELIUM
 ad eum uenimus. Quia
 uerba meos non feci
 quem auditis nō est
 qui misit me patris. Hæc
 uobis apud uos manebit
 sanctus, quē
 in nomine meo, ille uos dicit
 uobis omnia quæ
 uobis. Pacem relinquo uo-
 bis. Non quæ
 dicitis ego dō uobis. Nō
 uobis neq; formidet
 ego dō uobis, uobis
 Si diligetis me, quæ
 uobis ad patrem quæ
 est. Et nūc dixi uobis
 factū fuerit creaturam
 loquar uobiscum. Vobis
 mundi huius, & in
 Sed ut cognoscatis
 diligo patre, & sicut pater
 mihi facio, sic facio. Si
 uobis uera, & pater me⁹
 in me nō
 tollit eū, & oēm q̄
 uobis ut fructū plus
 uobis. Manete
 uobis. Sicut palme
 a semetipso nisi
 uos, nisi in me
 uobis, uos palmite. Quia
 ego i eo, hic fert fructū
 me nihil potestis
 mālerit, mittet fructū
 uobis, & colligunt ea
 ardent. Si manebitis

Cap. 17. 16.

Cū aut uenerit paracletus.

Vado ad eū q̄ misit me.

ἦν. ὁ ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν πατέρα μου μὴ
 σέβει τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἀὐτοὶς
 ἄλλος πεποίηκεν, ἁμαρτία μὴ οὐκ ἔχομεν. καὶ
 δὲ καὶ ἐωράκασι καὶ μεμισήκασι, καὶ ἐμὲ
 καὶ τὸν πατέρα μου. ἀλλ' ἵνα πληρωθῆ ὁ λό-
 γος, ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν, ὅτι
 ἐμισήσατέ με δι' ὧν ἐλάλησεν ὁ παρὰ
 κλητος, ὃν ἐγὼ πέμφω ὑμῖν πρὸς τὸν πατέρα
 τὸ πνεῦμα φθι ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς
 ἐκπορεύεται, ἐκείνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ. καὶ
 ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ
 ἐστέ. ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκαν-
 δαλιθῆτε, ἀποσυναγώγους ποιήσασιν ὑμῶν.
 ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνων ὑ-
 μᾶς, δόξῃ λατρεῖν προσφέρειν τῷ θεῷ. Ἐ-
 ταῦτα ποιεῖσθε ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἐγνώσατέ
 πατέρα οὐδὲ ἐμὲ, ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν
 ἵνα ὅτι ἂν ἐλθῆ ἡ ὥρα, μνημονεύετε αὐτῶν, ὅτι
 ἐγὼ ἔειπον ὑμῖν. ταῦτα δὲ ὑμῖν εἶπε ἀρχὴς
 οὐκ εἶπω, ὅτι μετ' ὑμῶν ἦμην. καὶ δὲ ὑπὸ
 γω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς εἶ-
 ὑμῶν ἐρωτᾷ με ποῦ ὑπάγεις, ἀλλ' ὅτι ταῦ-
 τα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑ-
 μῶν πλὴν καρδίας. ἀλλ' ἐγὼ πλὴν ἀλήθειαν
 λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν, ἵνα ἐγὼ ἀπέλ-
 θω. εἴ μὴ γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ παρὰ κλη-
 τος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς, εἴ μὴ δὲ πορευθῶ
 πέμφω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐλθὼν ἐκεί-
 νος, ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας, καὶ περὶ
 δικαιοσύνης, καὶ περὶ κρίσεως. περὶ ἁμαρτίας
 μὲν, ὅτι οὐ πισεύσατέ με. περὶ δικαιοσύ-
 νης δὲ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα ὑπάγω, καὶ
 οὐκ ἔτι θεωρεῖτέ με. περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ
 ἀρχὸν τοῦ κόσμου τοῦτου κέκριται. ἐγὼ
 πολλαῖς ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε
 βασάζειν ἄρτι. ὅταν δὲ ἐλθῆ ἐκεῖνος τὸ
 πνεῦμα φθι ἀληθείας, ὃ δηγήσει ὑμᾶς εἰς
 πᾶσαν πλὴν ἀλήθειαν. οὐ γὰρ λαλήσει ἑφ-
 ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκούσῃ λαλήσει, καὶ
 τὰ ἐρχόμενα

suo. Qui me odit, & patrē meū odit. Si
 opa nō fecissem inter eos q̄ nemo alius
 fecit, peccatū nō haberent. Nunc aut̄ &
 uiderunt & oderūt, & me & patrē meū
 Sed ut adimpleatur sermo, qui in lege
 eoz scriptus est, odio habuerūt me gra-
 tis. Cū aut̄ uenerit paracletus, quē ego
 mittā uobis a patre, sp̄m ueritatis qui a
 patre procedit, ille testimoniū perhibe-
 bit de me. Et uos testimoniū perhibe-
 bitis, quia ab initio mecum estis.

Hæc locutus sum uobis ut non scan-
 dalizemini. Alienos a synagogis faciet
 uos. Sed ueniet hora, ut om̄is qui inter-
 ficat uos, uideatur cultū exhibere deo.
 Et hæc facient uobis, quia nō nouerūt
 patrem neq; me. Sed hæc locutus sum
 uobis, ut cū uenerit tempus, reminisca-
 mini eorū, qd' ego dixerim uobis. Hæc
 aut̄ uobis ab initio non dixi, quia uobi-
 scum eram. Et nunc uado ad eū qui mi-
 sit me, & nemo ex uobis interrogat me
 quo uadis. Sed quia hæc locutus sum
 uobis, tristitia impleuit cor uestrū. Sed
 ego ueritatē dico uobis, expedit uobis,
 ut ego uadam. Si enim nō abiero, para-
 cletus nō ueniet ad uos. Sin aut̄ abiero
 mittam eum ad uos. Et cum uenerit il-
 le, arguet mundum de peccato, & de iu-
 sticia, & de iudicio. De peccato qui-
 dem, quia non credunt in me. De iusti-
 cia uero, quia ad patrem uado, & iam
 non uidebitis me. De iudicio aut̄, quia
 princeps huius mundi iam iudicatus
 est. Ad hæc multa habeo uobis dicere,
 sed nō potestis portare modo. Cū aut̄
 uenerit ille spiritus ueritatis, ducet uos
 in omnē ueritatē. Nō em̄ loquetur a se-
 metipso, sed q̄cūq; audierit loquet̄. Et
 quia futura

VXI

τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ἐκεῖνος ἐμὲ δο
 ξάσα, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήφεται καὶ ἀναγγε
 λεῖ ὑμῖν, πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατήρ ἐμὰ ὄψιν.
 διὰ τοῦτο εἶπον, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήφεται καὶ
 ἀναγγελεῖ ὑμῖν, μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτε με, καὶ
 πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθε με, ὅτι ὑπάγω πρὸς
 τὸν πατέρα. εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν ἀν
 τὴν πρὸς ἀλλήλους, τί ὄψιν τοῦτο ὃ λέγει ἡ
 μῖν, μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν
 μικρὸν καὶ ὄψεσθε με, καὶ ὅτι ἐγὼ ὑπάγω
 πρὸς τὸν πατέρα. εἰλεγχομαι οὖν, τοῦτο τί ὄψιν
 ὃ λέγει, ὃ μικρὸν, ὅτι οὐκ οἶδα μὲν τί λαλεῖ.
 ἐγὼ οὖν ὁ ἸΗΣΟΥΣ ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτῆ
 σαι, καὶ εἶπερ αὐτοῖς, περὶ τοῦτου ζητεῖτε
 μετὰλλήλων, ὅτι εἶπον μικρὸν καὶ οὐ θεω
 ρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθε με,
 ἀλλὰ ἀλλήλων λέγω ὑμῖν, ὅτι κλαύσετε καὶ
 θρηνήσετε ὑμεῖς, ὃ δὲ κόσμος χαρήσεται. ὑ
 μῖς δὲ λυπηθήσεσθε, ἀλλὰ ἡ λύπη ὑμῶν εἰς
 χαρὰν γενήσεται. ἡ γυνὴ ὅταν τίκτη λυ
 πῶν ἔχει, ὅτι ἤλθην ἡ ὥρα αὐτῆς, ὅταν δὲ
 γενήσῃ τὸ παῖδ' ἴον, οὐκ ἔτι μνημονεύει φλ
 ῖς ἰδέσθαι, διὰ τὴν χαρὰν, ὅτι ἐγενήθη ὁ
 ἄνθρωπος. εἰς τὸν κόσμον, καὶ ὑμεῖς
 ὅσον λυπῶν μὲν νῦν ἔχετε, πάλιν δὲ ὄφο
 ρμα ὑμῶν, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία,
 καὶ πῶν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἶσθησεν ἢ
 ἴδωσιν. καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρω
 τήσετε οὐδέμ. ἀλλὰ ἀλλήλων λέγω ὑμῖν,
 ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃτε τὸν πατέρα ἐν τῷ
 ὀνόματί μου, δώσεται ὑμῖν. εὖ εἰς οὐκ ἔ
 τήσατε οὐδέμ, ἐν τῷ ὀνόματί μου, αἰτῆ
 τε καὶ λήψετε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ἢ πε
 πωλημένη. ταῦτα ἐν παροιμίᾳς λε
 γάμεθα ὑμῖν, ἕρχεται ὥρα, ὅτε οὐκ ἔ
 τί ἐν παροιμίᾳς λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ
 παρρησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς ἀναγγελεῖ ὑ
 μῖν. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόμα
 τί μου αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν,
 ὅτι ἐγὼ

quæ futura sunt annūciabit uobis. Ille
 me glorificabit, quia de meo accipiet,
 & annūciabit uobis. Omnia quæcūq;
 habet pater, mea sunt. Propterea dixi,
 quod de meo accipiet & annūciabit uo
 bis. Pusillum, & non uidebitis me, & iterū
 pusillū, & uidebitis me, quia uado ad
 patrem. Dixerunt ergo ex discipu
 lis eius inter se. Quid est hoc, quod di
 cit nobis, pusillum & non uidebitis me, &
 rursus pusillum & uidebitis me, & qd
 uado ad patrem? Dicebāt ergo. Quid
 est hoc quod dicit pusillum. Nescimus
 quid loquatur. Cognouit autem Ie
 sus quod uellent se interrogare, & di
 xit eis. De hoc quæritis inter uos, quod
 dixi, pusillum & nō uidebitis me, & itez
 pusillum & uidebitis me. Amen amen
 dico uobis, qd plorabitis & flebitis uos,
 mundus autem gaudebit, Vos autem
 contristabimini, sed tristitia uestra uer
 tetur in gaudium. Mulier cū parit do
 lorem habet, quia uenit hora eius. Cū
 autē pepererit puerū, iam nō meminit
 pressuræ propter gaudium, quia natus
 est homo in mundū. Et uos igitur nūc
 quidē tristitiā habetis se. Sed iterū ui
 debo uos, & gaudebit cor uestrum, &
 gaudiū uestrū nemo tollit a uobis. Et
 ī illo die me nō iterrogabitis qcūq;. Amē
 amen dico uobis, si quid petieritis pa
 trem in nomine meo dabit uobis. Ha
 ctenus non petistis quicūq; in nomine
 meo. Petite & accipietis, ut gaudium
 uestrum sit impletū. Hæc ī prouerbij
 locutus sum uobis. Venit hora cū iā nō
 in prouerbij loquar uobis, sed palā de
 patre meo annūciabo uobis. In illo die
 in noīe meo petetis. Et nō dico uobis,
 V 4 quod

Modicum & non uidebitis me.

Amen a dico uob. si qd peti
 eritis patre etc

me odit. & patre meo odit
 illum inter eos qd nemo
 dicit habere. Nunc autem
 dicitur. & me & patre
 meo odit. sermo, qui in
 me odio habuerit me
 in uero paradetis. que
 us a patre. Iam ueritatis qui
 dicitur testimonium perhibe
 Et nos testimonium perhibe
 do in uero meam estis.
 tatis sum uobis ut non
 mi. Nunc a synagoga
 uenit hora ut omnis qui
 uideatur cultu exhibere
 uenit uobis, quia nō
 me. Sed hæc locutus
 uenit tempus, reminia
 ego dixerim uobis. Hæc
 in uero non dixi, quia uob
 nunc uado ad eū qui mi
 ex uobis interrogat
 ed quia hæc locutus
 impleuit cor uestrū.
 dico uobis, expedire
 m. Si enim nō abierit
 niter ad uos. Sin autem
 m ad uos. Et cum uen
 undum de peccato
 e iudicio. De peccato
 non credunt in me
 quia ad patrem uadit
 dicitis me. De iudicio
 huius mundi iam
 nec multa habeo uobis
 potestis portare modo.
 ille spiritus ueritatis
 e ueritatis. Nō enim loquar
 sed qd audierit loquar.

Cap. 16. 1A.

ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν. αὐ-
 τὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ
 πεφίληκατε, καὶ πεπιστεύκατε, ὅτι ἐγὼ πα-
 ρὰ τοῦ θεοῦ ἦλθον, ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πα-
 τρός, καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, πάλιν ἀ-
 φίστημι τὸν κόσμον, ἵνα πορευομαι πρὸς τὸν πα-
 τέρα. λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ἴδε νῦν
 παρῆκται λαλεῖν, καὶ ἵσχυομαι οὐδὲ μίαν λέ-
 γειν, νῦν οἰδαμεν, ὅτι οἰδας πάντα, καὶ οὐ χρεί-
 αμ ἔχου, ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ. ἔφη τὸ πνεῦμα ἁ-
 γίου, ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἦλθες. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ
 Ἰησοῦς. ἄρτι πιστεύετε. ἰδοὺ ἐρχεται ὥρα καὶ
 νῦν ἐλήλυθε, ἵνα σκορπίθῃτε ἕκαστος εἰς τὰ
 ἴδια, καὶ ἐμὲ μόνον ἀφήτε, καὶ οὐκ εἰμι μόνος,
 ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ὄζει. ταῦτα λελάλη-
 κα ὑμῖν, ἵνα ἔνοι ἐξιδώτε ἕχθητε. ἔφη τὸ πνεῦμα
 ἁγίου, ἵνα ἔχθητε, ἀλλὰ θαρσατέ, ἐγὼ νενίκη-
 κα τὸν κόσμον. ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς,
 καὶ ἐπῆρε τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν,
 καὶ εἶπε. πατέρ, ἐλήλυθε ἡ ὥρα, δόξα σοί
 σου τὸν ἥδη, ἵνα καὶ ὁ ἦός σου δοξάσῃ σε. κα-
 θὼς ἐδώκας αὐτῷ ἰσχύοντα πάντα σαρκός,
 ἵνα πάντα ὁ ἐδώκας αὐτῷ, δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν
 αἰώνιον, ἣν ἔδωκεν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γίν-
 ωσκωσιν σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεόν, ἵνα ὁ
 πατὴρ Ἰησοῦν Χριστόν. ἐγὼ σε ἐδό-
 ξασα ἐπὶ γῆς, τὸ ἔργον ἐτελείωσα, ὃ δέ-
 δωκάς μοι, ἵνα ποιήσω. ἵνα νῦν δόξα σοί με σὺ
 πάτερ πρὸς σεαυτὸν τῆ δόξης ἣν ἔλαβον παρὰ
 τοῦ κόσμου εἶναι παρὰ σοί. ἐφανέρωσά σου τὸ
 ὄνομα τὸ ἀνθρώποις, ὃς ἐδώκάς μοι ἐκ
 τῆς σαρκός, σοὶ ἦσαν καὶ ἐμοὶ αὐτοῦς δέδωκε, ἵνα
 τὸν λόγον σου τετηνῆκασι. νῦν ἔγνωκα,
 ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι πρὸς σου ἐσίμω.
 ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐ-
 τοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς, ὅτι
 πρὸς σὺ ἦλθον, καὶ ἐπίστευσαν, ὅτι σὺ με ἀπέ-
 σφλας. ἐγὼ πρὸς αὐτοὺς ἐρωτῶ, ὅτι περὶ τοῦ κό-
 σμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι,
 ὅτι σὺ

Subleuatis oculis in caelum

quod ego rogabo patrem de uobis.
 Ipse enim pater amat uos, quia uos me
 amastis, & credidistis, quod a deo exiui.
 Exiui a patre & ueni in mundum, iterum
 relinquo mundum, & uado ad patrem. Di-
 cunt ei discipuli eius. Ecce nunc palam lo-
 queris, & puerbum nullum dicis. Nunc sci-
 mus, quia scis omnia, & non opus est ti-
 bi, ut quis te interroget. In hoc credimus
 quod a deo existis. Respondit eis Iesus. Mo-
 do creditis. Ecce uenit hora, & iam uenit,
 ut dispergamini unusquisque in propria,
 & me solum relinquatis, & non sum solus,
 quia pater mecum est. Haec locutus sum
 uobis, ut in me pacem habeatis. In mun-
 do pressuram habetis, sed confidite, ego
 uici mundum. Haec locutus est Iesus,
 & subleuatis oculis in caelum dixit, Pater
 uenit hora, clarifica filium tuum, ut & filius
 tuus clarificet te. Sicut dedisti ei pote-
 statem omnis carnis, ut omne quod de-
 disti ei, det eis uitam aeternam. Haec est
 autem uita aeterna ut cognoscant te so-
 lum deum uerum, & quem misisti Iesum
 Christum. Ego te glorificaui super terram,
 opus consummaui, quod dedisti mihi
 ut faciam. Et nunc glorifica me tu pater
 apud te ipsum gloria quam habui,
 priusquam hic mundus esset apud te. Mani-
 festauit nomen tuum hominibus, quos
 dedisti mihi de mundo. Tui erant, &
 mihi eos dedisti, & sermonem tuum ser-
 uauerunt. Nunc cognouerunt quod omnia
 quaecumque dedisti mihi abs te sunt. Quia
 uerba quae dedisti mihi, dedi eis, & ipsi
 acceperunt & cognouerunt uere quod a
 te exiui, & crediderunt quod tu me misi-
 sti. Ego pro eis rogo. Non pro mun-
 do, sed pro his, quos dedisti mihi,
 pro quibus rogo
 quia tui

XVII

ὅτι σοὶ εἶσιμ, καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ὄσιμ, καὶ
 τὰ σὰ ἐμὰ, καὶ δέδοξαί με ἐν αὐτοῖς, καὶ
 οὐκ ἔτι εἶμι ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὐτοὶ ἐν τῷ κό
 σμῳ εἶσιμ, καὶ ἐγὼ πρὸς σὲ ἐρχομαι. Πάτερ
 ἄγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, ὅπως δέ
 δωκάς μοι, ἵνα ᾤσιμ ἐν καθώσ ἡμεῖς, ὅτι ἡ
 μιλῶ μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ ἐτήρησω αὐ
 τοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, ὅπως δέ δωκάς μοι ἐ
 φύλαξα, ὅτι οὐδεὶς ᾔδει αὐτῶν ἀπὸ πάτερ ἐμῆ ὁ ἰὸς
 ἢ ἀπὸ πατρὸς, ἵνα ἡ γραφή πληρωθῆ. καὶ ἔ
 πρὸς σὲ ἐρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κό
 σμῳ, ἵνα ἔχωσιμ πλὴν χάραμ πλὴν ἐμῶν, πε
 πληρωμένῳ ἐν αὐτοῖς. ἐγὼ δέ δωκά αὐτοῖς
 ἵνα ἴδωσιν σὲ, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτοὺς, ὅτι
 οὐκ εἶσιμ ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς εἶπὼ οὐκ εἶμι ἐκ
 τοῦ κόσμου, οὐκ ἐρωτῶ, ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ
 κόσμου, ἀλλ' ἵνα τήρησῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονη
 ρῆ. ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἶσιμ, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ
 κόσμου οὐκ εἶμι. Ἀγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀλη
 θεία σου, ὅτι λόγος ὁ σὸς ἀλήθεια ὄσιμ. καθὼς
 εἶπε ἀπέσπλαξα εἰς τὸν κόσμον, καὶ ὡς ἀπέσ
 πλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον, ὅτι ὑπὲρ αὐτῶν εἶπὼ
 ἀγάθων ἐμῶν ὅτι, ἵνα καὶ αὐτοὶ ᾤσιμ ἡγιασμένοι
 εἶναι ἐν ἀληθείᾳ. οὐ πρὸς τὸ ἐρωτῶ μόνον,
 ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ πισθυσόντων διὰ τὸ λόγον αὐτῶ
 εἰς ἐμὲ, ἵνα πάντες ἐμῶσιμ, καθὼς σὺ πάτερ
 εἶμι ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐμῶσιμ, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐμῆμι ἐμ
 ᾤσιμ, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ, ὅτι σὺ με ἀπέ
 σπλαξα. ὅτι ἐγὼ πλὴν δόξαμ ἢ μὴ δέ δωκάς μοι,
 δέ δωκά αὐτοῖς, ἵνα ᾤσιμ ἐμ, καθὼς ἡμεῖς ἐμ
 ἔσμεν. ἐγὼ ἐμ αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐμ ἐμοί, ἵνα ᾤσιμ
 πεπεσμένον εἰς ἐμ, καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος
 ὅτι σὺ με ἀπέσπλαξα, καὶ ἡγάπησας αὐτοὺς
 καθὼς ἐμὲ ἡγάπησας. Πάτερ, ὅπως δέ δωκάς
 μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἶμι ἐγὼ, καὶ κενὸν ᾤσιμ
 μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιμ πλὴν δόξαμ πλὴν ἐμῆ
 ἢ μὴ δέ δωκάς μοι, ὅτι ἡγάπησας με πρὸ κατα
 βολῆς κόσμου. Πάτερ δέδικαί με, καὶ ὁ κόσμος σὺ
 οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνω, ὅτι οὐκ ἔγνωσάν
 ὅτι σὺ

quia tui sunt. Et mea omnia tua sunt,
 & tua mea sunt, & glorificatus sum in
 eis. Et iam non sum in mundo, & hi in
 mundo sunt, & ego ad te uenio. Pater
 sancte, serua eos i nomine tuo, quos de
 disti mihi, ut sint unū, sicut & nos. Cū
 essem cū eis, ego seruabā eos in nomi
 ne tuo. Quos dedisti mihi, ego custodi
 ui, & nemo ex eis periit nisi filius perdi
 tionis, ut scriptura impleatur. Nūc autē
 ad te uenio, & hæc loquor in mundo,
 ut habeant gaudiū meū impletū in se
 metipsis. Ego dedi eis sermonem tuū,
 & mundus eos odio habuit, quia non
 sunt de mundo, sicut & ego nō sum de
 mundo. Nō rogo ut tollas eos de mun
 do, sed ut serues eos a malo. De mūdo
 nō sunt, sicut & ego nō sum de mundo
 Sanctifica eos in ueritate. Sermo tuus
 ueritas est. Sicut tu me misisti in mun
 dum, ita & ego misi eos in mundū, & p
 eis ego sanctifico meipsū, ut sint & ipsi
 sanctificati in ueritate. Nō pro eis autē
 rogo tantū, sed & pro eis qui credituri
 sunt per uerbū eorū in me, ut oēs unū
 sint, sicut tu pater in me & ego i te, ut &
 ipsi in nobis unū sint, ut credat mūdus
 quod tu me misisti. & ego gloriā quā
 dedisti mihi, dedi eis, ut sint unū, sicut
 & nos unum sumus. Ego in eis & tu in
 me, ut sint consummati in unū, & ut co
 gnoscat mundus, quia tu me misisti, &
 dilexisti eos, sicut & me dilexisti. Pater
 quos dedisti mihi uolo, ut ubi sum
 ego, & illi sint mecum, ut uideant glo
 riam meā quam dedisti mihi, quia dile
 xisti me ante constitutionē mundi. Pa
 ter iuste, & mundus te non cognouit,
 ego autē te cognoui. & hi cognouerunt,
 quod tu

Pater serua eos.

rogo patrem de
 amat uos, quia
 didistis, quod a deo
 ueni in mundum
 uado ad patrem
 eius. Ecce nunc
 ueni in mundum
 & non opus est
 ut uteretur. In hoc credidit
 eo ex illis. Nō dicit eis. Mo
 is. Ecce ueni nota, & iā ueni
 uenit in prope
 uis non sum
 uenit meū est. Hæc locutus
 ut in me patre habens
 uiam habens, sed colere
 uis. Hæc locutus est
 uis oculis in calce dicit. Pa
 ter. Sicut dedisti ei pro
 is carnis ut omne quod
 is uitam æternam. Hæc
 eterna ut cognoscat
 uerum, & quæ misisti
 go te glorificasti super
 ammani, quod dedisti
 Et nūc glorifica me ut
 ueritiam gloria quam
 ic mundus esset apud
 omen tuum hominibus
 nō de mundo. Tu
 s dedisti, & sermonem
 t. Nunc cognoscat
 quæ dedisti mihi, quod
 rant & cognoscat
 ti, & crediderunt
 go pro eis rogo. Non
 ed pro his, quos dedisti

Cap. 18.

Finis Sermoꝝ dñi.

Egredit̃ ier̃s̃ cū h̃l̃ trās toꝝ

Jud̃s et cohortē dī; Quē q̃rit̃

Petr̃s percussit p̃t̃ificū p̃mū.

Ducit̃ ier̃s̃ ad Annā p̃mū.

Seq̃bat̃ ier̃s̃ p̃t̃r̃ & ioh̃ñs

ὅτι σὺ με ἀπέσταλας. Ἐγνώρισά αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου. καὶ γνωρίσω, ἵνα ἢ ἀγάσῃ ἡμῖν ἡσάπυσάς με ὡς αὐτοῖς ἢ, καὶ γὰρ ὡς αὐτοῖς.

ταῦτα εἰπὼν ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἀβήθημεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χαμαρῶρου πῶν κέδρων, ὅπου ἦν κήπος, εἰς ὃν εἰσῆλθον αὐτοὺς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ἦδ' αὖτε καὶ ἰουδαῖοι παρεδίδουσαν αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλὰ

κῆς συνήχθη ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ὁ δὲ ἰουδαῖος λαβὼν τὴν σάβρα, καὶ ἐκ τῆν ἀρχιερέων καὶ φαρισαίων ὑπῆρχετασ, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν ἑλαμπάδων καὶ ὀπλων. ἸΗΣΟΥΣ δὲ ὄντων ἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξεβῆ, ἔειπερ αὐτοῖς, τίνα ζητεῖτε; ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς, ἸΗΣΟΥΣ τὸν ναζωραῖον. λέει αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἐγὼ εἰμῖ. εἰσῆκε δὲ καὶ ἰουδαῖοι ὁ παρεδίδουσαν αὐτὸν μετ' αὐτῶν. ὡς δὲ εἰπερ αὐτοῖς, ὅτι ἐγὼ εἰμῖ, ἀπήλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί. πάλιν δὲ αὐτοὺς ἐπερώτησεν, τίνα ζητεῖτε. οἱ δὲ εἶπον, ἸΗΣΟΥΣ τὸν ναζωραῖον, ἀπεκρίθη ὁ ἸΗΣΟΥΣ, εἶπον ἡμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμῖ. εἰ δὲ ὡς ἐμὲ ζητεῖτε, ἀφετε τούτους. ὑπάγαγε, ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπερ, ὅτι οὗς, δέδωκάσ μοι, οὐκ ἀπώλεσα. ἀβήθη δὲ αὐτῶν οὐδ' ἕνα. σίμων δὲ πετροσ ἔχων μάχαιραν ἤκυσεν αὐτόν, ἔπεισερ τὸν ἀρχιερέωσ δόλον, ἔπεισερ κολεμ αὐτοῦ δ' ὄτιον δ' δεξιόν, ἡμῖν ἡ ὄνομα τῶν δόλων μάχχοσ, εἶπ' ὡσ ὁ ἸΗΣΟΥΣ τῶν πῶν βάλε σὺν μάχαιράσ σου εἰς τὴν δίκην. τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέσ μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πίω

αὐτό; ἢ ὡσ σείρα ἑὸ χιλίαρχοσ καὶ οἱ ὑπηρέτη τῶν ἰουδαίων σφέλασ τὸν ἸΗΣΟΥΣ, καὶ ἔδησαν αὐτόν, ἔπεισαν αὐτόν πρὸσ ἀννα πρῶτον, ἡμῖν δὲ πενθοροσ τὸ καϊάφα, ὃσ ἡμῖν ἀρχιερέωσ τὸ σῆμαντὸν ἐκείνου, ἡμῖν δὲ καϊάφασ ὁ συμβουλευσασ τοῖσ ἰουδαίοισ, ὅτι συμφέρῃνα ἀνθρωπομ ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, ἠκολούθη ἡ τῶν ἸΗΣΟΥΣ σίμων πετροσ, καὶ ἄλλοσ μαθητήσ

quod tu me misisti, Et notū feci eis nomen tuū, & notū faciā, ut dilectio qua dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis. Hæc cū dixisset Iesus, egressus est cū discipulis suis trans torrentem cedror, ubi erat hortus in quem introiuit ipse & discipuli eius. Sciebat autē & Iudas q̃ tradebat eum locum, quia frequēter Iesus conuenerat illuc cū discipulis suis. Iudas ergo cū accepisset cohortem & a pontificibus & pharisæis ministros, uenit illuc cum laternis & facibus & armis. Iesus itaq; sciens omnia quæ uentura erant super se, p̃cessit & dixit eis, Quem quæritis? R̃nderūt ei. Iesum nazarenū. Dicit eis Iesus. Ego sum. Stabat autē & Iudas qui tradebat eum cū ipsis. Ut ergo dixit eis, ego sum, abierunt retrorsum & ceciderunt in terram. Iterū ergo interrogauit eos. Quē q̃ritis Illi autē dixerunt. Iesum nazarenū. R̃ndit Iesus. Dixi uobis, quod ego sum, Si ergo me q̃ritis, finite hos abire, ut impletur sermo quē dixerat, quos dedisti mihi nō perdidisti ex eis quē q̃. Simō ergo Petrus habens gladiū eduxit eū, & percussit pontificis seruū, & abscidit auriculam eius dexterā. Erat autē nomen seruo Malchus. Dicit ergo Iesus Petro. Mitte gladiū tuū i uaginā, Calicē quē dedit mihi pater, an non bibā illum? Cohors autē & tribunus & ministri iudæorū cōphenderūt Iesum, & ligauerunt eū & abduxerunt eū ad Annā primū. Erat em̃ socer Cayphæ q̃ erat p̃t̃ifex anni illius. Erat autē Cayphas qui cōsiliū dederat Iudæis quod expediret unū hominē mori pro populo. Seq̃batur autē Iesum Simō Petrus, & alius discipulus

XVII

καὶ βοῶν

μαθητῆς

discipulus

μαθητής. ὁ δὲ μαθητής ἐκῆν ἢ ἢ γνωσὸς
 τῷ ἀρχιερεῖ. ὁ σωφροῦν τῷ ἸΗΣΟΥ εἰς
 πλὴν αὐτῶν τῶν ἀρχιερέων. ὁ δὲ πέτρος ἐσηκί
 πρὸς τῆς θύρας ἔξω, ὅτε ἦλθεν οὐδὲ ὁ μαθητής ὁ ἄλ
 λος ὁ δὲ ἢ ἢ γνωσὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῆς θυ
 ρῶν, καὶ εἰσήγαγε τὸν πέτρον. λέγει οὐδὲ
 ἢ παρὰ δίσκῃ ἢ θυρωρὸς τῷ πέτρω, μὴ καὶ σὺ
 ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τῶ ἀνθρώπου τούτου; λέ
 γει ἐκῆνος, οὐκ εἰμί. εἰσηκίσαμε δὲ οἱ διού
 λιοι καὶ οἱ ὑπηρετῆ ἀνθηρακιὰν πεποικότες, ὅτι
 ἄνθος ἢ καὶ ἐθρομαίνοντο. ἢ ἢ μετ' αὐτῶν ὁ πέ
 τρος εἰσῶς καὶ θυρωμαίνοντος. ὁ οὐδὲ ἀρχιερεὺς
 ἠρώτησε τὸν ἸΗΣΟΥΝ πρὸς τῶν μαθητῶν αὐ
 τῶν καὶ πρὸς τῶν διδασκῶν αὐτῶν. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ
 ἸΗΣΟΥΣ, ἐγὼ παρρησίαν ἐλάλησα τῷ κόσμῳ.
 ἐγὼ πάντες ἐδίδαξα ὅτι ἢ σωατοῦ, καὶ ὅτι
 ἰσχυρὸς ὅπου πάντες οἱ ἰσδαῖοι σωέροντο. ὁ
 ὅτι κρυπτοῦ ἐλάλησα οὐδέ μιν, τί με ἐπρωτῶς; ἐ
 περωτῆσεν τὸν ἀκκοότατος τί ἐλάλησα αὐ
 τοῖς, ἴδε οὐκ οἱ δασίμ' ἀ εἶπομ' ἐγὼ. ταῦτα
 δὲ αὐτῶν ἐπόντος, εἰς τῶν ὑπηρετῶν πρῶτος,
 ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ ἸΗΣΟΥ εἰπὼν. οὕτως
 ἀποκρίθη τῷ ἀρχιερεῖ; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἸΗ
 ΣΟΥΣ. εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον πρὸς τῶ
 κακοῦ, εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρε; ἀπέσαλεμ
 αὐτὸν ὁ ἄναξ διδουμίου πρὸς κατὰ φαν τὸν
 ἀρχιερέα. ἢ ἢ σίμων πέτρος εἰσῶς καὶ θυρωμα
 νόμος, εἶπον οὐδὲ αὐτῶν, μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν
 αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκῆνος καὶ εἶπε. οὐκ εἰ
 μί. λέγει εἰς ἐκ τῶν δούλων τῶ ἀρχιερέως συ
 γενῆς ὅμ' οὐδὲ ἀπέκομ' ἐμ' πέτρος τὸ ὄτιον. οὐκ
 ἐγὼ σε εἶδον ὅτι τῷ κήρω μετ' αὐτοῦ; πάλιν
 οὐδὲ ἠρνήσατο ὁ πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτως ἐ
 φώνησε. ἀγορῆσιν οὐμ' τὸν ἸΗΣΟΥΝ ἀπ' τῶ κα
 τὰ φαν εἰς τὸ πραιτώριον, ἢ ἢ πρῶτα, καὶ αὐτοὶ
 οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶ
 σιν, ἀλλ' ἵνα φάωσιν τὸ πάχα. ἐξῆλθ' οὐδὲ ὁ
 πιλάτ' πρὸς αὐτοὺς ἔξω καὶ εἶπ'. τίνα κατηγορίαν
 φέρετε; τῶ ἀνθρώπου τούτου; ἀπεκρίθη καὶ εἶπε
 οὐδὲ

discipulus. Discipulus aut ille erat notus
 pontifici, & introiuit cum Iesu in atrium ponti
 ficis. Petrus aut stabat ad ostium foris. Exi
 uit ergo discipulus ille alter qui erat notus
 pontifici, & dixit ostiariae, & introduxit
 Petrum. Dixit ergo Petro ancilla ostiaria
 Numquid & tu ex discipulis es hominis istius?
 Dicit ille. Non sum. Stabant aut serui & mi
 nistri, qui prunas cogesserant quia frigerat,
 & calefaciebant se. Erat aut cum eis &
 Petrus stans & calefaciens se. Pontifex
 ergo interrogauit Iesum de discipulis
 suis & de doctrina eius. Respondit ei Iesus.
 Ego palam locutus sum mundo, Ego
 semper docui in synagoga & in templo
 quo omnes Iudaei conueniunt, & in oc
 culto locutus sum nihil. Quid me inter
 rogas? Interroga eos qui audierunt quod
 locutus sum ipsis, ecce hi sciunt quae di
 xerim ego. Haec aut cum dixisset, unus as
 sistens ministro dedit alapam Iesu di
 cens. Sic respondes pontifici? Respondit ei
 Iesus. Si male locutus sum, testimonium
 perhibe de malo, si autem bene, quid me
 caedis? Et misit eum Annas ligatum ad
 Caypham pontificem. Erat aut Simon Petrus
 stans & calefaciens se, dixerunt ergo ei. Num
 quid & tu ex discipulis eius es? Negauit
 ille & dixit. Non sum. Dicit ei unus ex ser
 uis pontificis cognatus eius cuius abscidit
 Petrus auriculam. Nonne ego te uidi in hor
 to cum illo? Iterum ergo negauit Petrus, &
 statim gallus cantauit. Adducunt ergo Ie
 sum a Caypha in praetorium. Erat aut ma
 gne, & ipsi non introierunt in praetorium ut non
 contaminarentur, sed ut manducaret pa
 sca. Exiuit ergo Pilatus ad eos foras, &
 dixit. Quam accusationem affertis aduer
 sus hominem hunc? Responderunt & dixerunt
 ei. Si

Negatio petri p^a

Interrogatio Iesu de discipulis
suis & de doctrina eius.

Cedit a ministro alapa.

Dicit ligatus ad Caypham

Negatio petri altera.

Negatio eius tertia.

Dicit Iesu in praetorio.

EVANGELIUM

... misisti. Et non fecisti
 ... notu facia. ut dicitur
 ... in ipso sic. & ego
 ... Iesus, egrediens
 ... trans torrentem
 ... in quem introiit
 ... Sabar aut & Iacob
 ... quia frequenter
 ... discipulis
 ... ministris
 ... factibus
 ... omnia quae
 ... dicitur
 ... Iesus. Ego sum
 ... Iudas qui traiecit
 ... ego sum
 ... in terra
 ... Quae
 ... Iesus nazarenu
 ... quod ego sum
 ... hos abire
 ... quae dixerat, quos
 ... ex eis quoniam
 ... habens gladiu eduxit
 ... servu. & abiecit
 ... dextera. Erat aut
 ... Iesus. Dicit ergo
 ... tuu i uagina
 ... pater, an non
 ... & tribunas
 ... comprehendit Iesum
 ... & abduxerunt eu
 ... Iocet Caypha
 ... Iesus. Erat aut Cay
 ... dederat Iudaeis
 ... hominem
 ... Iesum Simon Petrus

Cap. 18. 19.

Interrogat̄ iesu a pilato.

αὐτῷ. εἰ μὴ ἤμ' ὄντες κακοῦριος, οὐκ ἄρ' σοι πα
 ρεδῶκα μου αὐτόμ. εἰπερ ὅω αὐτοῖς ὁ πιλά
 τος. λάβετε αὐτ' ὑμεῖς, Ἐἴτε μὲν νόμομ ὑμῶμ
 κρίνατε αὐτόμ, εἴτε πομ οἷω αὐτῷ οἱ ἰουδαῖοι.
 ἡμῖτ' οὐκ ἔξεσιμ ἀποκτεῖναι οὐδένα, ἵνα ὁ λό
 γος τ' ἸΗΣΟΥ πληρωθῆ, ὃμ εἴπεμ, σκμαίνωμ
 ποιῶ θανάτω ἡμελλेम ἀποθνήσκεμ. εἰσῆλ
 θεμ οἷω εἰς τὸ πραιτώριον πάλιμ ὁ πιλάτος
 Ἐἰφώνησεμ τὸμ ἸΗΣΟΥΝ, Ἐἴπεμ αὐτῷ. σὺ
 εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων; ἀπεκρίθη ὁ ἸΗ
 ΣΟΥΣ. ἀφ' ἐαυτ' σὺ τὸτ' λέγεις, ἢ ἄλλος σοι εἴ
 πεμ πρὶ ἐμεῦ; ἀπεκρίθη ὁ πιλάτος. μή τι ἐγὼ
 ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τ' σὸμ Ἐοὶ ἀρχιερεῖς
 παρέδωκάμ σε ἐμοί, τί ἐποίησας; ἀπεκρίθη ὁ
 ἸΗΣΟΥΣ. ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἐσιμ ἐκ τ' κό
 σμυ τῶτου, εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τῶτου ἢ ἡ βα
 σιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπκρέτα ἄρ' οἱ ἐμοὶ ἠγωνί
 ζοντ', ἵνα μὴ παραδοθῶ τῶν ἰουδαίωις. καὶ
 δε ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οὐκ ἐσιμ ἑντεῦθεμ. εἴ
 πεμ οἷω αὐτῷ ὁ πιλάτος. οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ
 σὺ; ἀπεκρίθη ὁ ἸΗΣΟΥΣ. σὺ λέγεις, ὅτι βασί
 λεὺς εἰμι ἐγώ. ἐγὼ εἰς τὸτ' γενήσονται καὶ εἰς
 τῷτ' ἐλήλυθα εἰς τὸ κόσμωμ, ἵνα μαρτυρησω τῆ
 ἀληθεία. πῶς ὁ ὧμ ἐκ τ' ἀληθείας, ἀκόψ μω τ'
 φωνῆς. λέγει αὐτῷ ὁ πιλάτος. τί ἐσίμ ἀληθεῖα;
 Ἐτὸτ' ἐπὶ ὧμ, πάλιμ δεῖξῆθεμ πρὸς τὸν ἰου
 δαῖος καὶ λέγει αὐτοῖς. ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν ἐν
 ρίσκω ἑν αὐτῷ. ἐσιμ ἡ σωήθηκα ὑμῖτ', ἵνα ἕνα
 ὑμῖτ' ἀπλύσω ἑν τῷ πάχα. βόλεθε οἷω ὑ
 μῖτ' ἀπλύσω τὸμ βασιλέα τ' ἰουδαίων; ἐκρά
 νασ' οἷω πάλιμ πάντες λέγοντες. μὴ τῷτ', ἀλ
 λά τὸν βαρραββάρ. ἢμ' ἡ ὁ βαρραββᾶς ληστὴς. τότε
 ὄω ἔλαβεμ ὁ πιλάτος τὸμ ἸΗΣΟΥΝ καὶ ἐμασί
 τωσεμ. καὶ οἱ στραῖωιτ' πλέξαντες σέφανωμ ἐξ ἄ
 κανθῶμ, ἐπέδηκαμ αὐτ' τῆ κεφαλῆ, καὶ ἰμά
 τῖωμ πορφυροῦ περιέβαλωμ αὐτόμ, καὶ
 ἔλεγον. καῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων. καὶ
 ἐδίδωω αὐτῷ ξαπίσματα. δεῖξῆθεμ οἷω πᾶ
 λῖμ ἐγὼ ὁ πιλάτος καὶ λέγει αὐτοῖς, ἴδε
 ἄγω

Barabbā dimittī clamāt

Iesus flagellatur, coronat̄
et illuditur.

ei. Si nō esset hic malefactor. nō tibi tra
 didissemus eum. Dicit ergo eis Pilatus.
 Accipite eū uos, & secundum legem ue
 stram iudicate eum. Dixerunt ergo ei
 Iudæi. Nobis nō licet interficere quēcūq;
 Vt sermo Iesu impleretur quē dixit. si
 gnificans qua morte esset moriturus.
 Introiuit ergo itez in p̄torium Pilatus
 & uocauit Iesū, & dixit ei. Tu es rex Iu
 dæoz. Rñdit Iesus. Ate metipso tu hoc
 dicis, an aliḡ dixerūt tibi de me? Rñdit
 Pilatus. Num ego Iudæus sum? Gens
 tua & pontifices tradiderunt te mihi.
 Quid fecisti? Rñdit Iesus. Regnū meū
 non est de hoc mundo, si ex hoc mūdo
 esset regnum meū, ministri mei utiq;
 decertarēt, ut nō traderer Iudæis. Nūc
 aut regnū meū nō est hinc. Dixit itaq;
 ei Pilatus. Ergo rex es tu? Rñdit Ie
 sus. Tu dicis, quod rex sum ego. Ego in
 hoc natus sum, & ad hoc ueni in mun
 dum, ut testimonium perhibeam ueri
 tati. Omnis q est ex ueritate, audit uo
 cem meā. Dicit ei Pilatus. Quid est ue
 ritas? Et cum hoc dixisset iterum exiuit
 ad Iudæos & dicit eis. Ego nullā inue
 nio in eo causam. Est aut consuetudo
 uobis ut unū dimittā uobis in pasca.
 Vultis ergo dimittam uobis regem Iu
 dæozū? Clamauerunt rursus omnes
 dicentes. Non hunc sed Barabbā. Erat
 autem Barabbas latro.
 Tunc ergo apphēdit Pilatus Iesum,
 & flagellauit. Et milites plectentes co
 ronā de spinis imposuerunt capiti eius
 & ueste purpurea circūdederunt eum.
 Et ueniebaut ad eum & dicebant. Aue
 rex Iudæoz. Et dabant ei alapas. Exi
 uit iterū Pilatus foras & dicit eis. Ecce
 adduco

XIX

ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε, ὅτι ἦν αὐτῷ
 δουλεία μὴ αἰτία ἐνρίσκω. ΕΞῆλθεν οὖν ὁ ΙΗ
 ΣΟΥΣ ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον σέφανον,
 καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς.
 Ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος. ὅτε δὴ εἶδον αὐτὸν οἱ ἄρ
 χιεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται ἐκραύγασαν λέγον
 τες, Σταύρωσον αὐτὸν. λέγει αὐτοῖς ὁ
 πιλάτος. λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώ
 σατε. ἐγὼ γὰρ οὐχ ἐνρίσκω ἦν αὐτῷ αἰτία
 ἄμ. ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι. ἡμεῖς νό
 μον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὁ
 φεῖται ἀποθάνειν, ὅτι εἰ αὐτὸν ἢ ἡδὲ θεοῦ ἐ
 ποίησεν, ὅτε δὴ ἤκουσεν ὁ πιλάτος τοῦτον
 τὸν λόγον μάλλον ἐφοβήθη. καὶ εἰσῆλθεν εἰς
 τὸ πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ ΙΗΣΟΥ.
 πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ ΙΗΣΟΥΣ ἀπόκρισιν οὐκ ἔ
 δωκεν αὐτῷ. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ πιλάτος. ἐμοὶ
 οὐ λαλῆς; οὐκ οἶδας ὅτι θηροσίαν ἔχω σταυ
 ρῶσαι σε, καὶ θηροσίαν ἔχω ἀπολύσαι σε;
 ἀπεκρίθη ὁ ΙΗΣΟΥΣ. οὐκ ἔιχε θηροσίαν οὐ
 δὲ μίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἢ μοι δεδωμένον ἄ
 νωθεν. διὰ τοῦτο ὁ παρὰ τοῦ οὐρανοῦ σοι μείζο
 να ἁμαρτίαν ἔχει. ἐκ τούτου ἐξήτα ὁ πιλάτος
 ἀπολύσαι αὐτόν, οἱ Ἰουδαῖοι ἐκραύζον λέ
 γοντες. Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος
 τοῦ καίσαρος. πᾶς ὁ βασιλεὺς αὐτὸν ποιῶν,
 ἀντιλέγει τῷ καίσαρι. ὁ δὴ πιλάτος ἀκρό
 σασ τούτου τὸν λόγον, ἠγάγετο ἔξω τὸν ΙΗ
 ΣΟΥΝ, ὃ ἐκάθισεν ἐπὶ τῷ βήματι εἰς τό
 πον λεγόμενον λιθόστρωτον, ἕβραϊσὶ δὲ γὰ
 ρα βάθαι, ἢ δὲ παρασκευῆ τῶν πάχων, ὥρα ἡ ὥσεί
 ἕκτη, καὶ λέγει τῷ Ἰουδαίῳ. ἴδε ὁ βασιλεὺς ὁ
 ὑμῶν, οἱ Ἰουδαῖοι ἐκραύγασαν, ἄρον ἄρον σταύρωσον
 αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ πιλάτος, τὸν βασιλεὺς
 ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἄρχιεῖς.
 οὐκ ἔχομεν βασιλεῖα, εἰ μὴ καίσαρα. τότε δὴ
 παρὰ τὸν αὐτῶν, ἵνα σταυρωθῇ. παρελάθον
 ἡ ἸΗΣΟΥΝ, καὶ ἀπήγαγον, καὶ βασάζον τὸν σταυ
 ρὸν αὐτῷ, εἰσῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον κρηνοῦ
 τόπον

adduco vobis eum foras, ut cognosca
 tis quod nullā inuenio in eo causam. Exi
 uit ergo Iesus foras portans spineā co
 ronam, & purpureū uestimentū, & di
 cit eis. Ecce homo. Cum ergo uidissent
 eum pontifices & ministri clamabant, *Clamabāt Crucifige,*
 dicentes. Crucifige crucifige. Dicit eis
 Pilatus. Accipite eū uos & crucifigite.
 Ego enim non inuenio in eo causam.
 Rñderūt ei Iudæi. Nos legē habem⁹,
 & secundū legē nostrā debet mori, quā
 filiū dei se fecit. Cum ergo audisset Pi
 latus hunc sermonem magis timuit. Et
 ingressus est p̄torium iterum, & dicit ad
 Iesum. Vnde es tu? Iesus autē rñsum nō
 dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus. Mihi nō
 loqr̄is? nescis quod ptatē habeo crucifigē
 di te & ptatem habeo absoluēdi te? Rñ
 dit Iesus. Nō haberes potestātē aduer
 sum me ullam, nisi tibi datū esset desu
 per. Propterea qui me tradidit tibi, ma
 ius peccatū habet. Et exinde quærebat
 Pilatus dimittere eū. Iudæi autē clama
 bant dicentes. Si hunc dimiseris, nō es
 amicus Cæsaris. Omnis qui se regem
 facit, contradicit cæsari. Pilatus autem
 cū audisset hos sermones, adduxit fo
 ras Iesum, & sedit pro tribunali in lo
 co qui dicit lithostrotos, hæbraice autē
 gabatha. Erat autē parasceue paschæ ho
 ra quasi sexta, & dicit Iudæis. Ecce rex
 uester. Illi autē clamabāt. Tolle, tolle cru
 cifige eū. Dicit eis Pilatus, Regem ue
 strum crucifigam? Responderunt pō
 tifices. Non habemus regem nisi Cæsa
 rem. Tunc ergo tradidit eū illis, ut cru
 cifigeretur. Susceperunt autem Iesum,
 & eduxerunt, & baiulans sibi crucem
 exiuit in eum (qui dicitur Caluariæ)
 X locum

Clamabāt Crucifige,

Inuocat Iesum a pilato

Adiudicat mortj.

Educit Iesum locū Caluariæ.

Cap. 19.

Crucifigetur iesus
Titulus apponitur ei.

τό πορ. ὡς λέγεται ἑβραϊσί γολγοθά, ὅπου
 αὐτὸν ἐσαύρωσαμ. καὶ μετ' αὐτῷ ἄλλους δύο
 στυτεύθεμ. Ἐστυτεύθεμ, μέσομ δὲ ἸΗΣΟΥΣ.
 ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ πιλάτος, Ἐβραϊστικῶς
 ἐπὶ τῷ σαυροῦ. ἢ δὲ ἑβραϊστικῶς. ἸΗΣΟΥΣ
 ὁ ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. τοῦ
 τρωτῶν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαμ τῶν
 Ἰουδαίων, ὅτι ἐστὶν ἢ τὸ πόλις ὁ τόπος, ὅπου
 ἐσαυρώθη ὁ ἸΗΣΟΥΣ. καὶ ἢ γεγραμμένον
 ἑβραϊσί, ἑλληνισί, ἑσμαϊσί. ἔλεγον οὖν τῶν
 πιλάτων οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, μή γρά-
 φε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖ-
 νος εἶπεμ βασιλεὺς ἐμὶ τῶν Ἰουδαίων. ἀπε-
 κρίθη ὁ πιλάτος, ὁ γέγραφα γέγραφα. οἱ οὖν
 στρατιῶται ὅτε ἐσαύρωσαμ τὸν ἸΗΣΟΥΣ, ἔλα-
 βον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαμ τέσσαρα
 μέρη, ἐκάστω στρατιῶτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶ-
 να. ἢ ὁ χιτῶν ἄραφος ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαν-
 τὸς δι' ὄλου. εἶπομ οὖν πρὸς ἀλλήλους, μή
 χιτώμην αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμον πρὸ αὐτοῦ
 τίνος ἔσται, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἢ λέγου-
 σα, διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἐαυτοῖς,
 καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόμ μου ἔβαλλον κλῆ-
 ρομ. οἱ οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαμ. εἰς ἡ-
 κεισαμ δὲ παρά τῶν σαυρῶν τῷ ἸΗΣΟΥ ἢ μη-
 τῆρ αὐτῆ καὶ ἢ ἀδελφῆ τῆ μητρὸς αὐτῆ μαρία ἢ
 κλωπά, ἢ μαρία ἢ μαρδαλίμη. ἸΗΣΟΥΣ οὖν ἰ-
 δὼς τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρῆσαντα, ὁμ-
 κίλάσας, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ, γάμου ἰδοὺ ὁ
 ἴσος σου. εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ. ἰδοὺ ἡ μητὴρ σου.
 καὶ ἀπ' ἐκείνης ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς
 αὐτῷ εἰς τὰ ἴδια. μετὰ τοῦτο ἰδὼς ὁ Ἰ-
 ΗΣΟΥΣ ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσα, ἵνα τελα-
 ῶν ἢ γραφὴ, λέγει. Διψῶ. σκεῦθ' οὖν ἔκα-
 το ὄζου, μέσομ. οἱ δὲ πλήσαντες ἀπόστομοι
 ζου, καὶ ὑσώπων, περὶθέντες, προσώρεκαμ
 αὐτῷ τῶν σόματι. ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξ' ὁ
 ἸΗΣΟΥΣ, εἶπεμ. τετέλεσα. καὶ κλίνας πρὸς
 κεφαλὴν παρέδωκεμ τὸ πνεῦμα. οἱ οὖν
 Ἰουδαῖοι,

Dividit ei vestimenta.

Mulieres astabant.

Maria mater discipulorum
datur.

Iesus dicit Sitio.

Dicit Consummatum est.

Tradit spiritum.

locum, hebraice autem golgatha. ubi cruci-
 fixerunt eum, & cum eo alios duos hinc
 & hinc, medium autem Iesum. Scripsit autem
 & titulum Pilatus, & posuit super cru-
 cem. Erat autem scriptum. Iesus naza-
 renus rex Iudaeorum. Hunc ergo titulum
 multi Iudaeorum legerunt, quia prope
 civitatem erat locus ubi crucifixus est
 Iesus. Et erat scriptum hebraice & grae-
 ce, & latine. Dicebant ergo pilato pon-
 tifices iudaeorum. Noli scribere rex iu-
 daeorum, sed quod ille dixerit, rex sum iu-
 daeorum. Respondit Pilatus. Quod scri-
 psi, scripsi. Milites ergo cum crucifixissent
 Iesum, acceperunt vestimenta eius, & fe-
 cerunt quatuor partes, unicuique militi
 partem, & tunicam. Erat autem tunica
 incosutilis, a summo contexta per totum.
 Dixerunt ergo inter se. Non scindamus
 eam, sed fortiamur de illa cuius sit. Ut
 scriptura impleretur dicens. Partiti sunt
 vestimenta mea sibi, & in vestem meam
 miserunt sortem. Et milites quidem haec
 fecerunt. Stabant autem iuxta crucem Iesu
 mater eius, & soror matris eius Maria
 uxor Cleophae, & Maria magdalene.
 Cum vidisset ergo Iesus matrem & disci-
 pulum astantem quem diligebat dicit
 matri suae. Mulier, ecce filius tuus. Dein
 de dicit discipulo. Ecce mater tua. Et ex
 illa hora accepit eam discipulus in sua.
 Postea sciens Iesus, quod omnia iam
 consummata essent, ut consummaretur
 scriptura, dicit. Sitio. Vas igitur erat po-
 situm aceto plenum. Illi vero impleverunt
 spogiam aceto & hyssopo, & imponentes ad-
 mouerunt ori eius. Cum ergo accepisset
 Iesus acetum, dixit. Consummatum est. & in-
 clinato capite tradidit spiritum. Iudaei ergo
 quoniam

Ἰουδαῖοι, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, ἵνα μὴ μείνῃ ἐν
 πύλῳ τοῦ σώματος ἐν τῷ σαββάτῳ.
 ἦν γὰρ μεγάλη ἡμέρα ἐκείνη τοῦ σαββάτου,
 ἡρώτησαν δὲ τὸν πιλάτῳ, ἵνα κατεργασθῶσι
 αὐτοῦ τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσι. ἠλθοῦσαν οὖν οἱ στρα-
 τῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέεξαν σκέ-
 λη, καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσυνωθέντος αὐτοῦ.
 ἐπὶ δὲ τῷ ἸΗΣΟΥ ἔλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν
 ἥδη τεθνῆκότα, οὐ κατέεξαν αὐτῷ τὰ σκέ-
 λη, ἀλλ' εἰς τὴν στρατιωτικὴν λόγχην αὐτοῦ πλῆ-
 κθοντες ἐνυξερὸν καὶ ἐνδύοντες, ἔβησαν αἶμα
 καὶ ὕδωρ, καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκεν, ὅτι ἀλη-
 θῆν ἔλεγε. ἡ μαρτυρία καὶ ἐστὶν ὅτι οὐδὲν
 ἔσθ' ἔτι ἀληθὴ λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖς πισεύσητε. Εἰ γὰρ
 γὰρ ταῦτα, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῆ. Ὅσοι
 οὖν σιωπήσῃτε αὐτοῦ, καὶ πάλιν ἐτέρα γρα-
 φὴ λέγει, ὅτι οὐκ ἔστιν ἔτι ἀληθὴ λέγει.
 μετὰ δὲ ταῦτα ἡρώτησαν τὸν πιλάτῳ ὁ ἰωσήφ
 ὁ ἀπὸ ἀριμαθαίας ὄν μαθητὴς τοῦ ἸΗΣΟΥ,
 κεραιμμένον δὲ, διὰ τὸν φόβον τοῦ ἰου-
 δαίου, ἵνα ἀρῆ τὸ σῶμα τοῦ ἸΗΣΟΥ, καὶ ἐπι-
 τρεψῆναι τὸν πιλάτῳ. ἠλθεν δὲ καὶ निकόδη-
 μος, ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν ἸΗΣΟΥΝ νυκτὸς τὸ
 πρῶτον, φέρων μίγμα μύρρης καὶ ἀλνῆς,
 ὡς ἵνα λίθους ἐκατόν. ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα
 τοῦ ἸΗΣΟΥ, καὶ ἐθήσαν αὐτὸ ὀδονίοις μετὰ τῶν
 ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ὄσιν τοῖς ἰουδαίοις
 ἐνταφιάζαν. ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἔστυ-
 ρόθη, κήπος, ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καὶ
 κενόν, ἐν ᾧ οὐδ' ἔπω, οὐδεὶς ἐτέθη. ἐκεῖ οὖν διὰ
 πλὴν παρασκευῶν τῶν ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν
 τῷ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν ἸΗΣΟΥΝ. τῆ δὲ μετὰ
 σαββάτων μαρτίαν ἡ μαγδαλὴν ἔρχεται
 πρῶτον, σκοτείας ἔτι ὄνσης εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ
 εἰς τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου.
 τρέχει ὄψω καὶ ἔρχεται πρὸς σίμωνα πέ-
 τρον, καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐμί-
 λεθ ἸΗΣΟΥΣ, καὶ λέγει αὐτοῖς. ἤρασαν ἡμεῖς
 ἐκ τῶν μνημείων, ὅτι οὐκ εἶδαμεν πῶς ἐθε-
 καμ ἂν ὁμ

quoniam parasceue erat, ut non remaneret in
 cruce corpora sabbato. Erat enim ma-
 gnus dies ille sabbati, rogauerunt Pila-
 tum, ut frangerentur eorum crura, & tolle-
 rentur. Venerunt ergo milites, & primi
 quidem frangerunt crura, & alterius qui
 crucifixus est cum eo. Ad Iesum autem cum ue-
 nissent, ut uiderunt eum iam mortuum
 non frangerunt eius crura, sed unus mili-
 tum lancea latus eius fodit, & continuo
 exiuit sanguis & aqua. Et qui uidit testi-
 monium phibuit, & uerum est testimonium
 eius. Et ille scit quod uera dicit, ut & uos
 credatis. Facta sunt enim haec ut scriptura
 impleret. Os non cominuetis ex eo. Et ite-
 rum alia scriptura dicit. Videbunt in quem
 transfixerunt. Post haec autem rogauit Pi-
 latum Ioseph ab Arimathaea quae erat di-
 scipulus Iesu, sed occultus propter metum
 Iudaeorum, ut tolleretur corpus Iesu, & per-
 mitteret Pilatus. Venit autem & Nicodemus qui
 uenerat ad Iesum nocte primam, ferens
 mixturam myrrhae & aloes ferme libras
 centum. Acceperunt ergo corpus Iesu, & ob-
 uinxerunt illud linteis cum aromatibus,
 sicut mos est Iudaeis sepelire. Erat autem in
 loco ubi crucifixus est, hortus, & in hor-
 to monumentum nouum in quo non-
 dum quisquam positus erat. Ibi ergo
 propter parasceuen Iudaeorum, quod
 in propinquo esset monumentum, po-
 suerunt Iesum.
XX.
 Resurrectio domini.
 Et maria magdalenae uisitat se-
 pulchrum.

Frangerunt crura latini.
Iesu latus lancea foditur,
Ioseph de Arimathaea rogat tollere corpus iesu.
Sepelitur corpus iesu.

EVANGELIUM
 hebraice aut golythia ubi
 etiam, & cum eo alios duos
 mias aut Iesum. Scriptura
 illius, & posuit supra
 eorum scriptum. Iesus ex
 ca latinarum. Hinc ergo
 eorum legunt, quia prop-
 ter ea ubi crucifixus est
 reat scriptum hebraice & grae-
 ce. Dubitans ergo pilato post
 eorum. Noli scire texi-
 ed quod ille dixit. rex sum
 n. Respondit Pilatus. Quod si
 psi. Milites ergo cum crucifixe
 ceperunt uerba eius, ut
 quatuor patres, uniusque
 & tunicam. Erat autem
 is, a summo iuxta per
 ergo inter se. Non scindam
 namur de illa cuius sit. V-
 pleretur dices. Parca (sane
 mea sibi, & in uestem me-
 em. Et milites quidem he-
 abant aut iuxta cruce
 & soror matris eius Mo-
 phae, & Maria magdale-
 a ergo Iesus matrem &
 tantem quem diligebat
 . Mulier, ecce filius tuus
 discipulo. Ecce mater
 accepit eam discipulo
 ciens Iesus, quod ma-
 mara essent. ut colum-
 ia, dicit. Sitio. Vas igni-
 eto plenum. Illi uero im-
 i aceto & hyssopo, & propo-
 runt ori eius. Cum ergo
 acceti dicit. Columba
 io capite tradidit p...

Cap. 20.

Ve Petrus et iohannes intravit ad sepulchrum.

καρ' αὐτόν. ἐξήλθεσαν οὖν ὁ πέτρος ἔτερος
μαθητῆς, καὶ ἕρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. ἕτρι-
χον δὲ δι' ἑαυτοῦ, ὁ ἄλλος μαθητῆς προ-
έδραμον τάχιον τοῦ πέτρου, καὶ ἦλθε προ-
τος εἰς τὸ μνημεῖον. καὶ παρακύψας βλέ-
πει κείμενα τὰ ὀδόνια, ὃν μύητοι εἰσηλθόντες
ἔρχεται οὖν σίμων πέτρος ἀκολουθῶν αὐ-
τῷ, καὶ εἰσηλθὼν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ
τὰ ὀδόνια κείμενα, καὶ τὸ σουδάριον ὃ
ἦν ἐπὶ τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ, ὃν μετὰ τῶν ὀ-
θειῶν κείμενον. ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλι-
γμένων εἰς ἓνα τόσον. τότε οὖν εἰσηλ-
θὼν ὁ ἄλλος μαθητῆς ὁ ἐλθὼν πρότερος εἰς τὸ
μνημεῖον εἶδεν ὃ ἐπίστειον, ὃν εἶπε ὡς
ἠδίασαμ πλὴν γραφῶν, ὅτι εἶν' αὐτὸ ἐκ νεκρῶν
ἀναστῶν. ἀπεήλθον οὖν ἅλιμ πρός ἑαυτοῦς
οἱ μαθηταί, μαρία δὲ εἰσήκα πρός τὸ μνη-
μεῖον κλαύουσα ἕξω, ὡς οὖν ἐκλαυεν, παρακύ-
ψεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους
ἐν λουκοῖς, καθεζομένους, ἓνα πρὸς τῆ κεφα-
λῆ, καὶ ἓνα πρὸς τοῖς ποσίμ, ὅπου ἔθηκαν τὸ
σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκείνοι.
Γάωαι, τί κλάεις; λέγει αὐτοῖς, ὅτι ἤραμ τὸν
κύριόν μου, καὶ ὄκ ὄκτα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.
καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω.
καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα, καὶ ὄκ ἠ-
δία ὅτι ὁ Ἰησοῦς ὄκτιμ, λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς.
Γάωαι, τί κλάεις; τίνα ζητεῖς; ἐκείνη δοκῶσα ὅτι
ὄκ πρὸς ὄκτιμ, λέγει αὐτῷ, κύριε, εἰ σὺ ἐβά-
σασαι αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ αὐτόν ἔθηκαν, καὶ
γὰρ αὐτόν ἀρῶ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς. μαρία,
στραφεῖσα ἐκείνη, λέγει αὐτῷ, ῥαββουαί, ὃ λέ-
γεται διδάσκαλε. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς. μή
μου ἄπῃου, ὄκ πω ῥα ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πα-
τέρα μου, πορεύεσθι πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου ὃ
εἰπέ αὐτοῖς. ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου ὃ
πατέρα ὑμῶν, καὶ θεός μου καὶ θεὸς ὑμῶν. ἔρχεσθι
μαρία ἡ μαγδαλινη, ἀναγγέλλουσα τοῖς μαθη-
ταῖς, ὅτι εἰώρακα τὸν κύριον, καὶ ταῦτα εἶπε αὐτῇ
οὕτως

Ve Marie mag. duo angeli ap-
paruerunt, et postea iesus.

fuerint eū. Exiit ergo Petrus & ille alius
discipulus, & uenerunt ad monumentū.
Currebāt autē duo simul, & ille alius di-
scipulus praeuerrit citius Petro, & ue-
nit prior ad monumentum. Et cū se in-
clinasset uidit posita linteamina, nō tñ
introiuit. Venit ergo Simon Petrus se-
quens eū, & introiuit in monumentū.
Et uidit linteamina posita, & sudariū
quod fuerat super caput eius nō cū lin-
teaminibus positū, sed separatim inuo-
lutum in unū locū. Tūc ergo introiuit
& ille discipulus qui uenerat prior ad
monumentū, & uidit & credidit. Nōdū
enī nouerūt scripturā, qd' oportuit eū
a mortuis resurgere. Abierūt ergo iterē
discipuli ad semetipsos, Maria autē sta-
bat ad monumentū foris plorans. Dū
ergo fleret inclinauit se, & respexit i mo-
numētū. Et uidet duos āgelos amictos
in albis sedentes, unū ad caput, & unū
ad pedes, ubi posuerant corp⁹ Iesu. Di-
cunt ei illi. Mulier qd' ploras? Dicit eis.
Tulerūt dñm meū, & nescio ubi posue-
runt eum. Hæc cū dixisset, conuersa est
retrorsum, & uidit Iesum stantē, & nō
sciebat qd' Iesus esset. Dicit ei Iesus. Mu-
lier quid ploras? Quem qris? Illa existi-
mans qd' hortulanus esset, dicit ei. Dñe
si tu asportasti eū dicito mihi ubi posui-
sti eū, & ego eū tollam. Dicit ei Iesus.
Maria. Couersa illa dicit ei. Rabboni,
quod dicit magister. Dicit ei Iesus. No-
li me tangere. Nōdū enī ascendi ad pa-
trē meū. Vade autē ad frēs meos, & dic
eis. Ascēdo ad patrē meū & patrem ue-
strū, deū meū & deū uestrū. Venit Ma-
ria magdalene, annuncians discipulis
quod uidisset dñm, & ea dixisset sibi.
Cū ergo

ουσκε οω οφίας τη ημερα εκεινη τη μιξ η σαββατω, η η θυρω κελυρω, ο που ησαμ οι μαθηται σωνηγυλιοι δια τον φοβον ην ιουδαϊων, ηλθε ο ΙΗΣΟΥΣ, ο εση εις το μεσομ, η λεγα αυριε. ειρλην υμιν, και τωτο ειπωμ, εδξεμ αυριε, ταε χεραε ηη τλω πλνραμ αυτ. ΕΧαρεσαμ οω οι μαθηται, ιδοντεε η κηριου. ειπεμ οω αυριε ο ΙΗΣΟΥΣ παλιμ. ειρλην υμιν, καθωε απεσαλκεν με ο πατηε, κηγω πεμπω υμαε. ο τωτ ειπωμ, ενεφυσσεμ, ο λεγι αυριε, λαβετε πνευμα αγιομ, αντωνμ αφητε ταε αμαρτιαε, αωινη αυριε, αντωνμ κρατητε, κερεατην. Θωμαε η ειε εκ η δωδεκα, ο λεγι διδυμοε διδυμοε, ουκ ημ μετ αυτ οτε ηλθε ο ΙΗΣΟΥΣ. ελεισμ οω αυτω οι αλλοι μαθηται, εωρακαμεν τον κηριου, ο η ειπεμ αυριε, εαμ μη ιδω εν ταε χεριμ αυτ η τυπομ η λωμ, ο βαλω τον δακτυλομ μου εις τον τυπομ τον η λωμ, ο βαλω τλω χεραμ μου εις τλω πλνραμ αυτ, ου μη πισευσω. ο μεθ ημεραε οκτω παλιμ ησαμ εσω οι μαθηται αυτ, ο θωμαε μετ αυτω. ερχετα ο ΙΗΣΟΥΣ ην θυρω κελυρω, η ηση εις το μεσομ ο ειπεμ. ειρλην υμιν. ειτα λεγα τωθωμαε, φερε τον δακτυλομ σου εδω, η ιδε ταε χεραε με, η φερε τλω χερα σου, η βαλε εις τλω πλνραμ μου, ο μη γινου απισοε, αλλα πισοεσ απεκεθη ο θωμαε, κη ειπεμ αυτω, ο κηριοε με η ο θεοε με. λεγι αυτω ο ΙΗΣΟΥΣ. οτι εωρακαε με θωμαε, πεπισυκαε, μακαριοι οι μη ιδοντεε ηη πισευσαντεε. πολλα μεν οω και αλλα σημια εποικσεμ ο ΙΗΣΟΥΣ ενωπιουμ η μαθητ αυτ, α ουκ εσιμ γεγραμμενα εν τω βιβλιο τωτω. ταυτα η εγεγραφη, ινα πισευσκε οτι ο ΙΗΣΟΥΣ εσιμ ο χριστοε ο υιοε ηθεε, η ινα πισευοντεε ζωω εχητε εν τω ονοματι αυτ. μετ ταυτα εφανερωσ εαυτ παλιν ο ΙΗΣΟΥΣ επι τ θαλασσεε η βερεαδουε. εφανερωσεμ η οτωε, ησαμ ο μωσιμωμ πετροε ο θωμαε

Cū ergo uespa esset die illo q̄ erat un⁹ sabbatoꝝ. & fores essēt clausæ. ubi erāt discipuli congregati propter metū Iudæorū, uenit Iesus, & stetit in medio, & dicit eis. Pax uobis. Et cū hæc dixisset, ostēdit eis manus & latus suū. Gauisi sunt ergo discipuli, uiso dño. Dixit ergo eis iterū. Pax uobis. Sicut misit me pater, & ego mitto uos. Hæc cū dixisset, insufflauit, & dicit eis. Accipite sp̄m sanctū. Quorum remisistis peccata, remittuntur eis, & quorū retinueritis retenta sunt. Thomas aut̄ unus ex duodecim qui dicitur didymus nō erat cū eis quando uenit Iesus. Dixerunt ergo ei alij discipuli. Vidimus dñm. Ille aut̄ dixit eis. Nisi uidero in manibus eius figuram clauorū, & mittam digitū meū in figurā clauorū, & mittam manū meam in latus eius, non credam. Et post dies octo iteꝝ erant discipuli eius intus & Thomas cum eis. Venit Iesus ianuis clausis, & stetit i medio, & dixit eis. Pax uobis. Deinde dicit Thomæ. Infer digitum tuū huc, & uide man⁹ meas, & ad moue manū tuā & mitte i latus meū, & noli esse incredul⁹ sed fidelis. Respondit Thomas & dixit. Dñs me⁹ & deus meus. Dicit ei Iesus. Quia uidisti me Thoma credidisti; beati qui non uiderunt & crediderūt. Multa quidē & alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum suorū quæ nō sunt scripta in libro hoc. Hæc autē scripta sunt ut credatis qd̄ Iesus est Christus filius dei, & ut credētes uitam habeatis in nomine eius.

¶ Postea manifestauit se iterum Iesus ad mare tyberiadis. Manifestauit autem sic. Erant simul Simon Petrus X 3 & Tho-

Ve uespi apparuit dñs ianuis clausis.

Iesu insufflas ded' d' spm̄m.

Ve thomas hesitauit.

Ve itoz apparuit eis iesu pñ. Lee thoma.

XXI

Ve apparuit eis ad mare.

X 3 & Tho-

Cap. 21.

κη θωμάς ὁ λεγόμενος δίδυμος, κη ναθανάηλ
 ὁ ἀπὸ κανὰ τῆ γαλιλαίας, Ἐοὶ τῆ ζεβεδαίου, Ἐ
 ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. λέγει αὐτοῖς
 σίμων πέτρος, ὕψατω ἀλιεύειν. λέγουσιν αὐ
 τῷ. ἐρχόμεθα Ἐ ἡμεῖς σάω σοι. δεξιῆθον Ἐ
 ἀνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον ἐυδύς, καὶ ἐν ἐκείνῃ
 τῇ νυκτι, ἐπίασαν ὁ δέμ. πρωίας δὲ ἦδη γι
 νομένη, ἔση ὁ ἸΗΣΟΥΣ εἰς τὸν ἀγιαλόμ, ὅυ
 μέντοι ἠδύσαν οἱ μαθηταὶ ὅτι ἸΗΣΟΥΣ ἔση.
 λέγει αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ. παρὰ τίμητι προσφά
 γιον ἔχετε; ἀπεκριθασαμ αὐτῷ. ὅυ. ὁ δὲ ἔπεμ
 αυτοῖς. βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τῆ πλοίου τὸ
 δίκτυον κη ἐνρήετε. Ἐβαλον αὐτῷ, κη οὐκ ἔτι αὐ
 τὸ ἐλκύσαι ἰχθυασαμ, ἀπὸ τῆ πλοῖου τῶν ἰχθύ
 ων. λέγει δὲ αὐτῷ ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος, ὅμ ἡ γὰρ ὁ
 ἸΗΣΟΥΣ τῷ πέτρῳ. ὁ κύριός ἐσιμ. σίμων ὄυ
 πέτρος ἀκούσασε, ὅτι ὁ κύριός ἐσιμ, τὸν ἐπενδύ
 τω διεξώσασε. ἦμ ἔ γυμνός, κη ἔβαλεμ ἐαυτὸν
 εἰς τὴν θάλασσαν. οἱ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ
 πλοιαρίῳ ἦλθον. ὅυ γὰρ ἦσαν μακρὰ ἀπὸ φη
 γῆς, ἀλλ ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίω, σύροντες
 τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. ὡς ὄυ ἀπέβησαν
 εἰς τὴν γῆν βλέποντες ἀνθηρακίαν κημένω,
 καὶ ὀφάριον ἐπωκείμενον καὶ ἄστρον. λέγει
 αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ἀνέγκατε τὸ ὀφάριον
 ὅυ ἐπιάσατε νῦν. ἀνέβη σίμων πέτρος, καὶ
 ἔλκυσεν τὸ δίκτυον ἐπὶ φη γῆς, μετὸν ἰχ
 θύων μεγάλων, ἐκατὸν πενήκοντα τριῶν. Ἐ
 τοσούτων ὄντων, οὐκ ἔχιδεν τὸ δίκτυον.
 λέγει αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, δεῦτε ἀρσιήσατε. ὅυ
 δεῖς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν δεξιάσαι ἀν
 τὸν σὺ τίς εἶς. εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐσιμ, ἐρ
 χεται ὄυ ὁ ἸΗΣΟΥΣ Ἐ λαμβάμε τὸν ἄστρον,
 Ἐ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀφάριον ὁμοίως.
 τοῦτ ἦδη τρίτον, ἐφανερῶθῃ ὁ ἸΗΣΟΥΣ τοῖς
 μαθηταῖς αὐτοῖς, ἐγεθεις ἐκ νεκρῶν. ὅτε ὄυ
 κηρίσασαμ. λέγει τῷ σίμωνι πέτρῳ ὁ ἸΗΣΟΥΣ.
 σίμων ἰωάννα ἀγαπάς με πλέον τούτων;
 λέγει αὐτῷ. Ναι κύριε, σὺ οἶδῃ ὅτι φιλοσελέ
 γα αὐτῷ

& Thomas qui dicitur didymus & Na
 thanahel qui erat a Chana Galilææ, &
 filij Zebedæi, & alij ex discipulis eius
 duo. Dicit eis Simon Petrus. Vado pi
 scatum. Dicunt ei. Venimus & nos te
 cum, Exierunt & ascenderunt in na
 uim statim, & illa nocte nihil prendide
 runt. Mane autē iā facto stetit Iesus in
 litore, non tamen cognouerunt disci
 puli quod Iesus esset. Dicit eis Iesus.
 Pueri, nunquid opsonā habetis? R̄ n̄ de
 runt ei. Nō. At ille dicit eis. Mittite i de
 xterā nauigij partē rete, & inuenietis.
 Miserūt ergo, & iam nō ualebant illud
 trahere præ multitudine pisciū. Dicit
 ergo discipulus ille quē diligebat Iesus
 Petro. Dñs est. Simon ergo Petrus cū
 audisset quod dñs esset, tunica succin
 xit se (erat em̄ nudus) & misit se in ma
 re. Alij autē discipuli nauigiolo uenerūt,
 nō em̄ lōge aberant a terra, sed arcter
 cubitis ducentis trahentes rete pisciū.
 Vt ergo descenderunt in terrā, uiderūt
 prunas positas, & piscem suppositū, &
 panem. Dicit eis Iesus. Afferte de pisci
 bus quos prendidistis nunc. Ascendit
 Simon Petrus, & traxit rete in terram,
 plenū magnis piscibus centū quinqu
 gintatribus. Et cū tot essent, nō est scis
 sum rete. Dicit eis Iesus. Venite pran
 dete. Et nemo audebat discubentiū in
 terrogare eū, tu quis es, sciētes qd̄ dñs
 esset. Et uenit Iesus & accepit panem &
 dat eis, & piscem similiter. Hoc iam ter
 tio manifestatus est Iesus discipulis su
 is cū resurrexisset a mortuis. Cū ergo
 prandissent dixit Simoni Petro Iesus.
 Simon Ioannis diligis me plus his? Di
 cit ei. Etiam dñe, tu scis qd̄ amē te. Di
 cit ei

Vt dixit petro. cer. pasce oves meas.

γα αὐτῶ. βόσκει τὰ ἀρνία μου. λέγει αὐτῶ πάλιν δέυτερον. Σίμων ἰωάννα ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῶ. καὶ κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλοῦ σε. λέγει αὐτῶ. ποίμηνε τὰ πρόβατά μου. λέγει αὐτῶ τῷ τρίτῳ. Σίμων ἰωάννα φιλοῦς με; ἐλυπήθη ὁ πέτερος, ὅτι ἔπεμ αὐτῶ δὲ τρίτον, φιλοῦς με, καὶ ἔπεμ αὐτῶ. κύριε, σὺ πάντα οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλοῦ σε. λέγει αὐτῶ ὁ ἰησοῦς. βόσκει τὰ πρόβατά μου. ἀμὲν ἀμὲν λέγω σοι, ὅτι ἢς νεώτερος, ἐζώνησες σεαυτὸν, ἐπιπέπτες ὅπου ἤθελες, ὅτ' ἄμ' ἢ γηράσῃς, ἐκτενῆς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσῃ. ὁ οἶσ' ὅπου οὐ θέλεις, τοῦτο δὲ ἔπεμ, σὺ μάνωμ ποίω θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν, λέγει αὐτῶ. ἀκολούθει μοι. ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ πέτερος, βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεμ ἐν τῷ δείπῳ ἐπὶ τὸ σῆθ' αὐτῶ καὶ ἔπεμ. κύριε, τίς ὄζει ὁ παρὰ τοῦ οὐνοῦ; τῷ τρίτῳ ἰδὼν ὁ πέτερος, λέγει τῷ ἰησοῦ. κύριε, ὄντος δὲ τί; λέγει αὐτῶ ὁ ἰησοῦς. εἰ μὴ αὐτὸν θέλω μλύειν, ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σε; σὺ ἀκολούθει μοι. ἐξῆλθον οὖν ὁ λόγος οὗτος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκείνος ὄνκ ἀποθνήσκει. καὶ ὄνκ ἔπεμ αὐτῶ ὁ ἰησοῦς, ὅτι ὄνκ ἀποθνήσκει, ἀλλ' εἰ μὴ αὐτὸν θέλω μλύειν, ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σε; οὗτος ὄζει ὁ μαθητὴς, ὁ μαρτυρῶν περὶ τῶτων, ἐχθράς ταῦτα, καὶ οἶδα μὲν, ὅτι ἀληθὴς ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. ἐστὶν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα ἐποίησεμ ὁ ἰησοῦς, ἅτινα εἰ μὴ γράψῃ κατ' ἐμ, οὐδ' αὐτὸν ὀμιῶ τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γράφομενα βιβλία.

cit ei. Pasce agnos meos. Dicit ei rursus iterū . Simon Ioannis diligis me? Ait illi. Etiam dñe tu scis quod amē te. Dicit ei iterum. Pasce oues meas. Dicit ei tertio. Simon Ioannis amas me? Contristatus est Petrus, quod dixisset sibi tertio amas me, & dixit ei. Dñe, tu omnia nosti, tu scis qd' amem te. Dicit ei Iesus. Pasce oues meas. Amen amen dico tibi, cū esses iunior cingebas te & ambulabas ubi uolebas, cum autē senueris extendes manus tuas, & alius te cinget & ducet quo nō uis. Hoc autem dixit significās qua morte glorificaturus esset deum. Et cū hoc dixisset, dicit ei. Sequere me. Conuersus Petrus uidit illum discipulum quem diligebat Iesus sequentem, qui & recubuit in cœna super pectus eius, & dixit. Dñe quis est ille qui tradit? Hunc ergo cum uidisset Petrus dicit Iesu. Domine, hic autē quid? Dicit ei Iesus. Si eū uelim manere donec ueniam, quid ad te, tu me sequere. Exiit ergo sermo iste inter fratres/ quod discipulus ille nō moreret. Et nō dixerat ei Iesus, nō moritur, sed si eum uelim manere donec ueniam, quid ad te? Hic est discipulus ille qui testimonium perhibet de his, & scripsit hæc. Et scimus qd' uerum est testimonium eius. Sunt autē & alia multa quæ fecit Iesus, quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos qui scribendi sint libros.

Ve ish dicit petro Sequere me. et de ioane si eu ueli manere.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Euangelij secundum Ioannem finis.

X 4